

Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény
Helyi Pedagógiai Programja

2016.

„Minél különbözőbbek a gyerekek a csoportban –korban, fejlettségben, természetben...-, annál több szociális tapasztalatot szerezhettek,

és ezek a tapasztalatok döntő módon segítik személyiségük fejlődését.”

„A másság megértése, a gyengébbek segítése azért fontos, mert megelőzhetjük az előítéletek kialakulását.”

/Maria Montessori/

Tartalomjegyzék

Bevezető	5.
Intézményünk bemutatása	6.
Gyermekkép- Óvodakép	8.
Integráció és inkluzív nevelés	10.
1. A tudatos fejlesztés feltételei	20.
1.1. Objektív feltételek	20.
1.1.1 Személyi feltételek	20.
1.1.2 Tárgyi feltételek	21.
1.1.2.a A program céljaihoz rendelt eszközrendszer	22.
1.1.2.b Várható eszközigény	22.
1.2. Humán erőforrás szerepe	22.
1.2.1. Az óvodapedagógus modell szerepe	23.
1.2.1.a. az óvodapedagógus és a gyerekek együttműködése	23.
1.2.1.b. az óvodapedagógusok együttműködése	23.
1.2.1.c. az óvodapedagógusok és a dajkák együttműködése	24.
1.2.2. Az óvoda és a család kapcsolata	25.
2. Az óvodai nevelésünk célja és feladatai	31.
2.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében	33.
2.1.1. Gondozás és egészséges életmódra nevelés	33.
2.1.2. Érzelmi nevelés, szocializáció	35.
2.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	40.
2.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében	43.
2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	45.
3. A fejlesztés tartalma	49.
3.1. A játék	49.
3.1.2. Tanulási tevékenységek	55.
3.2. Társas, közösségi tevékenységek	58.
3.2.1. Drámapedagógia	60.
3.3. Munka jellegű tevékenységek	63.
3.4. Szervezett szabadidős tevékenységek	66.
4. Komplex tevékenységek rendszere	68.
4.1. Anyanyelvi nevelés	68.
4.2. Külső világ tevékenység, megismerése	72.
4.2.1. Természet – társadalom – ember	72.
4.2.2. Matematika	77.
4.3. Művészeti tevékenységek	81.
4.3.1. Verselés, mesélés, bábozás, dramatizálás	82.

4.3.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	86..
4.3.3. Rajzolás, festés, mintázás kézimunka	91.
4.4. Mozgás	94.
5. A nevelés tervezése és időkeretei	100.
5.1. Mérések	104.
5.2. Egyéni és csoportfejlesztési terv	105.
6. Sajátos feladataink/kiemelt figyelmet igénylő gyerekek nevelése,	
különleges bánásmódot igénylő gyerekek nevelése/	106.
6.1. Gyermekvédelem az óvodában	106.
6.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelés	108..
6.3. Tehetség gondozás	112.
7. Intézményünk kapcsolatrendszere	113.
8. Sajátos intézményi arculat	117.
8.1.Napsugár óvoda sajátosságai	118.
8.1.1. A néphagyomány – sajátos program	118.
8.1.2. Egészség hét	125.
8.1.3. Környezetvédelmi projekt	128.
8.1.4. Kísérletezések és társasjáték gyűjtemény – „jó gyakorlat” átvétele	130.
8.2. Csicsergő óvoda sajátosságai	131.
8.2.1. Óvoda – család újszerű kapcsolata	131.
8.2.2. Tűz – család – szeretet témahét	133.
8.2.3. Ősz projekt	135.
8.2.4.” Jó gyakorlat” átvétele	137.
8.2.4. a. Segítőtárs program	137.
8.2.4.b. Kompetencia alapú óvodai nevelés a komplexitás jegyében – projektgyűjtemény	137.
8.3. Nyitnikék Óvoda sajátosságai	138.
8.3.1. „Tél a Kadarcsban”- innováció	138.
8.3.2. Madarak és Fák napja – témahét	140.
8.3.3. „Kikelet” - projekt	142.
8.3 4. „Jó gyakorlat” „Gyere velem!” – drámapedagógia az óvodában	144.
8.4. Zöld óvoda	144.
9. A Bölcsöde Szakmai Programja	146..

Mellékletek: 1. Kismama- klub programja, Szakértői vélemény 2. Nevelőtestületi értekezlet jegyzőkönyve 3. A kisgyermeknevelők értekezletének jegyzőkönyve a Szakmai Programról

BEVEZETŐ

Pedagógiai Programunk átdolgozására egy új bölcsődei csoport létrehozása miatt volt szükség. A bölcsődei intézményegység Városi Bölcsődéje 2016. 09.01.napjától 6 bölcsődei csoportban várja a gyerekeket. Ezen szolgáltatás bővítés a Bölcsőde Szakmai programjának felülvizsgálatát kívánta meg, mely jelen Pedagógiai Program egységes szerkezetű része, mint azt jogszabály a többcélú közös igazgatású intézmények esetében előírja.

A Pedagógiai Program tartalmazza a TÁMOP 3.3.8.- 12/2-2012-0065 kódszámú „Együtt gyermekeink jövőéért” című pályázatban vállalt kötelezettségünket.

A 363/2012.(XII.17.) kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramja, a 2011. évi CXC törvény a Nemzeti Köznevelésről előírásainak, illetve a Bölcsődei nevelés- gondozás országos alapprogramjának megfelelően készült el a Pedagógiai Programunk.

Jelen Pedagógiai Programunk 2016. szeptember 01. napjától hatályos.

Az Óvodai Pedagógiai Program (ÓPP) a következő törvényi, jogszabályi előírások alapján, azok figyelembe vételével készült:

- 2011. évi CXC. törvény Nemzeti Köznevelésről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és névhasználatáról
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII.17.) kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- Az Oktatási és Kulturális Miniszter közleménye a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló iskolai és óvodai integrációs programról – 2007. április 24.

A Bölcsőde Szakmai Programja a Bölcsődei nevelés- gondozás országos alapprogramja alapján készült.

Intézményünk alaptevékenysége:

- **Bölcsődei ellátás**
Időszakos gyermekfelügyelet
- **Óvodai nevelés**
- Integrációs óvodai fejlesztő program szervezése
- **Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása** / akiket a szakértői vélemény integrált nevelésre javasol/ az alábbi fogyatékosági típusokban:
  - Beszéd fogyatékos
  - Mozgásszervi fogyatékos
  - Érzékszervi fogyatékos/ ezen belül gyengén látó, nagyot halló/
  - Értelmi fogyatékos
  - Egyéb pszichés fejlődési zavarral/ súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási zavarral/ küzdő gyerekek

Balmazújváros,2016. június 30.

Vezendi Andrásné
intézményvezető

INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA

Az intézmény története

2007. július 01-től a fenntartó létrehozta az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézményt az addig önállóan működő Városi Bölcsőde, az 1. sz. és a 2. sz. Óvodaigazgatóság egyesítésével. Mindkét Óvodaigazgatóság a Tevékenységközpontú Óvodai Programmal dolgozott 1999 óta.

Ezt követően 2009- től sikeresen kiegészítettük az akkori helyi nevelési programunkat a „Kompetencia-alapú óvodai programcsomaggal”. Amely az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának szellemiségét hordozta magán, de ugyanakkor a XXI. század szemléletmódjának megfelelően, a kompetencia, mint kategória határozta meg az egész programcsomagot.

A törvény úgy rendelkezett, hogy 2010. szeptembertől a nevelési évet már olyan programmal indítsuk, amelyet felülvizsgáltunk és megfeleltettünk a kiegészített alapprogramnak.

Balmazújváros Város Képviselőtestülete 2012.dec. 12.- i ülésén határozott a Nyitnikék Óvoda beolvasásáról az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény szervezetébe 2013. január 1. napjával.

2014. szeptember 02. napjától pedig létrehozta Balmazújváros Város Képviselő testülete a Százszorszép Óvodát, egyben megszüntette Szigetkert és a Ságvári Óvodákat.

Intézményünk két intézményegységből áll, a öt óvoda és a bölcsőde kielégíti Balmazújváros Város lakosainak igényét a 0-3 és a 3-6-7 éves gyerekek nevelését illetően. Az intézményünk szolgáltatásait igénybevevők társadalmi helyzete széleskörű, a hátrányos helyzetű gyerekek 40 %-ban, míg a halmozottan hátrányos helyzetűek 20 %-ban vannak jelen. Az óvodák közötti eloszlásuk azonban nem haladja meg a 25 %-ot.

Intézményünk összetettségét illetően felvevő körzetünk az egész várost magába foglalja. Az itt élő családok eltérő szociokulturális helyzetűek. Sajnos nagy számban jelentkezik az alkalmi munkavállalás, a munkanélküliség, azonban a dolgozó szülők is az idejük nagy részét a család megélhetésének biztosítása érdekében túlmunka vállalásával kénytelenek tölteni. Az óvodák elhelyezkedését tekintve viszonylag kis távolságon belül megközelíthető.

Az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény 20 óvodai csoportnak ad helyet, az óvodai férőhelyek száma 522 fő, a Bölcsőde 6 csoportnak ad helyet, a férőhelyek száma 76 fő.

A gyermeklétszám alakulása a statisztikai adatok tükrében az óvodai intézményegységben /Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény/

Nevelési év	Létszám /fő/	Etnika /fő/	HH/HHH /fő/	SNI /fő/	BTM /fő/	Működő óvodai csoport
2014/2015	482	----	146/108	9	----	20

A gyermeklétszám alakulása a Bölcsőde Intézményegységben:

Nevelési év	Létszám fő+előjegyzett	Működő bölcsődei csoport
2014/2015	64	5

A bölcsődei ellátás iránti nagy igény a szülők munkába állása (ma már lehetőség van a részmunkaidős foglalkoztatásra is Gyes ill. Gyed mellett), a Munkaügyi Központ által szervezett képzéseken való részvétel, illetőleg az egyre nagyobb számú családok szociális hátrányából fakadó elmaradásainak kompenzálása, a gyermekvédelmi szempontból fennálló veszélyeztetések elkerülése, megelőzése miatt van. A bölcsőde szakmailag önálló, rendelkezik szakmai programmal, mely program megalapozza az óvodába lépéshez szükséges gyermeki képességeket és fejlettséget.

A bölcsődéből óvodába érkező gyerekekre a nagyfokú önállóság, a szülőtől való könnyed elválás a jellemző. Ismernek már néhány hőcögtetőt, mondókát, egyszerűbb népi gyermekdalokat. */szakmai programjuk csatolva a mellékletbe/*

Intézményünkben a hátrányos helyzetű gyermekek, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztására igen nagy hangsúlyt fektetünk.

Ennek köszönhetően az óvodák között nincs 25%-nál nagyobb eltérés, azonban a HHH gyerekek száma így is elérte a 15%-ot minden tagóvodában,

Két óvodánk /Mesevár és Napsugár Óvoda/ elhelyezkedésüket tekintve a város periferiáján találhatóak. A korábbi években, nagyszámban a nemzetiséghez tartozó családok gyermekei vették igénybe ezen óvodák szolgáltatásait, ők a kezdetektől fogva együttnevelő, integráló intézményként működtek. A Csicsergő Óvoda a város központjában helyezkedik el, a 2014/2015.-ös nevelési évben alapított Százszorszép Óvoda és a Nyitnikék Óvodák pedig egy-egy település részen látják el feladataikat.

Intézményünk elkötelezett abban, hogy a gyerekek arányos elosztását megvalósítsa az óvodák között. Több éves folyamat kitartó munkájának eredménye a mára kialakított gyakorlat, melynek eredményeként az óvodáink közötti **arányszámok közelítenek.**

2004 - 2006 között kidolgoztuk Integrációs Pedagógiai Programunkat, mely tartalmazza mindazokat a folyamatokat, melyek a gyakorlati munkánkban is **az értéket** képviselik.

- A gyermekek szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányainak csökkentése.
- A sikeres iskolakezdéshez szükséges képességek kibontakoztatása integrált nevelés formájában.
- A szülői házzal való szorosabb kapcsolatteremtés.

Célkitűzéseink:

- a hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt a gyermeki személyiség fejlődésének elősegítése
- előítéletek csökkentése, a másság elfogadása, mint a gyerekek, mint pedig a felnőttek részéről

- fejlettségi szintek megbízható mérése
- egyéni képességfejlesztés megvalósítása
- személyiségfejlesztés
- kommunikációs készség fejlesztése
- folyamatos értékelés
- a hátrányos helyzetű gyerekek 75 %- a érje el az óvodáskor végére a sikeres iskolakezdéshez szükséges készségeket
- partnerek bevonása a nevelés-oktatás folyamatába
- pedagógusok speciális továbbképzése
- együttműködés a szülőkkel

Mindezekért szükségessé vált, hogy az Óvodai Pedagógiai Programunk szerves részét képezze az óvodai fejlesztő felkészítés tartalmi elemeinek megfelelő fejlesztő szemlélet. A nevelőtestület konszenzusra jutott abban, hogy a tartalmi elemeket beépíti, illetve abban is, hogy az életre való felkészítéshez szükséges kulcskompetenciák fejlesztését is felvállalja. Mindebben a nevelőtestület elkötelezett és ez folyamatos ön,- és továbbképzést igényli.

GYERMEKKÉP-ÓVODAKÉP

Gyermekképünk:

Óvodai nevelésünk központjában a GYERMEK áll. A gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Az Óvodai Pedagógiai Program alapcélkitűzéseit megerősítve arra törekszünk, hogy boldog, egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, önállóan kezdeményező kisgyermeket neveljünk, akik a mai kor társadalmának alkotóképes, fogékony, problémamegoldásra képes, kreatív fiatal, felnőtt tagjaivá

Nevelésünk befogadó szemléletű, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszük biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Elfogadjuk az általános életkori jellemzőktől eltérő, illetve fejlődésbeli különbségeket, amelyet alapnak tekintünk a fejlesztésben.

Minden gyermek:

- egy adott személyiség, egy individuum
- eltérő adottságokkal jött a világra
- eltérő környezetben nevelkedik
- eltérő az érdeklődése
- eltérő fejlettségi szinttel rendelkezik
- eltérő a fejlődési üteme, ill. eltérőek lehetnek a testi és lelki szükségletei.

Olyan gyermeket kívánunk nevelni, aki az alábbi **kompetenciákkal** rendelkezik:

- testileg, lelkileg egészséges
- érzelmekben gazdag
- képes érzelmeit kifejezni, mások érzelmeit felismerni és tolerálni
- környezetét szereti, tiszteli (szülőket, felnőtteket, társait) és megóvják azt
- a világra nyitott, érdeklődő személyiség
- kötődik a szűkebb és tágabb környezetéhez (család, város, táj), annak hagyományaihoz
- kötődik a természethez
- probléma érzékeny és kreatív
- kommunikációra, kooperációra képes
- önállóságra törekvő és mások érdekeit is elfogadja
- képes kifejezni saját szükségleteit, választásokra és döntésekre képes
- képes az egészséges önérvényesítésre és a mások érdekeinek figyelembevételére
- együtt érző, segítő, a hagyományok iránt fogékony, az identitástudat elemi szintjén álló gyermek (családi kötődés, hazaszeretet)

Óvodaképünk:

A nevelő-oktató intézmények nyitottságát egyre fontosabbnak tartjuk. A gyerekek, szülők részére életter. Ez azt jelenti, hogy sokféle tevékenységgel, gazdag szabadidős programokkal és a szülőket is formáló rendezvényekkel szolgáltató mintát az értelmes szabadidő eltöltéséhez, a sokoldalú művelődéshez (tanuláshoz) az önkiterjesztő játékhoz, az értelmes és érdekes munkához és a tartalmas közösségi létezéshez, hiszen az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda, mint a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye a családi nevelés kiegészítője.

Nyitottak vagyunk:

- elsősorban a szülők számára (az óvoda-család kapcsolatában),
- a fenntartó számára
- nevelési-oktató intézményeknek
- óvodán belül a gyermekcsoportok között az átjárás biztosítása (az érdekes tevékenységekben, a vegyes összetételű csoportokban)

Olyan óvodát szeretnénk, ahol a gyermek, szülő, pedagógus egyaránt jól érzi magát, ahol:

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A sokszínű óvodai nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek sokoldalú személyiségfejlődését és egyéni képességeinek és készségeinek kibontakoztatását.
- Az óvoda a családdal együtt, a családi nevelés kiegészítőjeként, s korrekciójaként segíti a gyerekek személyiségének sokirányú fejlődését.
- A gyermek személyisége elsősorban a mással nem helyettesíthető játéktevékenységben fejlődik.
- A tevékenységeken keresztül az életkorhoz igazodó műveltségtartalmak közvetítésével segítjük a gyermek önmagához viszonyított fejlődését.
- A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése érdekében biztosítjuk az optimális személyi, tárgyi feltételeket.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről gondoskodunk.

- Az óvodánk tevékenységrendszer és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását.
- Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.
- Biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Az óvodai tevékenységeken keresztül elősegítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges szociális érettség elérését.
- Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését

Óvodapedagógus képünk:

- Harmonikus személyiség
- Gyermekszerető
- Alkalmazza a korszerű pedagógiai módszereket
- Jó kommunikációs képességgel rendelkezik, folyamatosan fejleszti azt
- Megfelelő szaktudás jellemzi
- Érzelmi elfogadás jellemzi
- Jellemzi a gyermeki fejlődésbe vetett hit
- Elégedett hivatásával
- Fejleszti IKT kompetenciáit
- A kor kihívásainak a pedagógus létét megfelelteti
- Élő kapcsolatokat ápol külső szakmai szervezetekkel

NTEGRÁCIÓS és INKLUZÍV NEVELÉS

Az integrációs és az inkluzív nevelés természetes velejárója a differenciálás. Ez olyan nézet, szemlélet, tevékenységrendszer elfogadását jelenti, mely újfajta foglalkozásszervezést és módszertani megújulást kíván.

Meglátásunk szerint csak differenciált foglalkozásszervezéssel képzelhető el az, hogy a gyerekek az óvodába bekerülve saját képességeinek optimális kifejezéséhez lehetőséget kapjon.

Ehhez az intézmény egész életét úgy kell szervezni, hogy ennek az alapelvnek eleget tudjunk tenni.

Feladatunk, hogy egy időben más-más tevékenységeket végezhesse, és más-más segítséget kaphassanak a különböző képességű gyerekek. Fontos, hogy ne csak a különböző képességű, de a különböző szociális helyzetből érkező gyerekek is megfelelő pedagógiai támogatást kapjanak. Előítélet mentesség, tolerancia, a másság elfogadása a szükséges nevelői attitűd, melyet gyermekeink felé is közvetítünk, hiszen ha a gyermek hosszabb ideig negatív előítéletnek van kitéve a személyisége részévé válik a negatív énkép.

Elvünk pedig a harmonikus személyiségfejlesztés. Ehhez minden gyermek számára - legyen az sajátos nevelésű igényű, halmozottan hátrányos helyzetű, vagy ép szociokulturális környezetből érkező –szükség van, hogy a számára fontos személyektől figyelmet, támogatást kapjon, és megfelelő elvárást támasszanak vele szemben. Ezen keresztül tanulják meg, hogy bízzanak másokban, legyenek elfogadóak, toleránsak.

Nevelési alapvetések

Nevelési alapelveink meghatározásánál figyelembe vesszük, hogy minden gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illet meg. Valamint azt is, hogy az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítőjeként a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére irányul.

- A gyermekhez forduló nevelői attitűd;

A jól működő társadalom csak a másság elfogadása, a tolerancia révén működhet. Erre orientálható a gyermek, ha a nevelőnél is hasonló attitűdöt tapasztal.

- A gyermekek sokoldalú megismerése.

A gyermek megismerésének alapja a megfigyelés. Fejlesztéséhez alapvető a differenciáló nevelés. A megismerés a pszichológiai, pedagógiai és életkori sajátosságok ismeretét jelenti, de az egész egyediségét, a képességeinek, a szükségleteinek a megismerését, a sajátos nevelési igény és a hátrányos helyzet tényének ismeretét is. Legyen az óvónő tisztába a gyermek fejlettségével és figyeljen az együtt nevelés során felmerülő sajátosságokra és keresse a megoldási módokat.

- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálása.

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Az óvodánknak olyan óvodai környezetet kell kialakítani, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetessé válik. Az óvodapedagógusok a szükséges szakemberekkel együttműködve nevelik a gyermekeket a mindennapok során. A szakemberekkel való együttműködéssel biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges feltételeket.

-Integráció, inklúzió

A nevelőmunkánk során gyermekeink tapasztalati úton megértik és tisztelik a másságot, különbözőséget, már gyermekként felkészülnek a társadalmi gyakorlatra. A befogadás, partnerségen alapuló attitűd által valósítja meg a diszkrimináció mentességet. Nevelésünk során olyan érzelmileg érett gyermekeket nevelünk, akik felkészültek a mássággal való találkozásra.

-Játék, érzelmi, erkölcsi nevelés

Ennek helyét, szerepét egységként kezeljük. A nevelés során eligazodást adunk a gyermekek és a családok számára a következetes, megalapozott, ám rugalmas szokásrendszer kialakításában. Segítséget nyújtunk abban, hogy a szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassák. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik a gyerekek normarendszere, amely a további fejlődési szakaszban, az iskoláskornak az alapja és egyben a felnőtté válás alapja is.

-Egyéni fejlesztési tervek.

Az egyéni fejlesztési tervekhez meghatározó a gyermekek mérése során megismert képességszint, pedagógiai diagnózisok. A fejlesztési terv az integráltan nevelők esetében elengedhetetlen, hiszen az, egy tudatos, rendszeres eljárásokat leíró fejlesztési tervezet.

-Egyéni képességekhez igazodó foglalkozások, szervezési formák

Szervezeti kereteink a cselekvéses, differenciáló és kooperációs tanulásszervezés, az egyéni, páros és csoportos munka.

-Tehetség gondozás

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezését, személyiségük optimális fejlesztését feladatunknak tekintjük /megelőzzük a tehetségigéretes elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket/. A kiválóan kreatív tehetségigéretes gyermekek további gondozása gazdagító program keretében történik.

-Környezettudatos nevelés

Célunk a környezettel való együttélésre nevelés, amely magában foglalja a környezet tényleges védelmét, beleértve a természetes (élő és élettelen) és mesterséges, ember által létrehozott környezetet is. Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása a feladatunk, valamint azon képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer és a környezettudatos életvitel kialakításához.

-Egészséges életmód kialakítása

Az óvodai nevelés egyik legfontosabb feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének elősegítése. Ennek keretében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermek gondozására, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítésére, a harmonikus, összerendezett mozgásfejlődés elősegítésére, baleset-megelőzésre, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítására, az egészséges környezet biztosítására, illetve a prevenció- korrekcióra.

Az óvodában a gyermekek cselekvéseken keresztül sajátítják el az ismereteket, a tudást, majd képesek azokat alkalmazni, képességeik, készségeik által. Ezért fontos a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás.

Ehhez a tevékenység alapú program kínálja a legjobb megvalósítási lehetőséget. Párhuzamosan szervezzük a tevékenységeinket annak érdekében, hogy az eltérő ismeretekkel, adottságokkal rendelkező gyerekek sikerélményhez jussanak, megfelelő leterheltséget biztosítsunk számukra a megfelelő segítségadás mellett.

Az óvodapedagógus megteremti annak lehetőségét, hogy a gyermekek tevékenységeken keresztül élményeket szerezhessenek, felkelti, és ébren tartja bennük a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.

- Nyitottság és együttműködések,

Az együttnevelő intézménynek a kapcsolatrendszere kialakításában is elől kell, hogy járjon abban, hogy elfogadhasa a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyerekeket, eloszlasson tévhitet és félelmet. Az intézményünk nyitottsága, a segítő kapcsolatok építése fontos az eredményes munka és működés érdekében. Biztosítjuk az esélyegyenlőséget a különböző szociális helyzetű és képességű gyermekeink számára.

Célunk a családokkal való együttműködés, hogy segítsük a gyermekeket beilleszkedni az óvodai közösségbe.

Óvodai nevelésük egésze a kompetens személyiség alakítására és a komplex fejlesztésre törekszik. Mindennapjaink során megalapozzuk az egész életen át tartó tanulást, úgy, hogy figyelembe vesszük az óvodáskori gyermekek életkori sajátosságait, főbb tevékenységi köreit. Tesszük mindezt úgy, hogy az **alapvető kompetenciák** fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt.

Mi köze az óvodának a kompetenciafejlesztéshez?

- Minden jelenlegi és jövőbeni fejlesztési folyamat a kompetenciákról szól,
- Az óvodát a közoktatási rendszer részeként az élethosszig tartó tanulás alapozó szakaszaként kezeljük.

Az óvodában alkalmazható kompetenciafejlesztéshez azonban olyan kompetencia meghatározás kell, amelyet, a kisgyermeket nevelők közösen készítenek el. Ennek tükrében nevelőtestületünk a Brüsszeli Bizottság szerinti, az *élethosszig tartó tanulás kulcskompetenciáinak* a felosztását fogatta el:

- Anyanyelven folytatott kommunikáció
- Idegen nyelvű kommunikáció
- Matematika és természettudományos műszaki kompetenciák
- Digitális kompetenciák
- A tanulás megtanulása
- Személyközi és állampolgári kompetenciák
- Vállalkozói kompetenciák
- Kulturális kifejezőképesség

A kompetencia területek óvodánkra értelmezve:

- *Anyanyelven folytatott kommunikáció:* a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó nyelvi és kommunikációs fejlesztés valósul meg, mesék, versek ismeretén keresztül.
- *Idegen nyelvű kommunikáció:* megismernek a gyerekek más földrajzi, társadalmi és kommunikációs környezethez tartozó témákat /mesék, versek dalok, országok/.
- *Matematika és természettudományos műszaki kompetenciák:* alapvető matematikai fogalmakat ismernek meg, képességeik és készségeik alakulnak /problémamegoldás, logikus gondolkodás/
- *Digitális kompetenciák:* az óvodai nevelés során kapcsolatba kerülnek a mai kor technikai eszközeivel, annak használatával./fényképező, tv, dvd, vetítő, számítógép/
- *A tanulás megtanulása:* olyan csoportszervezési formákat alkalmazunk, melyben a gyerekek motiváltak, aktívak, sikerélményhez jutnak. Közben kommunikálnak és kooperálnak.
- *Személyközi és állampolgári kompetenciák:* olyan viselkedésformákat sajátítanak el a gyerekek, melyek képessé teszik a közösségi életre, kompromisszum készek, érdeklődő személyiséggé formálódnak.
- *Vállalkozói kompetenciák:* önálló döntésre képes, kezdeményező képességgel rendelkező, együttműködésre képes gyerekeket nevelünk, akik a változásokra pozitívan reagálnak.

- *Kulturális kifejezőképesség*: a gyermekek megismerik a kulturális sokszínűségünket, de más népek kultúrájával is kapcsolatba kerülnek. Esztétikai érzékük fejlődik.

Az óvodai nevelésünk során az alábbiakat hangsúlyozzuk:

- **befogadó pedagógia** alkalmazása, mely alapelveit korábban feltüntettük
- **érzelmi –erkölcsi nevelés**, mely megalapozza a gyermeki személyiség szocializációját, és megalapozott szokás- és értékrendhez vezet
- **iskolával való szoros együttműködés**, hogy a gyerek folyamatnak, zökkenőmentesnek élje meg az átmenetet
- **játék fő hangsúlyossága**, mint a gyermek fő tevékenysége ebben a korban

Programunkban **az inkluzív** pedagógiai szemléletet jelöljük meg, ezen túlmenően kijelöljük a hozzá vezető utat/ **integráció**/ és megmutatjuk a programunk megvalósulásának gyakorlatát/ **differenciálás**/

Mindezen kompetenciák fejlesztését az integrációs pedagógiai programunkban meghatározott eszközelemekkel kívánjuk fejleszteni. A 11/1994. MKM rendelet alapján elkészítettük integrációs pedagógiai programunkat már 2004-2006 között, mely akkor az iskolák számára meghatározott felépítés adaptációja volt. 2007-ben megfeleltettük az óvodák számára kiadott rendeletnek, melyeket az alábbi módon töltöttük meg tartalommal:

Kiemelt feladatunknak tekintjük:

- **az integrált nevelést segítő szervezési feladatainkat**
  - a csoportszervezést, beóvodázást, az igazolatlan hiányzások csökkentését
  - */beóvodázási programunk kidolgozva az „Érzelmi nevelés, szocializáció „címszó alatt/*
- **a nevelőtestületi együttműködések**- fontos számunkra a hatékonyság növelése érdekében team szerveződések, esetmegbeszélések */bővebben az „Óvodapedagógusok együttműködése” címszó alatt/*
- a pedagógiai munkánk hangsúlyos elemének tekintjük
  - az óvodába bekerülő gyerekekről anamnézist, **komplex állapot** felmérést készítünk
  - az **anyanyelvi nevelést/ kifejtve az” Anyanyelvi nevelés” fejezetben /**
  - a halmozottan hátrányos helyzetű **gyerekek érzelmi és szociális nevelését/** kifejtve az */ „Érzelmi nevelés, szocializáció” fejezetben/*
  - Pedagógiai Programunk hangsúlyos pontja a gyerekek **egészség nevelése/** megtalálható az */ „ Gondozás és egészséges életmódra nevelés” részben/*
  - Fontosnak tartjuk, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeket hozzásegítsük ahhoz, hogy beilleszkedjék a társai közzé, hogy a társak elfogadják; mindezt a **közösség fejlesztéssel, a drámapedagógiai** elemek alkalmazásával, a **multikulturális nevelés** beépítésével valósítjuk meg./ *kifejtve a „Társas közösségi tevékenység fejezetben/*

- **Együtműködéseink** az együttnevelés szolgálatában állnak. Jó kapcsolat alakítására törekszünk a nevelőmunka hatékonysága érdekében. Különös figyelmet fordítunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlődését, segítségét szolgáló kapcsolatokra. Fontos partnerünk az együttnevelésben nemcsak az egészségügyi szolgálat, de a szakszolgálat is./bővebben a „Kapcsolataink” fejezetben/
- Kiemelt szerepe van az együtműködéseinkben a **szülőknek, a családi háznak**. Felfogásunk szerint akkor lehet hatékony az óvodai nevelés, ha a szülőket minél szélesebb körben tudjuk bevonni az óvodai életbe. Különösen igaz ez a halmozottan hátrányos környezetben élő gyerekek szüleire. Mindehhez jó alapot kínálnak az intézményünk által kínált színes program kavalkád../kifejtve bővebben a „Kapcsolataink „ fejezetben/
- A gyermek életében az átmeneteket pedagógiai felfogásunk szerint folyamatnak tekintjük. Így gondolkodunk az **óvodából iskolába történő átmenet** esetében is. A gyerekek számára akkor lesz ez valóban zökkenőmentes folyamat, ha mi pedagógusok teszünk is ezért . Nevelőtestületünk kidolgozta a Beiskolázási projektjét, mely ezt a célt szolgálja./kifejtve az „Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére” fejezetben/

Mindezek az elemeken túl nevelőtestületünk a korábban az iskolai Integrációs Pedagógiai Program elemei közül a hatékonyság, az eredményesség segítőjeként az alábbi elemeket értelmezte óvodára megfelelőnek az elmúlt évek gyakorlata alapján

❖ **Az önálló tanulási képességet kialakító programok**

Fogalom meghatározás: Önálló tanulás az, amikor a gyermekek hosszabb ideig a pedagógus segítségével nélkül tevékenykednek

Pedagógus feladatai:

Szervezési:

- a terem megfelelő berendezése / elrendezése
- a feladathoz szükséges eszközök és anyagok előkészítése
- értelmes szabályok kidolgozása és ezek megismertetése a gyermekekkel

Pedagógiai/didaktikai:

- az önállóság fokának figyelembevétele
- a gyermekek csoportosítása az igényelt pedagógusi figyelem kategóriái szerint
- az önálló munka céljának megfelelő feladat kijelölés
- az önálló munka értékelése /tartalom, folyamat/

❖ **Patrónusi, mentori, vagy tutori rendszer működtetése /a nevelőtestület értelmezése alapján/**

Intézményünk sajátos célul tűzte ki, hogy a nehezen teljesítő gyerekeken fokozott törődéssel, odafigyeléssel segítsen azért, hogy eredményesek legyenek és a közösségbe való integrálódásukat megkönnyítse.

Ilyen:

- a hátrányos szociokulturális környezetben élő
- az eltérő fejlődési ütemű,
- az alkalmazkodási problémával és részfunkciós zavarral küszködő gyermekek /beszéd és kommunikáció zavar, érzelmi-indulati zavar, motorikus zavar, szervi hátrányú zavar/.

A patrónusi rendszer kiépítése és működése az előbb említett célt szolgálja.

Eredménye a következőkkel összegezhető:

- segíti a közösségi nevelést
- a fokozott törődést igénylő gyerekek személyiségkibontakoztatása teljesebbé válik - hátránykompenzáció történik
- pozitív személyiségjegyek alakulnak ki a gyerekekben /empátia, tolerancia, szociális érzékenység, segítőkészség, másság elfogadása, együttműködési készség/.

Az óvodai évek alatt olyan óvodai közösség megteremtése a feladatunk, ahol a másság elfogadása természetessé válik, ahol a megértés, a tolerancia dominál a felnőtt – gyerek, illetve a gyerek - gyerek kapcsolatában.

Ez nem egy könnyű folyamat, hiszen a csoportokban a gyerekek összetétele igen sokszínű, eltérő adottságokkal, különböző családi háttérrel, szokásokkal, értékrenddel rendelkeznek.

A patrónusi rendszernek 3 szintje van:

Első szint: gyermek segít gyermeket:

Jellemzői: - önkéntesség
- alkalomszerűség

Az óvodai nevelés egyik fontos feladata a gyermek komplex személyiségfejlesztése, ezért a mindennapos tapasztalatok, megfigyelések, mérések alapján tervezi fejlesztő munkáját az óvónő.

2-3 havonta átgondolja, értékeli, mely területen van csoportos, illetve egyéni szinten fejlesztési lehetőség, s ezt miként, hogyan tudja elérni.

A pedagógus ismerve a fejlettségbeli különbségeket, a gyerekek képességét, készségeit, tudatosan átgondolja, hogy ki szorul patronálásra, s mely területen, illetve kik azok, akik képesek a patronálásra, mivel ügyesebbek, nagyobbak.

Ezért olyan nevelési helyzetekre, szituációkra, tevékenységekre van szükség a mindennapokban, ahol a gyermekeknek önkéntes alapon és alkalomadtán módjuk van kölcsönösen segítséget adni, illetve amelyek készítik is egymás segítésére. Ilyen lehetőség adódik: szabadidős tevékenységnél, gondozási feladatoknál, munkajellegű tevékenységnél, páros feladatokban, önkiszolgálásnál, mikro csoportos játékok folyamán.

Az óvónő feladata, hogy folyamatosan dicsérje a patronáló gyereket, értékelje, elismerje a helyes viselkedéseket, mindezt azért, hogy a gyerekek pozitív megerősítést kapjanak.

Ügyelni, figyelni kell arra, hogy ne legyen megterhelő a patronáló számára a segítségadás, és a patronált gyermek fejlődési lehetősége is biztosítva legyen.

A gyermek - gyermek patronusi szintnek ideális színtere a vegyes csoport, illetve a részben osztott csoport, ahol az eltérő életkorokból adódóan eleve nagy fejlettségbeli különbségek vannak.

Osztatlan csoportban véleményünk szerint 5-7 éves kor a megfelelő e rendszer működtetésére, kiépítésére, mivel ekkor a gyermekek többsége már türelmes, együtt érző, önálló.

Megalapozása már 3 éves kortól megkezdődik, mivel a segítészándék már náluk is megfigyelhető, de ők a tevékenységükben még igen önállótlanok és én központúak. Az óvodai nevelésben a segítőkészség kialakulásának ugyanis többlépcsős folyamata van.

- amikor a gyermek a pedagógus közreműködésével segít másoknak
- segítség a pedagógusnak önként jelentkezésnél
- segítség önállóan, ismert körülmények között
- segítség önálló belátás útján

Célunk az, hogy észrevegyék, hogy kinek miben van segítségre szüksége, önállóan is keressék a segítségnyújtás megfelelő formáit.

Az óvónő példaadása, viselkedése mintaszerű e folyamatban is pl.: a segítségadásával, a gyermekhez való viszonyával.

Ennek dokumentálása, a csoportnapló "Csoportunk fejlődése" fejezetben történik. Itt értékeljük és tervezzük a teendőket a gyermek - gyermek patronusi rendszerrel kapcsolatban.

Második szint: felnőtt segít gyermeket:

Jellemzői: - rendszeresség

- folyamatosság

Fontos, hogy egy felnőtt lehetőleg 2-3 gyermek patronusa legyen, mivel ez így még viszonylag optimális.

A csoportban dolgozó 2 óvónő megbeszéli, hogy ki kinek a patronálója lesz, kinek segít fokozottabban, s ez az elosztás történhet gyerekenként és képességterületenként is. Ahhoz, hogy a patronáló pedagógus hatékonyan tudjon segíteni, szükség van a közvetlen, szoros kapcsolat kiépítésére a gyermek családjával. Fontos, hogy betekintést kapjon, megismerje a gyermek életkörülményeit, a család értékrendjét, nevelési attitűdjét, szociokulturális háttérét, a gyerekeknek a családban betöltött helyét.

Módszerei:

- családlátogatás
- beszélgetések
- fogadóóra
- szülői értekezlet
- rendezvények
- nyílt nap

Ha kell, ha szükséges neveléssel, tanúlással kapcsolatosan tanácsokkal segíti a szülőt. Ha az együttműködés a szülővel sikeresnek mondható, akkor a személyes törődés a családi segítséggel kiegészülve hatékony és optimális a gyermek fejlődése szempontjából.

Fontos, bizonyos elvek betartása a családi együttműködés során az óvónő részéről.

- a gyermek iránti felelősség ébrentartása a szülőkben
- a család tiszteletbenntartása
- tapintatosság

A folyamat regisztrációja a gyermek egyéni fejlődési naplójában történik

Harmadik szint: Családgondozás

Ez a 3. szint súlyosabb problémák esetén lép fel, és sajnos manapság egyre gyakrabban. Olyan esetekben, amikor a patronáló pedagógus kompetenciáját meghaladja a probléma, kérheti a gyermekvédelmi munkát összefogó gyermekvédelmi felelős segítségét.

Ő jár el a család érdekében, jogaik védelmében, érdekeik érvényesítésében a partnerintézményekben.

A családgondozást olyan nélkülözhetetlen feladatunknak tekintjük, mely tartalmi elemét képezi **nevelőtestületünk integrációs óvodai fejlesztő programjában a szülőkkel való együttműködésnek**. Mindezek rögzítésére a problémajelző adatlap áll rendelkezésre.

**"A barátság és a szeretet minden emberi lény valódi és végső szüksége.
A társas kapcsolatok kultúrájának fejlesztésével rávezetjük a gyerekeket
az egykorúak szolidaritásának értelmére, örömére, szépségére."**

/Mérei Ferenc/

❖ Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tevékenységsszervezés

Az intézményi gyermeki mérőrendszer alkalmazása a gyerekek egyéni képességeinek megismeréséhez segíti hozzá az óvónőket. A gyermeki képességek alapos ismerete szükséges ahhoz, hogy differenciált képességfejlesztés történjék a gyermekcsoportban.

Ehhez kiemelt feladatunk, hogy

- a gyermekek élményeire építsünk,
- vegyük figyelembe érdeklődésüket, fejlődési szükségleteiket,
- aktív részesei legyenek a tevékenységeknek,
- a tevékenység önálló gondolkodásra, kezdeményezésre, saját tapasztalatokra, önfegyelemre, együttműködésre, döntés hozatalra serkentsük a gyereket.

Annak érdekében, hogy a gyerekek valóban aktív részesei legyenek a folyamatoknak, az ismeretszerzés folyamata nem a hagyományos módon történik.

A differenciálás alapjai:

- az egyéni fejlettségi szint
- az egyéni érdeklődés

❖ Egyéni fejlődési napló

Az intézményi mérőrendszer alapján, a képességek és részképességek fejlesztésére 3 havonta tervet készítünk, majd a szülők számára tájékoztatást adunk. Az egyéni fejlődési napló a főbb képesség területeket és ezen belül a részképességeket, azok fejlesztését jeleníti meg. Fel kell jegyezni a fejlesztés módszereit.

❖ **Multikulturális tartalmak projekteken feldolgozva**

Már az óvodában ismerkedhetnek a gyerekek más népek dalaival, meséivel, íróinak verseivel. Ha egymás kultúráját akarjuk megismerni, fontos, hogy ismerjük a sajátunkét és fontos, hogy legyen igényünk más népekét megismerni. Összeállítottunk egy irodalmi gyűjteményt, melyben magyar és roma népköltészeti alkotás, versek, és mesék évszakonként válogatva találhatóak. A gyerekek felfigyelnek az idegen hangzású nevekre, ország nevekre, a Föld témakörén belül lehetőség nyílik a különböző nemzetiségű emberekkel, szokásaikkal való ismerkedésre is.

1. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

1.1. Objektív feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, mindemellett a nevelőmunka kulcsszereplője a pedagógus. Az óvodában dolgozó pedagógusok, és a munkájukat segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája együttesen hozhat eredményességet. Emellett a sajátos nevelési igényű gyermekek számára speciális szakember jelenlétére is szükségünk van. A nemzetiséghez tartozó gyermekekhez kapcsolódó célkitűzéseink megvalósítása az óvodában dolgozók közös feladata.

1.1.1.Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói	Jelenleg/fő/
Főállású pedagógusok száma intézményvezetővel	40 fő
Gyógypedagógus/logopédiai és pszichopedagógiai szak- félállású	1fő
Fejlesztő pedagógus	2fő
Pedagógiai munkát segítő főállású dajkák	20fő
Pedagógiai munkát segítő főállású pedagógiai asszisztens	6 fő
Óvodatitkár	1 fő
Óvodapszichológus félállásúak száma	1 fő

Személyi ellátottságunk törvényileg megfelelő, nevelőtestületünk valamennyi tagját az önképzés igénye, a továbbképzéseken való részvétel jellemzi.

A hétvévenkénti továbbképzési kötelezettségének testületünk valamennyi tagja eleget tesz.

Módszertani kultúránk, pedagógiai innovatív módszerek ismerete a szakmai napokon való részvételek során, a 30, 60, 90, és 120 órás továbbképzések alkalmával, illetve szakvizsgán elsajátított ismeretekkel gyarapodott.

Szakvizsgázott óvodapedagógusaink:/14fő/

➤ Közoktatás vezetői	2fő
➤ Vezető óvodapedagógus	2fő
➤ Tanügy igazgatási ismeretek	2fő
➤ Gyermek –ifjúság- családvédelmi pedagógus	2fő
➤ Drámapedagógusi	2fő
➤ Mentálhigiénés pedagógus	1fő
➤ Fejlesztő pedagógus	3 fő
➤ Játék-és szabadidő pedagógia és zeneóvoda vezetői	1fő

A továbbképzések témájának kiválasztása a nevelőmunkánk céljainak hatékonyabb megvalósulására irányul:

- Fejlesztőpedagógiai ismeretek
- Különböző mérőeszközök ismerete
- Tanulási beilleszkedési és magatartás problémák kezelése
- Fejlesztő játékok elemzése
- Máság-pedagógiája
- Mozgásterápia a tanulási nehézségek kezelésében
- Az intézmény pedagógusai részt vettek az elmúlt 3 évben az alábbi pedagógiai módszertani képzéseken /legalább 30 órás képzés/.
  - Hatékony együttnevelés... IPR
  - Fejlesztő pedagógia
  - Okos kocka- mérőeszköz használata
  - Difer mérőeszköz használata

Mindezen képzések a gyermekek jobb megismerését szolgálják, és az egyéni **differenciáló fejlesztés** alkalmazásához járulnak hozzá.

Fontosnak tartjuk az egymástól való tanulást is a magasabb színvonalú szakmai munkavégzés érdekében, ezért szakmai munkaközösségeket működtetünk.

1.1.2. Tárgyi feltételek

Óvodáink rendelkeznek a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Olyan környezetet alakítottunk ki, mely biztosítja a gyermekek egészségének megőrzését és fejlődését.

Három, a **Csicsergő** 4 csoportos, a **Mesevár** 3 csoportos óvoda közel azonos időben épült. Az épületek modern, ízléses csoportszobáikat és egyéb helyiségeket tartalmaznak, melyek jól szolgálják az ott elhelyezett gyerekek és dolgozók kényelmét.

A **Nyitnikék** óvodában az elmúlt évek során megvalósult a teljes körű infrastrukturális fejlesztés. A felújítás által kellemes, egészséges, biztonságos és komfortos külső és belső környezet fogadja a gyerekeket.

Az 1997 év szeptemberében átadásra került az új, modern, emeletes Kossuth utcai **Napsugár Óvoda** épülete. A csoportszobák és az azokhoz tartozó egyéb helyiségek méreteit és berendezéseit tekintve minden szempontból megfelelnek az óvodás gyerekek és az ott dolgozó felnőttek igényeinek.

A 2014/2015-ös nevelési évtől a korábbi Ságvári és Szigetkert Óvodák **Százsorszép Óvodaként** működik. A Százsorszép óvoda, a korábban iskolaként működő épület átépítésével 5 óvodai csoport működését biztosítja. Az esztétikus tágas csoport szobák, korszerű mosdók, öltözők, a tornaterem, és egyéb helyiségek megfelelő feltételeket biztosítanak a gyermekeknek és a dolgozóknak egyaránt. Ebben az épületbe kapott helyet, az intézmény székhelye is.

Minden óvoda udvara szép, gondozott, megfelelő méretű az óvoda gyermeklétszámát illetően. A gyerekek számára az udvaron történő levegőzés feltételei biztosítottak. Tágas, megfelelő árnyékos és füves területtel rendelkeznek. A gyermekek mozgás és játékigényének kielégítését biztonságosan szolgálják. A játékeszközök ellenőrzése folyamatos.

Óvodáinkban jelentkező mosodai feladatokat mosodai szolgáltatás látja el.

Az óvodáink rendelkeznek internet hozzáféréssel, fénymásolóval, TV, DVD, CD lejátszók, videók segítik a nevelési feladatok ellátását. Folyamatosan bővítjük honlapunkat

A működést alapítványok segítik, melyek az adományozók adóinak 1 % -ból, rendezvények bevételeiből, és más forrásokból támogatják az óvodákat, az Alapító Okirataikban megfogalmazott céljaiknak megfelelően.

Terveink:

Tárgyi feltételek szinten tartása és fokozatos bővítése az anyagi lehetőségekhez mérten.

❖ A program céljaihoz rendelt eszközrendszer

Játék- és fejlesztő eszközök:

A szakmai és játékeszközök beszerzése részben a költségvetésből, részben pedig a költségvetésen kívüli összegből/ alapítványok, rendezvények pályázatok/ történik.

Mese-, és szakkönyvellátottság:

A gyermek és szakirodalmi ellátottság pozitív mennyiségi változáson ment át az elmúlt évekhez képest. A fejlesztés részben költségvetési keretből, részben pályázatok útján valósult meg.

❖ Várható eszközigeny

A nevelési –oktatási intézmények kötelező eszközeiről és felszereléseiről kiadott jegyzék alapján elkészült az intézményünk ütemterve, a **20/2012 EMMI rendeletnek megfelelően.**

1. 2. Humán erőforrás szerepe

1.2.1. Az óvodapedagógus modell szerepe

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermekek számára. Az óvodapedagógust maximálisan jellemzi a másság elfogadása, a szociális érzékenység és az előítélet mentesség.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

1.2.1. a . Az óvodapedagógus és a gyermekek együttműködése

A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. A példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Sok múlik azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a környezet és azon belül elsősorban a család.

A családból hozott értékeket tiszteletben tartjuk. Azt gondoljuk, hogy a gyermek harmonikus fejlődésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a felnőtt- gyerek kapcsolat alapja és mintája a gyermek-szülő viszony.

A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől másfajta beállítódást igényel. A kapcsolat aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás az önállóság, rugalmasság, helyzetfelismerés, döntési képesség meglétét feltételezi. A hangsúly az aktív kétpólusú együttműködésre kerül.

A gyermek elképzelését, ötletét, véleményét, javaslatát beépítjük a fejlesztési elképzelésünkbe.

❖ Az óvodapedagógusok együttműködése

A nevelőtestület együttműködése elengedhetetlen a szakmai munka színvonalának fejlesztése, fejlődése segítéséhez.

Formái:

- Nevelőtestületi értekezletek
- Munkatársi értekezletek
- Munkaközösségek
- Tagóvoda szintű megbeszélések

Ezen túlmenően nagyon fontos a csoportban dolgozó óvodapedagógusok együttműködése, kapcsolatuk minősége. Az óvodapedagógusok együttműködése a tervekészítés kritériuma, tekintettel arra, hogy a csoportban dolgozók együtt felelnek a nevelési program alapján tervezett munka megvalósításáért.

Ennek érdekében:

- A megfigyeléseiket a csoport gyermekeiről megosztják egymással, s beépítik azt a fejlesztési tervbe;
- Közösén készítik el a „Csoportunk fejlődése” dokumentumot, mely 3 havi fejlesztési irányt jelenít meg;
- Minden pedagógus ennek megfelelően készíti el a heti- kétheti tervét, melyek egymásra épülnek a gyermek optimális fejlődése érdekében;
- Egyéb felmerülő problémák orvoslása érdekében az „óvodapedagógusok- és a dajkák együttműködése” részben megfogalmazott esetmegbeszéléseket tartanak.

Az esetmegbeszélés célja:

Problémás, veszélyeztetett gyermekek segítése, problémamegoldás /akár lelki, szociális konfliktusból adódó, akár teljesítményi/.

A gyermekek problémáinak okai:

- a család, családi nevelés, a gyermek életkörülményei
- a gyermek pszichés adottságai, lelki kiegyensúlyozottsága, vagy kiegyensúlyozatlansága
- a csoport légköre /pl: beilleszkedési probléma/
- a gyermek baráti kapcsolatai /barátok negatív hatása/
- az óvónő, a dajka és a gyermek kapcsolatai /nincs kellő szimpátia/

Az esetmegbeszélés szinterei:

- óvónő - óvónő, óvónő- dajka /csoportszintű/
- óvodapedagógus - szülők közötti
- fórum

Óvónő-óvónő, óvónő-dajka közötti esetmegbeszélés

Lépései:

- ✓ a probléma lényegének meghatározása
- ✓ különböző elképzelések egyeztetése, megvitatása
- ✓ közös célmeghatározás

Dokumentáció: Az esetmegbeszélés rövid leírása a csoportnaplóban /rögzíteni azt, hogy megtörtént/.

Háromhavonta visszatérés a problémára, és a megtett lépések hatásának értékelése. Ha szükséges előlről kell kezdeni a folyamatot újabb cselekvési tervvel.

❖ *Az óvodapedagógusok és a dajkák együttműködése*

Pedagógiai Programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltan működik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelően tájékoztassuk az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről és módszereiről. Folyamatosan tájékoztatjuk őket arról, hogy a nevelési célok érdekében hogyan kívánjuk a gyermekcsoport nevelését megvalósítani. /Esetmegbeszélések./

A dajka kompetens feladatai:

- Az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése.
- A gyermekekről kapott információk felettese felé való továbbítása.
- Névre szóló, hitelesített munkaköri leírások önálló, szakszerű alkalmazása, teljesítése.
- A megszerzett ismeret és tudásanyag gyakorlati munkájába való beépítése.
- Saját elfogadó-, befogadó attitűdjének kiépítése.
- Lelki egészségének védelme.

- Az óvodapedagógus útmutatása alapján alkalmazza az egyéni bánásmód elvét és a differenciált módszereket.
- Segítse a gyermekek tevékenységét, de ne csinálja meg helyettük.

1. 2. 2. Az óvoda és a család kapcsolata

Arra törekszünk, hogy a szülők meglegedésére, a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, és szocializáljuk, neveljük, fejlesszük a gyermekeket. A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatát. 2001 óta intézményünkben Minőségfejlesztési Munkacsoport működik. Közreműködésével folyamatos elégedettség és igényfelmérést végzünk partnereink körében. Az általuk meghatározott elvárásoknak próbálunk megfelelni. A felmerülő problémákra intézkedési terveket készítünk, s ezeket rövid határidőn belül igyekszünk megoldani. A minőségfejlesztés az intézményen belüli műveletek, tevékenységek és folyamatok eredményességének és hatékonyságának növelésével az intézmény és a partnerek igényeinek minél teljesebb kielégítését, a partnereink elégedettségének növelését tűzte ki célul.

Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési szokásokat megismerjük, illetve nevelési elveinket a család is megismerhesse. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül. Az őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg.

Kapcsolat a családdal, partnerközpontú együttműködés:

Az óvodai nevelő-fejlesztő munka során fontos, hogy tiszteletben tartsuk a gyermekek egyéni fejlődésének ütemét, személyiségét, annak érdekében, hogy őszintébb, kreatívabb, és felszabadultabb felnőttekké váljanak.

A család és az óvoda jó kapcsolatának kialakítása során az első lépés, hogy az óvoda elfogadja a családok lehetőségeinek, kultúráját, emberi kapcsolatainak, nevelési elképzeléseinek különbözőségeit.

Az óvoda csakis akkor működik eredményesen, minőségi szinten, ha megismeri partnerei igényeit, -elégedettségét – és elégedetlenségét.

A partnerközpontú óvodai nevelés egyik alapvető feltétele, hogy a gyermekkel, a szülővel, mint közvetlen partnerekkel megfelelő kapcsolat alakuljon ki.

Jó szándékkal kell megkeresni a családok életében azt a pontot, amelyen keresztül a gyermek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez vezet az út, ugyanakkor a gyermekén keresztül pozitív hatást kell gyakorolni a szülőre.

Az óvoda és a család együttműködésének alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.

Az óvoda és a család kapcsolatának elvei:

- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- Kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a gyermekre gyakorolt hatás erősítése.
- Az óvodai és a családokban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése.
- A szülők és dolgozók egymás iránti bizalmának, tiszteletének erősítése.
- Közös célok megvalósítása az együttműködés szabályainak betartásával.

- Az óvoda, a program megvalósítása érdekében kezdeményező és elfogadó, amely az egyenrangú kapcsolat alapja.

Az együttműködés egy folyamat, amelyet nem csak időszakos cselekvések sorozatának kell értelmezni. Pontosán kell tudni, hogy mit várunk el egymástól, amelynek alapja a rendszeres vélemény feltárás, ami a minőségbiztosítás megvalósításának is egyik fontos alap pillére.

Az óvodapedagógus kettős feladata a fejlesztés kapcsán:

- a gyermekek fejlesztésének céltudatos megvalósítása,
- a szülő felé gyakorolt rendszeres, szervezett kapcsolattartás.

Együttműködés formái:

A szülővel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt kezdődik, hiszen az egyre csökkenő gyermeklétszám, és az a szemlélet, hogy az óvodai nevelés, szolgáltatás, menedzser szemléletű hozzáállást kíván az óvoda részéről.

Az óvoda menedzselése a szülő felé:

- nyílt napok szervezése a leendő óvodásoknak
- a Pedagógiai Program fő vonalainak közvetítése a szülő felé.

Kapcsolatfelvétel a leendő szülővel:

- szülő fogadása
- óvoda bemutatása
- helyi nevelési rendszer fő vonalának megismertetése
- az óvodát bemutató helyi Pedagógiai Program rövid kivonatának (küldetés nyilatkozat) átadása.

Kapcsolattartás lehetséges módjai az óvodában

Formális	Informális
Családlátogatás	Napi beszélgetések
Értekezletek	Falitáblán közérdekű hírek
Családgondozás	
Fogadóóra	A szülő, pedagógiai és játék kultúrájának fejlesztése- óvodapedagógusi példa.
Nyílt napok	
SZMK	Esetmegbeszélő találkozások szakemberek bevonásával (Nevelési Tanácsadó)
„Véleményláda”	
Kérdőívek	
Közös ünneplések	

Munka délutánok	
Szabadidős programok	

Az együttműködés lehetséges tartalmi formái

Kapcsolattartási lehetőségek	Cél	Munkaforma
Beiratkozás	- ismerkedés az óvodával	Egyéni beszélgetés
Családlátogatás	- gyermek életkörülményeinek megismerése, - óvoda programjával való ismerkedés - anamnézis felvétele - esetleges problémaészlelés esetén a gyermek fejlődéséről tájékozódás -	Játék a gyermekkel egyéni beszélgetés
Óvodakezdés beszoktatás	- ismerkedés az óvodai élettel, - minél fájdalom mentesebb elválás a szülőtől - szülő- gyermek kapcsolat megismerése - bizalom kiépítése az óvodai nevelés iránt	Közös játék, közös tevékenység szülővel, gyermekkel.
Szülői értekezlet	- óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése, közlése - jellemző problémára, kérdés megválaszolására szakember meghívása - egy-egy csoportban készült video felvétel megtekintése - betekintés, tájékozódás a gyermek társas kapcsolatairól (2-3 értekezlet évente)	Értekezlet Csoportos értekezlet Előadás
Fogadóórák	- egy probléma köré csoportosult szülők fóruma - őszinte, feltáró beszélgetés - értékelőlapok, fejlődési napló elemzése - a szülő folyamatos tájékoztatása a gyermek fejlődéséről (lásd: a mérési táblázatok alapján)	Feljegyzés aláírása
Nyílt napok (évente egyszer)	- 1-2 nap esetén betekintés az óvoda mindennapjaiba - 1hét esetén megismerkedés a pedagógiai program folyamatával, rendszerével - megfigyelési szempontok szerkesztésével a szülő – óvónő partner kapcsolat mélyítése - a gyermeki fejlődés megfigyelése, nyomon követése	Megfigyelés Közös megbeszélés Egyéni problémák Egyéni megbeszélés
SZMK	- szülői feladatok koordinálása - szülői kezdeményezés megvalósítása - szülők érdekképviselete	Értekezlet Megbeszélés
Családi játékdélután	- szülő- gyermek kapcsolat megismerése - közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése - a játék elsődlegességének megerősítése a szülőben	Közös játék (barkácsolás, kézművesség, versenyjátékok, közös

		mesejáték)
Családi sportrendezvény	<ul style="list-style-type: none"> - a családok egészséges életmódra nevelése - az óvoda közösségi szellemének ápolása - közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése 	Óvodán belül csoportok közötti vetélkedés, intézményen belül óvodák közötti vetélkedés
Munkadélután	<ul style="list-style-type: none"> - egy-egy elkészített játékeszköz fejlesztő hatásának megismerése - kellemes hangulatú beszélgetések kezdeményezése - szülők megismerése 	Közös munkatevékenység, beszélgetés
Mikulásvárás	<ul style="list-style-type: none"> - az ünnep közös szervezésével, lebonyolításával óvoda- család kapcsolat mélyítése 	Szervezés, Közös ünneplés
Adventi közös készülődés	<ul style="list-style-type: none"> - óvoda- család kapcsolatának érzelmi síkra terelése - közös készülődés elősegíti a karácsony eredendő mondanivalójának előtérbe kerülését - a csoportok adventi gyertyagyújtása szülőkkel együtt, közelebb hozza a család ünnepét 	Munka- délelőtt, vagy munkadélután, Játék délután, Közös éneklések, Dramatizálások szülőkkel
Farsang	<ul style="list-style-type: none"> - vidám hangulatú együttléttel közösség formálása - hagyományápolásra nevelés 	Táncos mulatság, Vidám vetélkedés
Családi kirándulás	<ul style="list-style-type: none"> - egészséges életmódra nevelés, - szabadidő hasznos eltöltésére ösztönzés, - közös beszélgetések kezdeményezése, - közös élménnyel óvodai kötődés erősítése - 	Kirándulások, túrák
Anyák napi, gyermeknapi, családi nap	<ul style="list-style-type: none"> - meghitt közös együttlét, - közös játékelmény - családi kapcsolatok mélyítése 	Közös együttlét
Nagycsoportosok búcsúztatása	<ul style="list-style-type: none"> - Meghitt közös együttlét 	Ünnepség

Ezen túlmenően nagyon hatékonyak tartjuk a leendő óvodások és szüleik számára rendezett ún., **Kismama- klub** rendezvényeit, mely ebben az elnevezésben a Napsugár **Óvodában és a Százszorszép Óvodában működik**. Ez a program közoktatási szakértő által szakértésre került *Lásd 2 .sz melléklet/*, ám más nyílt formájú betekintést más óvodáink is biztosítanak.

Ünnepek, ünnepségek, hagyományaink

A nyílt ünnepeink megrendezésével hozzájárulunk a családok óvoda kapcsolathoz, a zárt - a gyerekcsoportokban ünnepelt rendezvények - a társas közösségi képességek fejlesztését és a beilleszkedést segítik. Az **óvodai fejlesztő programunk keretében kiemelt szerepet kap** az érzelmi nevelés, illetve a szocializáció, különös tekintettel a **halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztésében**.

A nyílt ünnepségek nagy jelentőséggel bírnak az óvodai életben, az óvoda- család kapcsolatának mélyítésében. **Integrációs óvodai fejlesztő programunk** megvalósítása az óvoda-család együttműködésére helyezi a hangsúlyt, számtalan színes program kínálat járul hozzá, hogy a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szülei is** bekapcsolódjanak az óvoda életébe.

Az ünnepségeink óvodánkénti megrendezése:

Csicsergő Óvoda

Nyílt ünnepek, rendezvények	Zárt ünnepek
<ul style="list-style-type: none"> ○ Karácsony ○ Farsang ○ Anyák napja ○ Gyermeknap <ul style="list-style-type: none"> ° családi sportnap ○ ünnepi készülődés a szülőkkel ○ kirándulás, közös főzés 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mikulás nap ○ Nemzeti ünnepeink, ○ Születésnap, ○ Névnap, ○ Beteglátogató ○ Húsvét ○ kirándulás

Mesevár Óvoda

Nyílt ünnepek, rendezvények	Zárt ünnepek
<ul style="list-style-type: none"> ○ A Magyar népmese napja ○ Farsang ○ Márc. 15. ○ Anyák napja ○ Föld napja ○ Gyermeknap ○ „Itt a vége...” ○ kirándulás, közös főzés 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mikulás nap ○ Karácsony ○ Nemzeti ünnepeink, ○ Madarak fák napja ○ Születésnap, ○ Névnap, ○ Beteglátogató ○ Húsvét ○ kirándulás ○ Víz világ napja

Napsugár Óvoda

Nyílt ünnepek, rendezvények	Zárt ünnepek
<ul style="list-style-type: none"> ○ Farsang ○ Anyák napja ○ Föld napja ○ Németfalusi Gyermek délutánja- gyereknapi, 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mikulás nap ○ Karácsony ○ Nemzeti ünnepeink, ○ Madarak fák napja ○ Születésnap, ○ Névnap, ○ Húsvét ○ kirándulás ○ Környezetvédelmi jeles napok

Nyitnikék Óvoda

Nyílt ünnepek, rendezvények	Zárt ünnepek, rendezvények
<ul style="list-style-type: none"> ○ Karácsony ○ Farsang ○ Anyák napja ○ Gyermeknap ○ Madarak fák napja	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mikulás nap ○ Nemzeti ünnepeink, ○ Születésnap, ○ Névnap, ○ Beteglátogató ○ Hétpróbás Zöld Manó próba ○ Környezetvédelmi jeles napok ○ kirándulás

Szászország Óvoda

Nyílt ünnepek, rendezvények	Zárt ünnepek
<ul style="list-style-type: none"> ○ Farsang ○ Anyák napja ○ Apák napja	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mikulás nap ○ Karácsony ○ Nemzeti ünnepeink, ○ Születésnap, ○ Névnap, ○ Húsvét ○ kirándulás ○ Gyereknapi ○ Környezetvédelmi jeles napok

Az óvodák ünnepei között szerepel még az évvégi ünnepség, melyet az óvodák szokásaik és hagyásaiknak megfelelően tartanak, szerveznek. Ezen kívül ballagási ünnepség is sajátja az óvodáknak.

Kiegészítés: Miután a gyermek óvodai jogviszonya megkezdődik, teljes jogú tagja az óvodai közösségnek. Ily módon minden rendezvény részvételére jogosult!

2. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA és FELADATA

Óvodai nevelésünk a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés – az érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az óvoda **nevelő intézmény**, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét /életre nevelését/ minden későbbi fejlődés alapjaként kezeljük. A pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítjuk, azaz kooperációra és kommunikációra kívánjuk képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A **kooperáció** és a **kommunikáció** óvodánk lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

1. A kooperáció konkrét tartalma:

A társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.

2. A kommunikáció konkrét tartalma:

A közmegegyezésre /a konszenzusra/ való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

Az óvoda a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat.

Ez, akárhogy is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét – eltérő kulturális színvonalon – a családok teljesítik. Az óvoda azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

A társadalom és egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a nevelés fogalmában is tükröződnie kell. Felfogásunk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése, a mi esetünkben.

Az óvodai nevelés célja:

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

- **a teljes gyermeki személyiség fejlesztését** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- **az életre való felkészítést** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül: a 3-7 éves korú gyermek óvodai foglalkoztatása, nevelése, az iskolai tanulásra való érettség kibontakoztatása.
- **az eltérő fejlődési ütemű gyermekekkel való foglalkozást:** differenciált képességfejlesztés minden gyermekre vonatkozóan.
- **a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek** részére olyan feltételrendszer biztosítása, amely során megvalósul a hátránykompenzációja a támogató pedagógiai szemlélettel, új módszertani kultúrával.
- **kiemelt figyelmet fordítunk** érzelmi nevelés terén az **etnikai** kisebbséghez tartozók körében az **identitástudat** kialakítására, kultúrájuk ápolására magyar nyelven.
- **a sajátos nevelési igényű gyermekek** részére olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatoságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítását.

Program nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapnormáinak megvalósításához. Programunk vallja, hogy a gyermekeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová.

Mire orientálhat az óvoda? A szélesen értelmezett életfeladatokra. Az óvoda feladata tehát nem a szűken vett iskolai feladatokra való felkészítés. Mi azt állítjuk, hogy az életfeladatokra orientálás az igazi tennivaló. Azt mondjuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

Az óvodai nevelés feladata:

„Óvodai nevelésünk a gyermek központba helyezését, és az óvoda nevelési funkciójának teljesítését tekinti alapvető feladatának.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi - lelki szükségleteinek kielégítése.

Elsősorban:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és közösség nevelés,
- az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Ezen belül:

- **A szükségletek kielégítése:** -egészséges életmód alakítása
-érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása
- **A tevékenységek biztosítása:** -a gyermek tevékenységeinek kielégítése
-a gyermekközösség valamennyi feladatának megoldása
(önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig – a környezet formálásáig).
- **A képességek fejlesztése:** kiemelten a kommunikációs és kooperációs képességek fejlesztésével

2.1.A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében:

A gyermek **fejlődő** személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, **életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként** változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja.

2.1.1. Gondozás és egészséges életmódra nevelés

Az életet és egészséget alapvető értéknek tartjuk. A gyermeknek joga van egészségesen, testi-lelki harmóniában élni, s nekünk felnőtteknek kötelességünk ennek feltételeit megteremteni.

Az egészség megőrzésében, fenntartásában döntő szerepe van a helyes életmódnak, a megfelelő életritmusnak és táplálkozásnak. A pedagógiai gyakorlatunkban és óvodai életünkben nagy hangsúlyt kap az egészséges életmódra nevelés területe, hiszen valljuk, hogy a gyermek ebben az életkorban még döntően biológiai lény. Testi szükségleteik kielégítésében tökéletességre, a lehető legoptimálisabb feltételek biztosítására törekszünk.

Célunk:

A gyermekek egészséges életvitel igényének kialakítása és testi fejlődésük elősegítése.

A gyermek gondozását óvodai nevelőmunkánk alapjának tekintjük, ami elősegíti növekedésüket, fejlődésüket, megőrzi egészségüket.

A gyermekek higiéniai tennivalókra való szoktatását foglalja magába:

- tisztálkodás, W. C. használata
- kulturált étkezés
- környezeti higiénia és rend
- balesetmentes viselkedés
- ruházat tisztántartása, öltözködési szokások
- betegség megelőzés tudatos alakítása

Az egészségnevelés területeit a következőkben látjuk:

- **Testi/szomatikus:** személyi higiénia, környezet higiéniaja, fertőző betegségek megelőzés, kondicionálás (testedzés, sport)

A személyi higiénés nevelés eredményessége szempontjából kiemelkedően

fontosnak tartjuk a családokkal való együttműködést, az egészséges életmód szokásainak következetes gyakoroltatását. Tevékenységeink szervezése során mindenkor gondolunk a gyermekek testi épségének védelmét szolgáló feladatokra.

- **Lelki/pszichohigiénés:** egészséges életvezetésre, emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés, önismeretre-, önkifejezésre nevelés, érzelmi nevelés.
Valljuk, hogy az érzelemgazdagságnak, a szeretetnek és örömmnek az életvitelben és életminőségben meghatározó és befolyásoló szerepe van. Ezek megélésének alkalmait tudatos munkával szervezzük. Napirendünk időkeretei és tevékenységi tartalma a gyermekek számára a természetes életritmus lehetőségeit kínálja.
Nevelőmunkánkban a „stressz állapotok” elhárítására figyelmet fordítunk.
- **Szociálhigiénés nevelés:** kedvező társas miliő működtetése, kommunikációs nevelés, családi életre nevelés, egészség propaganda, a szülők körében végzett egészségnevelő munka.
Elsősorban az egyéni bánásmód biztosítására törekszünk, de gondot és tudatos figyelmet fordítunk a tolerancia a beleérző képesség és együttérzés alakítására is. Ezeket a személyiségjegyeket a jövő szempontjából kiemelkedő fontosságúnak tartjuk.

Feladataink az egészséges életmódra nevelés területén:

- a gyermekek minőségi szintű gondozása, mozgásigényének kielégítése
- az egészséges életvitel gyakoroltatásával az igények formálása
- a gyermekek testi, lelki egészségének védelme
- az egészséges életmód szokásainak megismertetése és gyakoroltatása
- tiszta rendezett, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő nevelő környezet biztosítása
- a gyermekek készítése a szükségleteik kifejezésére
- az óvoda és a család egészségnevelő feladatainak összehangolása
- a gyermekek élettani szükségleteinek (pihenés – mozgás) megfelelő folyamatos napirend kialakítása
- szakemberek segítő közreműködésével speciális gondozó prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása
- **sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében is az általános célkitűzések megvalósítására törekvés, önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mérték szerinti önállóság kialakítása.**
- **a testápolási szokások kialakítása, különösen nagy gondot fordítunk a hátrányos helyzetű és a nemzetiségi kisebbséghez tartozó gyerekek személyi higiénájára**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Ismerik a tisztálkodási és étkezési eszközöket, azok helyes, rendeltetés szerinti használatát és helyét.
- Ismerik a tisztálkodási és öltözködési folyamat helyes sorrendjét.
- Ismerik az egészséges táplálkozási szokásokat.

- Ismerik az időjárás és az öltözködés egészségvédelmi összefüggéseit.
- Ismer több formáját a testedzésnek.

Készség:

- Önállóan, helyesen mosnak kezet.
- Önállóan használják a W. C-t.
- Önállóan mosnak fogat, a fogápoló szereket rendben tartják
- Önállóan, szükség szerint használják a zsebkendőt.
- Megfelelő sorrendben, önállóan öltöznek, vetkőznek (gombolás, kötés).
- Ruháikat gondosan összehajtják, rendben tartják.
- Testi szükségleteiket kulturált módon, önállóan, szükség esetén késleltetve is ki tudják elégíteni.
- Szívesen vesz részt mozgásos programokban.

Attitűd:

- Szokásukká válik rendszeres, gondos tisztálkodás.
- Igényükké válik az esztétikus terítés.
- Kulturáltan étkeznek, evés közben halkán beszélgetnek.
- Szívesen vesznek részt segítségnyújtásban (társai és a felnőttek vonatkozásában), s egyéni megbízatásokban.
- Szeretnek mozogni, gyalogolni, kirándulni, mozgásuk harmonikus, összerendezett,
- A szokások természetessé válnak számukra.

2.1.2. Érzelmi nevelés, szocializáció

Az óvodás életkor az érzelmek kifejezésének fogékony időszaka. Korunk társadalmában egyre több az olyan jelenség, aminek oka magában az emberi jellemében gyökerezik. Sok az önzés, az erőszak, a rosszindulat. Az agresszió már gyermekkorban is jelen van.

Sok bizonyíték szól amellett, hogy az alapvető erkölcsi viszonyulások az érzelmi képességekből erednek. Mindezek alapján gondoljuk úgy, hogy az érzelmeket óvodáskorban tudatosan és tervszerűen művelni kell. Meggyőződéssel valljuk, hogy a jövő társadalmában nem létezhet a szolidaritás, önzetlenség, önuralom érzése és képessége nélkül. Ezek a személyiségjegyek és képességek fontos elemei, ezáltal érzelmi nevelésünk és a gyermeki szocializáció tartalmi és céljai is egyben.

Célunk:

Kiegyensúlyozott, önbizalommal rendelkező gyerekek nevelése, azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a fejlődését elősegítve, amelyek alkalmassá teszi őket, hogy én érvényesítési törekvéseiket összehangolják a közösségi élet normáival.

Olyan szituációk teremtése a gazdag, változatos tevékenységrendszerben, amelyekben a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzetmegoldásokban való tájékozódása során megtanulja irányítani saját érzelmeit. Ez vezet majd oda, hogy megtanulja hagyni és mások által irányítani magát és azt is, hogy az érzelmeiken kívül egyéb vezérlő szempontok is vannak. Mindez előbb, vagy utóbb a felelősségérzet kialakulását eredményezi.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Óvodánkban ezért érzelmi biztonságot, otthonosságot, derűs és szeretetteljes légkört biztosítunk a gyermekek számára. Nagyon

fontosnak tartjuk a gyermekek és a szülőt ért első óvodai benyomások érzelmi színezetét. Az új gyermekek fogadása időszakának feladatait mindig különös gonddal tervezzük és szervezzük.

A gyermekek életkorának előrehaladtával egyre nagyobb teret kap a szocializáció.

A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer, amely segíti őt abban, hogy a körülötte lévő tágabb és szűkebb környezetben az alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik a normarendszere, amely a további fejlődési szakasznak – az iskoláskornak az alapja és egyben a felnőtté válás feltétele is.

Elsődleges szocializáció:

Kisgyermek korban rendkívül erős érzelmi kötődés fűzi a gyermekeket édesanyjához, vagy a gondozójához. Ez az intim érzelmi kapcsolat a testi és pszichés fejlődés elengedhetetlen feltétele. Az óvodai nevelés messzemenően támaszkodik a családi nevelésre és a család, óvoda szoros együttműködésére törekszik. A család alapozza meg az óvodásgyermek „énképének” alakulását és indítja el a szocializáció útján. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait.

Másodlagos szocializáció:

Az óvoda feladata a 3-7 éves gyermekek szocializációs folyamatának tudatos, szakszerű irányítása, amelyben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok akkor fejlődhetnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. A kulturált társadalmi normáknak megfelelő viselkedés személyes példamutatással alakítható. A felnőtthez fűződő viszony nyújtja azt a biztonságot a gyermeknek, amely jó közérzetet teremt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Ezért az óvodások számára meghatározó, az óvodai életet átfogó a gyermek és az óvodapedagógus, valamint a gyermek és a dajka kapcsolatának pozitív attitűdje.

A gyerekek megnyerésén alapuló óvodai befogadás megvalósítása:

Az óvodáskor az életkori pszichológia felosztása alapján 3 éves kortól kezdődik, azonban ez nem mindig esik egybe az óvodaérettséggel.

Óvodaérettségről akkor beszélünk, ha a kisgyermek:

- én tudattal rendelkezik, vagyis tudja, hogy ő másvalaki, mint a többiek
- külső, belső képzelettel bír, amely segítségével bármikor odavarázsolhatja azt a személyt, aki számára kedves, szeretett
- el tud tölteni néhány órát a szülei nélkül is
- bizonyos fokú önállósági törekvés jellemzi
- igényli a gyermekközösséget
- képes másoktól is elfogadni az ételt

A három év körüli gyermek megváltozott élete (óvodába lépés) **befogadással** kezdődik. Amikor már a gyermek kézzel – ésszel – szívvel tapasztalja, érzi, hogy befogadták, elfogadták olyannak, amilyen, amikor pszichés biztonságérzete megalapozott akkor kezdődhet az alapvető szokások alakításának hosszú folyamata.

A **beszoktatás** a nevelés egyik eszköze – módszere, amellyel megkönnyíthetjük a kisgyermek beilleszkedését egy új közösségbe, új társak csoportjába, így csökkenthető lesz az alkalmazkodás során

esetlegesen fellépő negatív tünetek jó része. A beszoktatás során viselkedési rendet szoknak meg a gyerekek, ami segíti a társas beilleszkedést.

Óvodapedagógus feladata a beszoktatás során a beóvodázási projektben megfogalmazottak szerint:

BEÓVODÁZÁSI PROJEKT

Tevékenység	Részvevők	Cél	Tartalom	Helyszín	Határidő
Óvodára hangoló a Napsugár, a Mesevár és a Százszorszép Óvodában	Óvónők, gyerekek, szülők	Ismerkedés az óvodával, betekintés az óvoda életébe	Közös élményszerző játékok	Az óvodák külső, belső környezete	január
Kismama-klub a Napsugár és a Százszorszép óvodában	Óvónők, gyerekek, szülők	Ismerkedés az óvodával, betekintés az óvoda életébe	Közös élményszerző játékok	Óvodák külső, belső környezete	Havi rendszerességgel
Összeírás	Intézményvezető Munkaközösség-vezetők	3 éves korú gyerekek felkutatása, összeírása	Lista, névsor készítése	Népesség nyilvántartó	Március 31.
Beíratás megtervezése Nyilatkozatok, amit a szülőnek kell kitölteni /Gyvt., Iskolai végzettség/	Intézményvezető Munkaközösség-vezetők	A beíratás időpontjának, helyszínének meghatározása	Tervezet, cselekvések, tevékenységek lépései	Az intézmény székhelye	Április 30.
A lista áttekintése, egyeztetés a CKÖ-vezetővel, védőnőkkel.	Intézményvezető Védőnők	A lista kiegészítése	Névsor bővítése	Egészségügyi központ, Nemzetiségi Roma önkormányzat	Április 30.
A beíratás helyének, időpontjának kihirdetése	Intézményvezető Munkaközösség-vezetők	Érintettek értesítése	Plakát, hirdetés	Újság, Városi Tv. Feladatellátási helyek	A beíratás időpontját megelőző 30. napon
Nyíltnapok	Intézményvezető Munkaközösség-vezetők	Ismerkedés az óvodákkal	Óvodai kiadványok	Feladatellátási helyek	Április
Beíratás	Intézményvezető	A leendő óvodások adatainak nyilvántartásba vétele	Beíratási napló	Az intézmény székhelye	A fenntartó által meghatározott időponban április 20.- és május 20. között
A jegyző a beíratott gyerekekről nyilatkozatot ad ki.	Jegyző	A HHH gyerekek létszámának áttekintéséhez	Nyilatkozat	Polgármesteri Hivatal	Május 31.

A gyermekek csoport szerinti elosztása	Intézményvezető Munkaközösség- vezetők	A gyermeklétszám legoptimálisabb elosztása, HHH gyermekek elosztása a törvényi előírásnak megfelelően, fiú lány arány, etnikai létszám	Csoport névsor	Az intézmény székhelye	Június 15.
A gyerekek névre szóló kiértékelése	Óvónők	A család értesítése a felvételtől, és a szülői értekezlet időpontjáról	Levél, vagy telefonhívás	Feladatellátási helyek	A beíratást követő 22. munkanapig
Családlátogatás	Óvónők, szülők	Kapcsolatfelvétel, ismerkedés a gyermek környezetével	Tájékoztatás	A család lakása	Szeptember 1. Óvodába lépés előtt
Szülős beszoktatás	Óvónők, szülők, gyerekek	A beszoktatás megkönnyítése	Anamnézis	Az óvodák külső, belső helyiségei	Óvoda kezdésekor, ideje gyermektől függően 1-2 hét

A gyermek óvodai alvására a gyermek és a szülő igényének megfelelően, de a szülős beszoktatás végére sor kell, kerüljön.

Az óvónő legfőbb feladata a befogadás idején a gyermekek és a szülők bizalmának megnyerése.

Ha az óvoda és a család hatásai találkoznak, egymást erősítik ez a gyermek harmonikus fejlődéséhez vezet.

Az olyan óvodai atmoszféra, amely sokoldalú érzelmi kifejezésekre és pozitív élményekre ad lehetőséget, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és, ezzel együtt a másik megértéséhez, mássága elfogadásához.

Azok a gyermekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek /agresszivitás, gátlás/, sajátos nevelési igényűek - a szakértői bizottság szerint - különösen sok figyelmet, megértő, differenciált a szükségletekhez igazodó nevelői attitűdöt igényelnek.

Valamely szempontból hátrányos helyzetű, vagy nehezen szocializálható, lassabban fejlődő gyermeknél is elsősorban az érzelmi biztonság megteremtésére törekszünk, s ha ez létrejött, akkor kezdhető a többi elmaradt képesség fejlesztése.

Feladatunk az érzelmi nevelés területén:

- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék
- a gyermekek és az óvoda dolgozói között pozitív érzelmi töltésű attitűd kialakítása
- a gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése mellett az éntudat alakítása
- az emberek különbözőségének elfogadtatása
- belső harmónia megteremtéséhez szükséges attitűdök alakítása, az azt segítő életviteli technikák gyakoroltatása,
- önismeret, énkép formálása, a csoport nyújtotta tartalmak aktivizálása, engedjen teret az önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek,
- az egymáshoz való viszony formálása, pozitív érzelmi légkör fenntartására és megteremtésére való nevelése,
- a modellértékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés a felnőttek között,
- sikerélmény nyújtása,

- közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása során a jellem formálása, erkölcsi tulajdonságok finomítása, (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség)
- a szépre, a jóra való nyitottság és képesség növelése,
- a szűkebb és tágabb környezetünk megismertetése által a szülőföldhöz való kötődés megalapozása,
- érzelmekben gazdag óvodai élet szervezése,
- a gyermekek érzelmi világának minél pontosabb, megismerése, gazdagítása,
- negatív érzelmek feldolgozásának „gyakoroltatása”
- a nevelési módszerek differenciált, szakszerű alkalmazása,
- engedjen teret a gyermek természetes társas szükségleteinek kielégítésére és neveljen a különbözőségek elfogadására, tiszteletére,
- **a nemzetiséghez tartozó gyermekeinél az eltérő életmód, kultúra, szokásrendszer kölcsönös elfogadása**
- **a bármilyen szempontból hátrányos helyzetű gyermekek fejlődését segítő korrekciós és kompenzációs munka ellátása, ha szükséges külső szakemberek segítő közreműködésével**
- **sajátos nevelési igényből fakadó speciális fejlesztő tevékenységek biztosítása, melynek során az alkalmazkodó készség, akaraterő, az önállóságra törekvés, az együttműködési készség fejlődik.**

A fejlesztés tehát az után kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A szocializáció szempontjából meghatározó pozitív élmények megteremtése, az erkölcsi és akarati tulajdonságok megerősítése, a szokás és normarendszerek megalapozása teszi lehetővé a további fejlesztést.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Ismerik az érzelmi megnyilvánulások formáit.

Képesség:

- Tevékenységekben képesek felnőttekkel és társaikkal kapcsolatot teremteni, együttműködni, segítséget nyújtani.
- Képesek mások érzelmeit felismerni, saját érzelmeiket kontrollálni tudják. Konfliktusmegoldó képességük fejlett.
- Egymás igényeit figyelembe veszik, a másságot képesek tolerálni.
- Önuralmuk kialakult (iskolaérett foknak megfelelő).
- Önérvényesítő, önkifejező képesség kialakult.

Attitűd:

- Szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak társaikhoz, csoportban dolgozó felnőttekhez.
- A közösségben bátran vállalnak feladatokat, siker orientáltak.
- A közösségi élet szokásai természetessé válnak számukra.
- Nyitottak a szépre, a jóra, ezeket tiszteletben is tartják és megbecsülik.
- Megalapozódik a szülőföldhöz való kötődés.

2.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi és értelmi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Óvodai nevelésünk a gyermek egyéni érdeklődésére, meglévő ismereteire épít, változatos tevékenységek biztosításával. A meglévő ismeretek rendszerezésén, bővítésén túl a képességeinek fejlesztését célozza.

Az értelmi nevelés feladatai egyrészt a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezésén túl az értelmi képességek, mint érzékelés észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás fejlesztése.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- helyes mintaadással- az óvodai tevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartása, a gyermekek meghallgatása, a gyermeki kérdések megválaszolása.

Az anyanyelvi fejlesztés a 4.1. fejezetben került kidolgozásra, az értelmi képességek fejlesztése a komplex tevékenységek rendszerében- külön-külön- a tartalomra legjellemzőbb fejlesztési elem megjelenítésével jelenik meg a programunkban. Összekapcsolva a hozzájuk kapcsolódó feladatokkal és az óvodáskor végére elérendő fejlődési jellemzőkkel.

2.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

1. A gyermek tevékenykedő lény.

Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

a./ Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze.

b./ Képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

2.A nevelő hatás belső – a tevékenység tartalmából eredő – feltételei

a./ Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen /aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélheti meg/.

b./ A célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön.

c./ A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen /csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élményereje/.

d./ A tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen kettős szempontból:

- elégítse ki a gyermekek akciószükségletét
- oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát /az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig – a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig/.

3.A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

a./ A tevékenység pedagógiai előkészítése /ráhangolás, tudatosítás stb./ közös feladata az óvodapedagógusnak, az egész óvodai környezetnek.

b./ A tevékenység pedagógiai megszervezése részünkről nagy tapintatot igényel /semmit se végezzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyermekeknek.

c./ A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladatunk. A siker, a sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya, stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

4.A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiaként:

A gyermekek számára megadjuk a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor figyelembe vesszük a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi. Bármilyen mozgás, cselekvés, változás felkelti a gyermek figyelmét, és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. A gyermek tevékenysége gyakran változik, minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal.

Tudjuk, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítjük elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban. A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladata lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

Feladataink a tevékenységek megszervezésében:

- Biztosítsunk minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához megfelelő feltételeket /idő, hely, eszközök, ötletek/.
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjunk a gyermekek tapasztalataira a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítsük elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását a csoportban. **Különös tekintettel a hátrányos helyzetű és az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekekre.**
- Igyekszünk elérni, hogy a tapasztalat és ismeretszerzés pozitív érzelmet váltson ki, váljon élménnyé.
- Biztosítsuk a gyerekek aktivitását, igyekezzünk kiküszöbölni a formális tevékenykedést.
- Törekedjünk arra, hogy a gyerekek életkoruknak megfelelő tevékenységet folytassanak és abban minden gyerek képességének megfelelő szinten vehessen részt.
- Teremtünk beszédhelyzeteket /képolvasás, bábozás, dramatizálás, mesemondás/.
- **A sajátos nevelési igényű gyermekeknél olyan tevékenységeket biztosítsunk, amelyek erőfeszítést igényelnek, de azokat sikerrel tudják megoldani.**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismert:

- Ismerik az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- Ismerik a különböző tevékenységekhez szükséges eszközöket, azok használatát, helyét, a hozzájuk kapcsolódó szabályokat.
- Ismerik az alapvető metakommunikációs jelzéseket (öröm, bánat, nemtetszés, elismerés, biztatás stb.)

Képesség:

- A tevékenységek során képesek másokkal együttműködni, együtt dolgozni.
- Akaratukat megfogalmazzák, ugyanakkor kompromisszum készek.
- Konfliktusmegoldó képességük eléri az iskolaérettség fokát.
- Önálló véleményalkotásra képesek.
- Fejlett döntési képességgel rendelkeznek.

Attitűd:

- Tevékenységekben aktívan rész vesznek.
- Másokkal szemben figyelmesek, toleránsak.
- Vállalt feladatokért felelősséget éreznek.

2. 3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

Az óvodai nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

Végző soron minden alkotó, termelő képesség társadalmilag szükségesnek tekinthető. Az egyéni képesség részben öncél, az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása. A pedagógiának módjában áll az önmegvalósítás és a társadalom érdekeit szolgáló tevékenység teljes vagy részleges egybeesését elősegíteni.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.

A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségében egyszerre több részfunkciót teljesít:

A nevelés

- orientáló tevékenység
- tevékenységszervezés
- képességfejlesztés

A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen: ezeket képtelenség lenne áttekinteni és külön-külön formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lennének a nevelés szempontjából kitüntetett képességosztályok.

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

Az első csoportba tartoznak a **kooperációs** képességek,

- együttműködés, összedolgozás képessége
- az összehangolt közös tevékenykedés, cselekvés képessége
- az együttes munka képessége, - az együttjátás, a közös játék és manipuláció képessége, - egymás kölcsönös megsegítésének képessége.

A második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek.

A közösségi nevelés egyik alapelve a megfelelő kommunikációs képesség alakítása. Ennek a képességnek a megfelelő fejlettsége segíti hozzá a gyereket ahhoz, hogy az emberi érintkezés alapvető szabályait tudja alkalmazni.

A sajátos nevelési igényű gyermek érdeklődésének felkeltésében igen fontos elem a nonverbális kommunikáció, amely a kooperációs készség kialakításának alapeleme. A kooperációs készség kialakulásának alapeleme. Az összes érzékszerv bevonásával szükséges a helyes érzékelést, észlelést fejleszteni, melyek a magasabb mentális folyamatok kialakulásának első lépcsőfokai. Az észleléssel igen soros kapcsolatban van a megismerés folyamatában az emlékezet és figyelem. Ezek a tevékenységekkel-tevékenységekben fejlődnek.

A kommunikációs képesség része:

- verbális kommunikáció,
- nonverbális kommunikáció (nem szóbeli közlés),

Fontos a verbális – nem verbális kommunikáció összhangja.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasnú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága stb.) határozza meg.

Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek

- A tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek).
- A tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság).
- A tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók).
- A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg).

A képesség és a tevékenység annyira mély és genetikus kapcsolatban áll egymással, hogy csak a sokoldalú tapasztalatszerzésre alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez az általános képességekre is érvényes.

Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. A kommunikációra való képességet a gyermek a kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában a kommunikáció és kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Ezek kitüntetett képességosztályok, bár nem tartalmazzák az emberi képességek összességét, magukban foglalják azokat a lényegi képességeket, amelyek a tudatos emberi élet folytatásához elsősorban szükségesek.

Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl: a szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg. Az előbbieket azonban itt is aktív szerepet töltenek be: szervezik, rendezik, hatékonyabbá teszik, stb. az egyén képességstruktúráját.

Feladataink a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- Folyamatos megfigyelés útján tiszta képet alkotunk a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekszünk a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján próbálunk hatást gyakorolni.
- Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekszünk fejleszteni.
- Fejlődési naplót vezetünk minden egyes gyermekről.
- **Különösen nagy gondot fordítunk a hátrányos helyzetű és a nemzetiséghez tartozó gyerekek képességeinek fejlesztésére, többszörös gyakorlási lehetőség feltételeinek megteremtésével.**
- **Különösen nagy gondot fordítunk a sajátos nevelési igényű, részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján, minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekszünk fejleszteni.**

2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az iskolakészültség kritériumai

A gyermekek fejlődését sajátos törvényszerűségek határozzák meg (genetikai adottságok, a környezet, a nevelés és érés). Az életkori fejlettségi mutatók viszonyítási pontos a gyermek egyéni képességei fejlettségének reális megismeréséhez.

A gyermek belső érése, valamint a családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére (6-7 éves korra) eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi-, lelki- és szociális érettség, amelyek elengedhetetlenek a sikeres iskolai munkához.

Cél: A felelősségteljes körültekintéssel irányított fejlettség szerinti beiskolázás megvalósítása.

Minden óvodás akkor menjen iskolába, amikor erre éretté válik, s amikor ez a továbbfejlődése számára a legalkalmasabb.

A beiskolázási projektünk működtetése következetes, végig vitele a sikeres beiskolázás alapja; az óvoda – iskola átmenet zökkenőmentességét szolgálja.

BEISKOLÁZÁSI PROJEKT

Tevékenység	Résztevők	Cél	Tartalom	Időpont, helyszín
Az óvodaköteles gyerekek maradéktalan számbavétele	Intézményvezető	Minden ötéves korú gyermek felkutatása	Lista, névsor készítése	Népszerűségi nyilvántartó Aug. 30.
A felkutatott gyerekek beóvodázása, a visszamaradó gyerekek beosztása.	Intézményvezető Gyermekvédelmi felelős	Minden ötéves gyerek be legyen óvodázva	Névsor, csoportbeosztás	Intézmény, aug. 30.
Megbeszélés a beiskolázásról	Intézményvezető Csoportvezető óvónők	Tájékoztatás	Törvényi háttér, az óvónők előtt álló feladatok	Intézmény, Szept. 30.
Óvodai mérések elvégzése, rögzítése a fejlődési naplóban, egyéni fejlesztési terv készítése	Óvónők, gyerekek	Tájékozódás a gyermek képességszintjéről	Mérőlap kitöltése	Intézmény október
Fogadóóra	Óvónők, szülők	A szülő ismerje meg a gyermek képességeit a mérések tükrében	A mérés eredménye	Intézmény, lásd. a mérési táblázat szerint
Iskolaérettségi vizsgálat	Óvónők, gyerekek	Az iskolaérettségi	Iskolaérettségi vizsgálatot kérő	Nevelési

	Nevelési Tanácsadó szakembere	vizsgálat elvégzése	lap	tanácsadó Dec. 10
Iskolások karácsonyi műsora	Gyermekek, tanítók, óvónők	Volt óvodásaink fogadása, közös ünnepi készülődés	fotó, feljegyzés	feladat ellátási helyek
Szülői értekezlet	Óvónők, szülők	Minél több szülő vegyen részt a szülői értekezleten	Tájékoztatás a tanuláshoz szükséges képességekről	Feladat ellátási helyenként Február
Az intézményvezető összegyűjti az adott év iskolaköteles gyermekeinek névsorát	Intézményvezető Óvónők,	Az iskolaköteles gyerekek adatainak számbavétele	Névsor	Intézmény Febr.28.
Az iskola beiskolázással kapcsolatos kezdeményezéseinek figyelemmel kísérése: Iskolába hívogató, Sportnap	Óvónők, tanítók	Betekintést nyerhessenek a szülők és a gyerekek az iskolák életébe	Meghívók	Iskola, feladat ellátási helyek Folyamatos
Nyíltnapok rendezése a szülők, és tanítók számára	Óvónők, szülők	Betekintés az óvoda életébe, a gyermekek képességeinek megismerése	Tevékenységek megtekintése	Feladat ellátási helyek Ápr. 15
Tanítókkal közös Kézműves foglalkozások megrendezése jeles napokhoz kötődően a Napsugár és a Százszorszép Óvodákban	Kézműves műhely vezetőik, gyermekek, tanítók	Ismerkedés, közös alkotással élményszerzés	Meghívók, fotók, jelenléti ívek	Napsugár Óvoda Százszorszép Óvoda
Átadó megbeszélések az óvónők és a tanítók között az iskolába lépő gyerekekről	Óvónők, tanítók	Tájékoztatás a gyerekekről a további fejlesztéshez szükséges képességeinek megismerése	Beszélgetés	Megegyezés szerint az óvoda vagy az iskola június
Az iskolai beíratás időpontjának kifüggesztése	Munkaközösség-vezetők vezetőik, tanítók	Tájékoztatás a beíratás időpontjáról, és a szükséges dokumentumokról.	Plakát	Feladat ellátási helyek A beíratást megelőzően
Óvodai szakvélemény kiállítása	Intézményvezető Óvónők, szülők	Dokumentálás	Szakvélemény	Feladat ellátási helyek Márc. 30.

A szükséges dokumentumok átadása	Óvónók, tanítók	Az iskolai beíratás lehetőségének megteremtése	Dokumentumok	Feladat ellátási helyek az iskolai beíratást megelőzően
A gyermek elkísérése az évnnyitóra	Óvónók, gyerekek	Az átmenet megkönnyítése	Közös élmény	Iskolai tanévnyitók
Három napos közös rendezvény az iskolával	Gyermekek, tanítók, óvónók	Az óvoda- iskola átmenet megkönnyítése	Meghívók, tervek, jelenléti ívek	Augusztus vége
Utánkövetés	Óvónók, gyerekek tanítók	A gyermek fejlődésének követése	Beszélgetés	Iskolák A meghívás időpontjában

Ehhez a célhoz az óvodai nevelés feladata:

A gyermek optimális fejlődésének segítése az egyéni sajátosságok és képességek kibontakoztatásával.

Testi érettség:

- megtörtént az első alakváltozás – életkorának megfelelő a testsúlya (17-18 kg felett) magassága (110 cm felett)
- épek a mozgás- és beszédszervek, látás és hallás
- megváltoznak a testarányok, megkezdődik a fogváltás
- testi fejlettség köre:
  - általános egészségi állapot
  - testarányok, testsúly, magasság
  - mozgáskoordináció
  - finom-mozgáskoordináció
  - készségek kialakulása
  - térhez való viszonyulás
  - érzékszervek működése
  - tiszta hangképzés
- mozgása összerendezett, ismeri és alkalmazza a higiéniai szabályokat, képes irányítani, szükség esetén késleltetni testi szükségleteinek kielégítését
- szeret mozogni, teherbírása, terhelhetősége fokozatosan nő
- kialakul az egyik oldal dominanciája

Lelki érettség:

A szociális magatartással szoros összefüggést mutat a *munkaérettség* (teljesítménymotiváltság és munkamagatartás).

- a gyermek örömmel készül az iskolába, szeret és akar tanulni
- érdeklődő, tele van megismerési vágygal, kíváncsisággal,

- általános **értelmi fejlettsége**, a tanuláshoz szükséges képességei intelligenciaszintje fokozatosan fejlődik (bővebben lásd a fejlődési mutatóknál)
- az észlelési apparátus (a látás, hallás és tapintás) és mozgásos struktúrák, testséma ismeret (forma, térészlelés, alaklátás) működésének összerendeződése, integrálódása megtörténik, melyeknek a tanulás eredményességében meghatározó a szerepük.
- megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, mellyel fejlődik koncentrációs és megfigyelő képessége,
- a szándékos bevetés és felidézés, az elemi fogalmi gondolkodás jelzi a megtanulni akarás szándékának jelentkezését. Emlékezete egyre megbízhatóbbá válik, érthetően-, folyamatosan kommunikál – összefüggően beszél, gondolatait, érzelmeit, tevékenységeit szóban is meg tudja fogalmazni,
- szereti a problémahelyzeteket, új megoldásokat is keres, a feladatvégzésben kitartó, sikerre törekvő. Gyakran ellenőrzi tevékenysége eredményességét, felfedezett hibáit javítja.
- képes alak – forma - méret – szín – nagyság felismerésére, több szempont szerinti csoportosításra pl.: méret, szín, forma, felület, anyagpárosításra, különbségek, azonosságok felismerésére.
- A környezet tárgyait jelekből, jelzésekből is felismeri, pl.: tapintás, a részből képes kirakni az egészet, az egész látásakor felfedezi a hiányzó részeket.

Szociális érettség:

Az iskola iránti beállítódása pozitív, készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, érzelmileg kiegyensúlyozott.

- Képes kapcsolatok alakítására, jellemzi a kapcsolatteremtő képesség és a társakkal – felnőttekkel való együttműködés, együttműködés. Mély benne a közösség iránti igény s az abba való beilleszkedés képessége.
- A felnőtt irányítást elfogadja, a feladatokat vállalja.
- Kíváncsi – érdeklődő, az új ismereteket aktívan sajátítja el.
- Elfogadja, ismeri és igyekszik betartani a szabályokat, fokozatosan alakul az alkalmazkodás és önérvényesítés helyes aránya, a szabályokat belső indítékból követi.
- Késleltetni tudja igényei kielégítését, képes mások igényeihez alkalmazkodni.
- Feladatmegértésére és a feladattartás képességére jellemző, hogy erősödik feladattudata, ha elkezd a tevékenységet, addig nem hagyja abba, amíg nem készült el vele. Figyelme tartós, jellemzi a tolerancia, a pontos megfigyelés, jó memória és kötelességtudat.

Sikerre, eredményre törekszik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítsége szükséges.

Törvényi állásfoglalás az iskolába lépés feltételeiről:

Köznevelési Törvény: 2011. évi CXCV. törvény 45 § 2.bekezdése

Az új köznevelési törvény alapján a gyermek abban az évben válik tankötelessé, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben. Az iskolaérettséget alapesetben az óvoda igazolja, amennyiben azonban kétség merülne fel ebben a kérdésben, nevelési tanácsadón, illetve sajátos nevelési igényű gyermekeknél a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság általi vizsgálaton kell részt venni. Ha azonban a Tanácsadó úgy ítéli

meg, a gyermeknek mindenképpen meg kell kezdenie a tanulmányait valamely közoktatási intézményben, akár a szülő akarata ellenére is.

Az a gyermek, akinél azt a Szakértői Bizottság javasolja, további egy nevelési évig maradhat az óvodában, és ezt követően válik tankötelessé. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére Szakértői Bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

3. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermekek felnőve, aktív részesei lesznek saját természeti és társadalmi környezetének kialakításának. Éppen ezért az óvodai nevelésünk tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat feladatrendszerén keresztül valósul meg, melynek elemei a gyakorlatban nem kerülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munkatevékenység
4. Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység, mint pl. a sepregetés, éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti.

Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és a nem a nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti gondolatainkat.

3.1. A játék

Óvodás életkorban a játék a gyermek legegységesebb pszichikus szükséglete, legfőbb élményforrása, személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A játék semmi mással nem helyettesíthető, magáért a tevékenység örömeért végzett, választott tevékenység. A gyermek a játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményhez jut. Ugyanakkor módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit.

A gyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan felhasználunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése, melyet az óvodai napirend folyamán biztosítunk. A játéktevékenység magába foglalja a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket, valamint a „szellemi alkotást”, amely során a gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat.

Az élménynek jelentős szerepe van a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, amelyeket a családból, a környezetéből hoz, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A spontán szerzett élmények mellett fontos az óvónő által nyújtott tudatos, átgondolt élmény. Lényeges, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Különös gondot fordítunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek élményhez juttatására, mivel ők sajátos szociokulturális környezetből érkeznek, valamint a sajátos nevelési igényű gyerekekre is: olyan feltételeket kell teremteni a játékban, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetessé válik. A gyermek természetes támaszra találjon játék során is az óvónőben, az óvodákban dolgozóknál és egészséges társaiban.

A játéktevékenység formái

- *Spontán tevékenység*
A gyermek spontán szerzett élményeire és tapasztalataira alapozva olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtésére törekszünk, amelynek hatására a gyermek spontán játéka önmagától beindul.
- *Óvónő által irányított tevékenység*
Az óvodapedagógus megfigyeli a gyermek játékát, és igyekszik azt felhasználni saját nevelési céljai elérése érdekében. Szükség van a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Jót és jól játszani, az a gyermek dolga az óvodában.

A játék haszna:

A gyermek a játék segítségével kezdi birtokba venni a tárgyi és társas környezetét. Tanulja a lelki működéseket, a szellemi élet fortélyait, miközben testileg is ügyesedik, tanulja a belső képek megalkotását, kivetítését, a kereső-kutató aktivitást, a tárgyak, természeti jelenségek kitapogatását. Talányokat tisztáz, kérdéseinek a végére akar járni, le szeretné győzni a saját maga állította akadályokat. Megéli én érvényesítését, meg tanul önmagával és társaival kapcsolatban felelősen viselkedni. Bővülnek ismeretei, fejlődnek képességei, erősödik attitűdje.

A játéktevékenységek óvodai nevelésünk során hangsúlyosan a következő kompetenciákat fejlesztik:

Anyanyelvi kommunikáció

A gyermek nyelvi kifejezőképességének fokozatos fejlődésével kialakul a konstruktív, kritikai párbeszéd: meghallgatják egymást, bátran képviselik álláspontjukat, véleményüket. Ismerik és alkalmazzák a különböző udvariassági formákat, illemszabályokat. Képesek a játéktevékenységhez kapcsolódó szabályok nyelvi kifejezésére.

Segítő eszköz /IPR/

- ❖ Kommunikációt fejlesztő programelemek,
- ❖ Önálló tanulási képességet kialakító programelemek,
- ❖ Patrónusi rendszer.

A tanulás megtanulása

Az érdeklődés és kíváncsiság felkeltésével és az ismétlés lehetőségének biztosításával olyan helyzeteket teremtünk, amelyben lehetősége van a gyermeknek cselekvéses tapasztalatszerzéssel az adott problémára képességeiknek megfelelő választ keresni. Az így megszerzett ismereteket képesek egyénileg és csoportban is önállóan alkalmazni. A gyermek tévedéseit a fejlődési folyamat részeként kezeljük.

Segítő eszköz/IPR/:

- ❖ Önálló tanulási képességet kialakító program,
- ❖ Patrónusi rendszer,
- ❖ Közösségfejlesztő, közösségépítő program,
- ❖ Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés.

Szociális kompetencia

A társakkal történő együttjátszás során olyan képességek alakulnak ki a gyermekben, amelyek elősegítik a közösségbe, majd a társadalomba való beilleszkedést: kapcsolatteremtés, együttműködés, alkalmazkodás, empátia, konfliktuskezelés, másság elfogadása, közösségi magatartás.

Segítő eszköz /IPR/

- ❖ Közösségfejlesztő, közösségépítő program,
- ❖ Patrónusi rendszer működtetése,
- ❖ Önálló tanulási képesség kialakító program,
- ❖ Kommunikációs képességet fejlesztő program.

Vállalkozói kompetencia

A játéktevékenységek során olyan jártasságok, képességek alakulnak ki a gyermekben, amelyek segítik őt a különböző játékcélok kitűzésében és megvalósításában: ötletesség, kreativitás önismeret, /erősség, gyengeség/, szervezőképesség, önfegyelem, kudarctűrő képesség, kötelességtudat, nyitottság.

Segítő eszköz /IPR/

- ❖ Kommunikációs képességet fejlesztő program,
- ❖ Önálló tanulási képességet kialakító program,
- ❖ Közösségfejlesztő, közösségépítő program,
- ❖ Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulástervezés.

Célunk: A gyermekek napi tevékenységét a játék hassza át. A „mintha” helyzet megteremtésével a gyermeki képzelet, fantázia gazdagodásában, a társas kapcsolatok elmélyülésében sokféle tapasztalatszerzés hatására kialakuljon az önállóság, eredményre törekvés, az önkifejezés igénye, a változásokhoz való alkalmazkodás képessége.

Játékfajták

1. Gyakorlójáték

A gyakorlójáték során a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker ismétlésre készíti a gyermeket, és ezek az újraismétlések nagy örömet jelentenek számára.

A gyakorlójáték lehet:

- *Mozgásos gyakorlójáték*
A gyermek a játékos mozgást ugyanabban a formában ismételteti pl: felmászik-lemászik, bebújik-kibújik...stb.
- *Manipulációs gyakorlójáték*
A gyermek építőelemeket rakosgat egymásra, egymás mellé, autót húzogat, tép, homokot öntöget,...stb.

Ennek során ismerkedik az őt körülvevő világgal, annak tárgyaival, megismeri az anyagok tulajdonságát.
- *Verbális gyakorlójáték*
Amikor egy-egy szótagot, szót vagy dallamot, mondókát, vers-dalrészletet, felnőttől átvett szófordulatokat ritmikusan ismételtet.

A gyakorlójáték fejlesztő hatása:

A gyakorlójáték által fejlődnek érzékszerveik, szem-kéz koordinációjuk, térérzékelésük. Segíti az intellektuális érzelmek fejlődését: kíváncsiság, öröm, sikerélmény

2. Szerepjáték

A szerepjátékban a gyermek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit fejezi ki, környezete jelenségeit saját módon alkotja újra. Lényeges eleme az utánpótlás.

A szerepjáték fejlesztő hatása:

A gyermek gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, fejlődik képzelete egy-egy kitalált történet eljátszásával, szervezőképessége a játék megszervezésével, empátiája a társak érzelmeinek felfogásával, elgondolásai megértésével. Mindez fejleszti alkalmazkodó képességét és kommunikációs képességét. A közösen felállított szabályok fejlesztik önuralmát, akaratát, szabálytudatát, erkölcsi érzékét. Szerepjáték közben fejlődik viselkedéskultúrájuk /gyakorolják a döntést/.

3. Építő, konstruáló játék

E tevékenység közben a gyermek különböző játékszerekből összerak, létrehoz valamit. Eleinte spontán épít, de később az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett építés dominál. Az építő, konstruáló játék átmenet a játékból a munka felé.

Fejlesztő hatása:

Építés, konstruálás közben a gyermek átéli az alkotás örömét. Fejlődik kreativitása. Tanulja és tapasztalja a rész-egész viszonyát, megtanul tervezni, szerkeszteni. A modelltől való építés, szerkesztés közben fejlődik megfigyelő képessége, gondolkodása, szem-kéz koordinációja, finommozgásos képessége.

4. Barkácsolás

A gyermek olyan, valóban szükséges eszközt készít, amely funkciót tölt be, vagy valaminek a hiányát pótolja.

A barkácsolás fejlesztő hatása:

Barkácsolás közben átéli az alkotás élményét, különféle technikákkal ismerkedik, ismereteket szerez az anyagok tulajdonságáról, megmunkálhatóságáról. Fejlődik manipulációja, alaklátása, kombinatív készsége.

5. Szabályjáték

Legfontosabb a szabályokhoz való igazodás igénye.

- *Mozgásos szabályjátékok:* testnevelési játékok, dalos népi játékok, versenyjátékok.
- *Értelemfejlesztő szabályjátékok:* társasjáték, dominó, kártyajáték, logikai játék, nyelvi játékok.

Szabályjáték fejlesztő hatása:

Szabályjáték közben a gyermek érzelmeket tanul, gyakorolja indulatainak fékezését, a siker és a kudarc türelmét. Helyes magatartást sajátít el: türelem, kitartás, akaraterő, mértéktartás, szerénység, eredményre törekvés. A csoport- és csapatjátékokban fejlődik közösségi érzése, felelősségtudata, feladattudata. Fejlődik szabályértése, szabálykövetési képessége, szabálytudata.

6. Bábozás-dramatizálás

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, ezáltal feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit. A játéktevékenység ezen elemének fejlesztő hatását a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szocializációjában**, az érzelmi nevelésük terén kiaknázzuk. Napi gyakorisággal jelenik meg a mese, annak bábozással, avagy dramatizálással történő feldolgozása.

A bábozás-dramatizálás fejlesztő hatása:

Alkalmas a gátlásos, szorongó gyermek oldására, az agresszív gyermek áthangolására. Fejleszti a gyermek kommunikációs készségét, fantáziáját, beleélő képességét, konfliktushelyzetek megoldását.

Az óvodapedagógus feladatai a játéktevékenységek szervezésében:

- Teremtse nyugodt légkört, teremtse meg az elmélyült játék feltételeit,
- biztosítsa a fantázia kibontakozását segítő egyszerű anyagokat, eszközöket

- a tudatos jelenlétével biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását
- A napirenden belül biztosítson elegendő időt és helyet a játék számára,
- Biztosítson folyamatosan a játékhoz szükséges eszközöket,
- Adjon ötleteket, teremtsen lehetőségeket, helyzeteket a sokszínű játék kialakulásához,
- Az egyéni élményeken túl használja ki a közös élményszerzési lehetőségeket a játék fejlesztése érdekében, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyermekeknél, ahol fokozottan számíthatunk a sajátos szociokulturális környezet hatásaira.
- Tartsa tiszteletben a gyermeki játék önállóságát,
- Szükség esetén kapcsolódjon be a játékba, játsszon együtt a gyerekekkel,
- Játzó gyermek közötti kommunikációs-metakommunikációs készséget formálja folyamatosan,
- Teremtse meg az egyéni szükségletek és képességek kibontakoztatásának lehetőségeit, az értelmes szabályrendszert, hogy az magatartás és viselkedésformáló értékrenddé válják,
- Ügyeljen az egyén és közösség együttélésén alapuló szabályok betartására,
- Fejlessze a konfliktusmegoldó képességet, alakítsa az egészséges versenyszellemet,
- Nyújtson segítséget a gyermeknek olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben megismerik saját teljesítőképességüket,
- Válasszon a nevelési célnak megfelelő játéktevékenységeket,
- Rendelkezzen olyan pedagógiai, módszertani eszköztárral, mely a gyerekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével a játék fejlesztését szolgálja,
- A gyermekek fejlettségi szintjének ismeretében határozza meg a mértéket az egyéni élmények feldolgozásában: addig játssza ki a gyermek ezeket, az élményeket, ameddig az nem gátolja fejlődését,
- A játék megfigyelése során szerezzen információt a gyermekek
  - finom- és nagymozgás fejlődéséről,
  - beszédfejlődéséről,
  - szociális érettségéről,
  - érzelmi,- erkölcsi,- akarati fejlődéséről,
  - értelmi fejlettségéről.
- **Teremtsen lehetőséget a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek számára, hogy fejlődjék szociális érzékük, önkifejező képességük.**
- **Sajátos nevelési igényű gyermekeknél az adekvát játékhasználat elsajátítására törekedjen.**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- ismerik a játékszereket és azok funkciót,
- ismerik az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat,
- ismerik és alkalmazzák a különböző udvariassági formákat, illemszabályokat.

Készség:

- kialakul szabálytudatuk, betartják a játékszerekkel és együttjátszással kapcsolatos szabályokat,
- a játékszerek használatában meg tudnak egyezni. Képesek játékok kezdeményezésére önállóan is,

- képesek játék során cselekvéseiket társaikkal összehangolni, képesek együttműködésre,
- képesek lemondani egy-egy kedves játékszerről, mely akarati képességeik iskolai fokát mutatja,
- képesek konfliktusokat megoldani, a játékeszközöket és a szereposztás vonatkozásában,
- felvállalják véleményüket, de ugyanakkor kompromisszumra képesek,
- képesek szerepvállalásra és a szerepek elosztására,
- szerepjátékok megszervezésében, tevékenységek megválasztásában kialakul döntési képességük,
- képesek a játéktémát napokon keresztül folytatni társaikkal.
- képesek a siker és a kudarc megfelelő megélésére (egészséges versenyszellem)

Attitűd:

- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait,
- Szívesen és örömmel játszanak,
- Játék közben is igénylik maguk körül a rendet.

3.1.2. Tanulási tevékenységek

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre, és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy eröltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a gyermek. Legfőbb célkitűzéseink, hogy egyszerre, egy időben kevesebb, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek, Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

A tanulás sokszor akadályokba ütközik, lassabb tempóban történik. Az érzékelés és észlelés nehezítettsége, az energiáknak a mozgásra való összpontosítása, a rövidebb idejű koncentrációs készség, a manipuláció akadályozottsága okozhatja a problémákat /SNI gyermekek/.

A tanulás folyamata, mozzanatai az ő esetükben sem térnek el a normáltól, hanem minőségében és mértékében, a felhasználható eszközökben módosulhatnak. Speciális terápiákra lehet szükség, ám sokszor az ép példa, és az apró megsegítés is elegendő.

Az óvodai tanulás feltétele:

A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Célunk a tanulási tevékenységgel:

A tanulás olyan módon történő szervezése, hogy a gyermekek természetes kíváncsiságára, egyéni és óvodai élményeire, tevékenységi vágyára épülve minél több ismerethez, tapasztalathoz jusson. Ezáltal:

- A gyermekek kompetenciáinak fejlesztése a komplex tanulási tevékenységek által, amelyek alkalmassá teszik a sikeres iskolakezdésre,
- A szociokulturális és egyéb elmaradottságból fakadó hátrányok kompenzálása a tanulási tevékenység során.

Az óvodai tanulási formák:

- Az utánzásos minta- és modellkövetéssel sajátítják el a gyerekek a foglalkozások mintáit, az eszközök használatát, az egymás iránti viszonyokra vonatkozó szabályokat, szokásokat. Ezért fontosnak tartjuk a helyes megnyilvánulásaik megerősítését és cselekvéses, nonverbális és verbális megnyilatkozásainkkal pozitív példa adását.
- Játék- és szabadidőben sokszínű tevékenységek biztosításával módot nyújtunk a spontán, játékos tapasztalatszerzésre. Az így szerzett ismereteket figyelemmel kísérjük, foglalkozásainkon építünk rájuk.
- Cselekvéses tanulás: A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át és természetes kíváncsiságát kielégítse.
- Szabad teret engedünk a gyerekek próbálkozásainak, fejlesztjük önállóságukat, hogy képesek legyenek a felfedező tanulásra, gyakorlati probléma – és feladatmegoldásra az óvodai élet minden területén.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzést kíváncsiságuk kielégítésével, verbális aktivitásuk, kedvük fokozásával segítjük elő. Hiányos tapasztalataikat pótoljuk, a meglévőket gazdagítjuk, az emlékezetüket fejlesztjük a kérdezési kedvük kibontakoztatásának érdekében.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelések, tapasztalatszerzések, felfedezések, séták, kirándulások alkalmával és a szervezett komplex foglalkozások keretében valósulnak meg,
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett tanulás kötött vagy kötetlen szervezeti formában történik. A foglalkozásokon differenciált feladatok adásával igyekszünk megoldani az eltérő képességű gyerekek egyidejű foglalkoztatását.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése /érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás/
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése a megfelelő tevékenységek biztosításával
- A felfedezés, önállóság és alkotás lehetőségének megteremtése
- A tanulást támogató környezet megteremtése során építsen a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire

- Tudatos fejlesztés mellett a gyermek fejlődésének elősegítése érdekében használja ki a spontán helyzeteket
- Az érdeklődés fenntartása, folyamatos motiválás
- Segítségnyújtás olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben a gyermek saját teljesítőképességeit is megismerheti
- A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakoztatását
- A sérült kisgyermekek részére a harmonikus, elfogadó, az eredményeket értékelő környezet biztosítása
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez, a nevelési helyzetekben alternatívákat keres
- **Fordítson fokozott** figyelmet arra, hogy a rászoruló gyermek minden segítséget **megkapjon hátrányainak** leküzdéséhez
- Az összes napirendi tevékenység során biztosítsa a differenciált, egyéni bánásmódot a gyermeki igények figyelembevételével

A tanulási tevékenységek során fejlődő kompetenciák konkrétan feltüntetve a „komplex tevékenységek rendszere” fejezetben.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Elemi mennyiségű ismeretekkel rendelkeznek.
- Ismerik az adott tanulási tevékenységek által megkívánt magatartási formákat.

Készség:

- Toleránsak.
- Megértik és teljesítik a feladatokat.
- Személyes kontaktus nélkül is teljesítenek.
- Munkatempójuk megfelelő, egyenletes.
- Tevékenységeikben kitartóak, elmélyültek.
- Képesek reálisan értékelni önmagukat (reális önkép).

Attitűd:

- Érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt,
- Motiváltak, jó megoldásra törekednek,
- Irányított tevékenységek során megfelelő magatartást tanúsítanak.
- Tevékenységeiknek értékelései elfogadják.
- Él bennük az iskola, a tanulás iránti vágy.

3.2. Társas közösségi tevékenység

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény:

- tanuljon meg másokkal érintkezni /kommunikálni/
- és együttműködni /kooperálni/.

Pedagógiai programunk négyes feladatrendszer megfelelő bázist nyújt ezeknek a képességeknek a kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívül fontos a társadalmi gyakorlatra való felkészítés, azaz életre nevelés szempontjából. Fontos feladat a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatása, fejlesztése. A társas közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenységek bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja.

Az óvodai csoport az óvodai közösség sikeres formálása esetén kialakul a gyermekben:

- a közösség érzés,
- a közösség tudat,
- a közösségi szokások,
- mások megbecsülése,
- a hagyományok tiszteletben tartása.

Nevelőmunkánkban a társas, közösségi tevékenységek a **különböző kompetenciákat** fejlesztik:

Állampolgári kompetencia

Minden ember teljes jogán tagja a társadalomnak. Fontos, hogy nyitott, önálló gondolkodású, fejlett logikai készséggel, vitakultúrával rendelkező, toleráns személyiséggé váljanak, akik probléma érzékenyen kezelik az élet szituációit. Ahhoz, hogy gyermekeink a demokratikus és etikus viselkedés szabályait magukénak valló felnőttekké váljanak, az óvodában komplex képességfejlesztő programokra van szükség.

Segítő eszköz /IPR/:

- ❖ kommunikációs képességeket fejlesztő programok,
- ❖ közösségfejlesztő programok,
- ❖ patrónusi rendszer,
- ❖ drámapedagógia,
- ❖ multikultura.

Anyanyelvi kommunikáció

Saját érvek meggyőző módon történő megfogalmazása, valamint mások szóban kifejezett nézőpontjainak teljes mértékű figyelembevétele. Konstruktív, kritikai párbeszéd gyakorlása, amely során egymást tudják végig hallgatni, bátran képviseljék saját álláspontjukat, véleményüket.

Segítő eszköz /IPR/:

- ❖ kommunikációs képességeket fejlesztő programok,
- ❖ közösségfejlesztő programok,
- ❖ patrónusi rendszer,
- ❖ drámapedagógia,
- ❖ multikultura.

Célunk: a gyermek képessé váljon társas kapcsolataiban együttműködésre és kommunikációra.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenység szervezésében:

- modell szerepe révén nyújtson példát a szereteten és elfogadáson alapuló magatartásra, a társas kapcsolatok alakulására, a másság elfogadására.
- biztosítson biztonságos, nyugodt, félelemmentes mindennapokat,
- olyan közösségi szokásokat alakítson ki, amelyek segítik a tevékenység örömteli végzését, s a gyerekek cselekedeteit pozitívan befolyásolják,
- törekedjen partner kapcsolatok kialakítására a gyermekeknek való viszonyában,
- biztosítson a tevékenységhez megfelelő helyet, eszközt és időt,
- a tevékenységek közben fejlessze a gyermekek erkölcsi tulajdonságait: együttérzés, tolerancia, önzetlenség, mások érdekeinek figyelembe vétele,
- viselkedése legyen őszinte, ne legyen egyhangú, unalmas. /Az a közösség lesz színes és valóságos, amelyben működnek az érzelmek –pozitív és negatív – egyaránt.
- a társakért, a csoportért érzett felelősség alakítása,
- gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, az együttdolgozás képességének kialakítása,
- hagyományok ápolása,
- **hátrányok csökkentése az egyéni bánásmód és a differenciált képességfejlesztés módszereivel.**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- ismerik a csoportszokás – és szabályrendszerét,
- ismerik az alapvető illemszabályokat.

Készség:

- képesek a siker és a kudarc megfelelő megélésére, egészséges versengés alakul ki a csoport tagjai között,
- képesek az egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat a közösség keretein belül megvalósítani,

- konfliktushelyzetben képesek társaikkal kompromisszumot kötni, megoldást keresni,
- választási lehetőségek között képesek dönteni és elfogadják a többségi véleményt,
- képesek figyelmesen meghallgatni társaikat és a felnőtteket,
- képesek együttműködni társaikkal.

Attitűd:

- érdeklődnek egymás iránt, tisztelettel fordulnak a többi gyermek és a felnőtt felé,
- igényükké válnak a közös tevékenységben való aktív részvétel,
- elfogadják és tolerálják társuk másságát, tiszteletben tartják a másik személyiségét,
- nem veszélyeztetik egymás testi és szellemi épségét
- felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival,
- elfogadják, hogy kötelességeik vannak és tetteikért felelősséggel tartoznak,
- értékelik az együttléttől örömet, baráti kapcsolatokat ápolnak.

3.2.1. Drámapedagógia

Óvodai nevelésünk integrációt segítő programelemének egyike a **drámapedagógia**, amely a kommunikációs és kooperációs képességek fejlesztésében hatékonyan fejti ki hatását.

Drámajátéknak nevezünk minden olyan megnyilvánulást, melyben a dramatikus folyamat jellegzetes elemei megtalálhatók, „A dramatikus folyamat kifejezési formái: a **megjelenítés, az utánzás**, megjelenítés módja: a fölidézett vagy éppen megnyilvánuló társas kölcsönhatás, az **interakció**, eszköze **az emberi és zenei hang, az adott nyelv, a test, a tér és az idő**, tartószerkezete: a **szervezett emberi cselekvés.**”/Gabnai Katalin/

A **drámapedagógia a drámajátékok rendszeres, céltudatos és tervszerű alkalmazása** oly módon, hogy az a játékos életkorának, intellektusának, személyiségjegyeinek, illetve a csoportjátósságoknak megfelelő.

A **drámajáték célja a személyiség minden komponensének**- az értelem, az érzékelés, az emlékezet, a figyelem, a fizikum, a jellem – **egyértelmű fejlesztése olyan irányban, hogy az egyént alkalmassá tegye a társadalmi élete során tapasztalt interakciókban való eligazodásra és annak dinamikus megélésére.**

A drámajáték az óvodában nem más, mint az óvodapedagógus által kezdeményezett – többnyire irányított - **képességfejlesztő módszer**, éppen ezért direktén, vagy spontán szituációkhoz kapcsolódva minél gyakrabban kell alkalmaznunk az anyanyelvi, szociális és kulturális kompetenciák erősítése céljából. Nevelőértéke van a különböző szociokulturális különbözőségek kompenzálásában, a morális problémák eligazodásában, a másság elfogadásában, illetve a tehetség gondozásban egyaránt.

A **drámajáték-vezetés feltételezi** a gyermekkel együtt gondolkodó és játszó nevelő jelenlétét és kreatív személyiségét. Domináns térforma a játékok során a kör, amely aktív cselekvésre készíteti az együttjátékosokat. Minél kisebb egy gyermek, annál érdekesebb számára a nagymozgásokra, utánzásra épülő - és érzékelő játékok. Későbbiekben a szerepfelvétellel járó, kognitív képességeket fejlesztő, majd a produktív fantáziára, improvizációra épülő tevékenységek kapnak nagyobb hangsúlyt.

A drámajátékok alkalmazásával célunk:

- A gyermeki aktivitás fokozása,
- Önismeret, emberismeret, társas kapcsolatok mélyítése, fejlesztése.
- Meghatározási és döntési képesség fejlesztése,
- Reprodukív és produktív fantázia kibontakoztatása,
- Tér- és időérzék erősítése,

- Nagymozgások, testséma, látás, hallás, érintés, szaglás, ízlelés fejlesztése,
- Beszéd tisztaságának alakítása, kifejezőképesség árnyaltságának és mimetikus eszköztárának gazdagítása.

Dramatikus tevékenységek:

- „A” Gyakorlatok
- „B” Szerepjátékok / Mintha – szituáció/
- „C” Színház
- „D” Tanítási dráma /Komplex drámafeldolgozás/

„A” Gyakorlatok

Adott nevelési területen adott képességet fejleszt. A gyermekek természetesnek veszik, hiszen örülnek, hogy a felnőtt velük van, velük együtt játszik.

A játékok lehetnek:

- Ismerkedő – kapcsolatteremtő
- Ráhangoló – gátlásoldó
- Érzékelést fejlesztő
- Együttműködési képességet fejlesztő
- Megfigyelőképességet fejlesztő
- Emlékezetfejlesztő
- Beszédkészséget fejlesztő
- Metakommunikációt fejlesztő
- Koncentrációs gyakorlatok
- Népi gyermekjátékok
- Ritmusjáték
- Fantáziafejlesztő
- Mímes-improvizatív gyakorlatok
- Mímes- szöveges improvizatív gyakorlatok.

Jellemzőik:

- Mindig rövidtávú
- Gyakran törekszik lezártásra, a célt az óvónő és a gyermekek is ismerik,
- Óvónő által instrukció előzi meg a tevékenységet
- Szabályok egyértelműek
- Néha választ kell találni valamire
- A tevékenység könnyen megismételhető
- Kiscsoportban, párokban, egyénileg zajlik általában /nincs kizárva az egészcsoportos alkalmazás sem/
- Koncentrációt, odafigyelést igényel.

„B” Szerepjátékok /mintha-szituáció/

A **szerepjátékok** megfelelő feltételek mellett valósulnak meg a mindennapokban /hely, idő, jelmezek, érdekes kellékek, tárgyak,.../, ezért fontos feladatunk e játékfajta tudatos fejlesztése. Ebben segíthet a drámapedagógia, amikor az óvodapedagógus szerepbelépéssel spontán helyzetekhez kapcsolódva „izgalmasabbá” tehet egy-egy játékot /tündérré változik,manóvá, rendőrré vagy akár mesebeli anyóké...stb./. A szerepbe lépést egy-egy kendő, kalap, fejmaszk vagy báb is segítheti. Ebben a „mintha –szituációban” szerepben elindíthat bármilyen dramatikus tevékenységformát-utazás, kirándulás, születésnap, útkeresés, kincskeresés, ajándékkészítés, főzés, takarítás... stb.- amelyekkel a gyermekek

motivációját képes ébren tartani. Ezáltal a játék új témát, tartalmat kap, amelyet majd a gyerekek képzeletük segítségével tovább folytatnak. Ugyanezt a célt szolgálják a különböző anyagok, érdekes tárgyak, eszközök kihelyezése a csoportban, amelyek a „mintha tudat” fejlesztését hivatottak szolgálni.

A gyermekek megszólítása szerepből lehetőséget teremt arra, hogy belépjenek a fikció világába. A pozitív minta hatására a gyermekek is örömmel vállalnak majd szerepeket, kitalálnak helyzeteket, témákat. A szerepjáték nagyon szabad rendszer, hisz a szereplőknek adott pillanatban kell improvizálniuk, ami nem is olyan könnyű, hiszen a személyiség egészét működésbe hozza. Hatékonyan fejleszti a kommunikációt, kooperációt.

Jellemzői:

- Mintha szituációra épül
- Nincs időbeli korlátozás
- Nincs határozott célja
- Nem törekszik lezártságra
- Alapértékei: a folyamatosság, formálhatóság, spontaneitás
- Intenzív átélés jellemzi
- Játsszók közösen alkotják a szabályokat
- Szabadságot ad az egyéni kreativitásnak
- Összetevő elemei: cselekmény, szereplők, hely illetve téma
- Kis csoportban zajlik

„C” Színház

Minden olyan tevékenység, esemény amely „közönség” előtt zajlik ide sorolható /pl: hospitálók, Anyák napja, mese dramatizálása a társak előtt, improvizáció mentén született jelenetek bemutatása egymásnak valamilyen konkrét témában... stb./.

Jellemzői:

- Nagyfokú jelenlétet, együttműködést feltételez,
- Érthetőnek kell lennie a szövegnek, a megjelenítésnek,
- Nagy hatással van „előadóra és nézőre” egyaránt.

„D” Tanítási dráma

/Drámapedagógiai fogalomhasználat szerint./

Komplex drámafoglalkozásokat jelent, ahol mind a három /A,B,C/ típus jelen lehet. A gyermek közvetlen kapcsolatba kerül egy olyan témával, ami az ő érdeklődését, problémamegoldó gondolkodását, fantáziáját is mozgásba hozza a dráma segítségével. Eszközt ad a gyermek kezébe, hogy általa vizsgálódjon. Nagyszerű lehetőség az élményszerű, közös „tanulásra”, a morális értékek megélésére, megfogalmazására.

Jellemzői:

- Meghatározott témáról szól /pl: kirekesztettség, barátság, környezetvédelem.../
- Bizonyos aspektusból /fókusz/ vizsgál
- A játsszók meglévő ismereteiket felhasználva újabb tudás birtokába jutnak
- A folyamat intellektikus és katartikus
- Szerepek segítségével jutnak ismeretekhez
- Pozitív változás a személyiségfejlesztésben,
- Az érzelmeket is bevonja az ismeretszerzésbe /empátia, tolerancia.../

- Aktív, interaktív folyamat
- Tapasztalatszerzésre koncentrálnak
- Színhátékos eszközöket használ a célok elérésében

3.3. Munka jellegű tevékenységek

A munka önként, örömmel végzett aktív tevékenység. Az óvodai munkatevékenység a későbbi munkához szükséges képességek, készségek, attitűdök alakításának fontos lehetősége. A közösségi kapcsolatok formálásának, a saját és mások teljesítményének értékelésére való nevelés eszköze.

A **munka** a személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékokkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység.

Ez az a terület, ahol az **erőfeszítés és az eredmény** kapcsolata **közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető** a gyermek számára. Alapvető követelmény az **önállóság**, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A munka az életre való felkészítést éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését. Fontos, hogy már ebben a korban megtapasztalják, hogy a **munka rendszeresen ismétlődő tevékenység**, amit újra és újra el kell végezni.

A **munkatevékenységek közül** az önkiszolgálásnak már az óvodáskor kezdetétől igen nagy a jelentősége. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el azokat, amikor képesek rá. Az önkiszolgáló munkán kívül a csoportért, a társért végzett munka, majd a különböző megbízatások teljesítése fedi az óvodáskorú gyerekek munkatevékenységeit.

Mindezek a munkajellegű tevékenységek, a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának az eszközei, a **saját és mások elismerésére nevelés egyik formája**. **A felnőttek munkájának megismerése mellett, lássák meg annak okát és értelmét: önmegvalósítás, családfenntartás.**

A gyermek munkavégzésére a **biztonságos, nyugodt légkör** motiválóan hat. A kellő időben adott elismerő szó, dicséret ösztönzőleg hat a munkához fűződő pozitív viszony kialakításában. Az örömmel, felelősséggel és kitartással végzett munkatevékenység hatékonyan fejleszti a gyermek **pozitív énképét**.

A munkajellegű tevékenységek óvodai nevelésünk során hangsúlyosan a következő kompetenciákat fejlesztik:

Szociális kompetencia

A tevékenységek gyakorlása közben olyan képességeik fejlődnek, amelyek segítik azon viselkedési formák kialakulását, amelyet később **konstruktív** módon alkalmaznak a társadalmi életben. Megtanulják önmaguk, társaik és a felnőttek munkájának megbecsülését, tiszteletét. Kialakul bennük az egymás iránti bizalom, tolerancia, felelősségtudat.

A feladatok elvégzése során fejlődik kötelességtudatuk, kitartásuk. Megtapasztalják az együttműködés fontosságát. A sikerélmény örömet jelent számukra.

Segítő eszköz (IPR):

- ❖ önálló tanulási képességeket fejlesztő programok
- ❖ közösségfejlesztő programok
- ❖ kommunikációs képességeket fejlesztő programok
- ❖ patrónusi rendszer

Vállalkozói kompetencia

A gyermek megismeri az óvodai élet azon területeit, ahol az ő közreműködésével, **képességei kamatoztatásával** hozzájárul környezete tisztaságához, rendjéhez, esztétikájához.

A tevékenységek gyakorlása alkalmával olyan képességei, készségei alakulnak ki, amelyek segítik őt abban, hogy később hasznos tagja legyen a társadalomnak.

Megismeri önmaga képességeit és ennek tudatában **bátran vállalkozik** a különböző munkafolyamatok elvégzésére. Egyéni és közös munkavégzésére a **hatékony**ság, a változó körülményekhez való **pozitív viszonyulás** a jellemző.

Segítő eszköz (IPR):

- ❖ önálló tanulási képességeket fejlesztő programok
- ❖ egyéni haladási ütemet segítő differenciáló képességfejlesztés
- ❖ közösségfejlesztő programok
- ❖ kommunikációs képességeket fejlesztő programok

Célunk:

- A munkához való pozitív viszonyulás kialakítása, amely megalapozza a későbbi munka iránti tiszteletet.
- A gyermeki önállóság, társakkal való együttműködés, illetve olyan képességek fokozatos kialakítása, amelyek segítik a gyermekeket az eredményes munkavégzésben.

Munkajellegű tevékenységek területei:

Önkiszolgálás

- Testápolás
- Étkezés
- Öltözködés
- Környezetünk rendben tartása (lásd bővebben a Gondozás és egészséges életmódra nevelés részben)

Közösség érdekében végzett munkajellegű tevékenység

- Naposi munka (pl. terítés, szalvéta hajtogatása, állat-növény gondozása, fogkrémosztás, öltöző, mosdó rendjének ellenőrzése, stb.)
- Csoportszobában végzett tevékenységek (pl. játékok, babaruhák mosása, csoportszoba díszítése, foglalkozásokhoz szükséges anyagok, eszközök előkészítése, összeszedése, játékok javítása, könyvek ragasztása, saláta, ajándék készítése, befőzés stb.)
- Óvoda udvarán végezhető tevékenységek (pl. falevelek seprése, gereblyézése, szelektív hulladékgyűjtés, udvari játékelrakás, madáretetés, virágoskert gondozása... stb.)
- Alkalmankénti megbízások (üzenetek átadása, gyűjtőmunka, kisebb gyerek segítése bizonyos helyzetekben... stb.)
- **Értékteremtő gyűjtőmunka a közösség érdekében.**

Az óvodapedagógus feladatai a munkajellegű tevékenységek szervezésében:

- Teremtse meg a nyugodt munkafeltételeket (hely, idő, eszköz).
- Biztosítson változatos, élményszerű alkalmakat a munkajellegű tevékenységek gyakorlására minden gyermek számára.

- Ismertesse meg a különböző munkaeszközök, szerszámok helyes használatát.
- Alakítsa ki az önkiszolgálás szokás- és szabályrendszerét a csoportban.
- Vegye figyelembe a gyerekek eltérő fejlettségi szintjét.
- Módszerei segítsék a gyerekek aktivitását, örömteli tevékenységeit, kötelességtudatuk, feladattudatuk fejlődését.
- Konkrét, reális, vagyis a gyermekeknek önmagához mérten fejlesztő értékelést adjon.
- Mutasson pozitív mintát a munkajellegű tevékenységek során.
- Pozitívan formálja a gyerekek értékteremtő, értékmegőrző képességeit.

- **Az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekeknél a munkafolyamatok megismertetésével, egyéni képességekhez mért feladatok adásával érje el, hogy értékek tekintse a munkát.**

- **A munkatevékenységek szervezésénél vegye figyelembe a sajátos nevelési igényű gyermekek optimális terhelhetőségi szintjét.**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85%-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Ismerik a munkafolyamatok sorrendiségét.
- Tudják a különböző szerszámok, eszközök nevét.

Készség:

- Személyes erősségeik és gyengeségeik ismeretében vállalnak feladatokat (önértékelési képesség).
- Önállóan az önkiszolgálás munkafolyamataiban.
- Képesek az önként vállalt munka elvégzésére.
- Tudnak együttműködni.
- Képesek a munkafolyamatok megszervezésére.
- Felelősséggel és céltudatossággal végzik el a rájuk bízott munkákat.

Attitűd:

- Önként, örömmel és szívesen „dolgoznak”.
- Szívesen segítik társaikat, a felnőtteket.
- Pozitívan viszonyulnak saját személyük és környezetük rendjéhez.
- Megbecsülik önmaguk és mások munkáját.

3. 4. Szervezett szabadidős tevékenységek

A **szabadidő** minden ember életében fontos szerepet tölt be, hiszen „**hasznos tartalmakkal**” megtöltve örömet, élményt, testi-lelki feltöltődést biztosít. A szervezett szabadidős tevékenység során a kisgyermek önként, szabadon választ a felkínált tevékenységek közül, ahol a döntés képességét egy tágabb, a csoportoknál nagyobb közösségben másfajta helyzetekben gyakorolhatja. Gyakorisága évszakonként 2-3 alkalommal és minimum 3 tevékenység biztosításával szerveződik. **Ezek közül egy alkalom kifejezetten a népi kismesterségek megismerését célozza.** Nevelőmunkánkban e tevékenység hatékonyan fejleszti a különböző **kompetenciákat**:

Szociális kompetencia

Alkalom nyílik az óvodai csoportnál nagyobb közösség megismerésére, a másikkal való együttműködésre, játékra, alkotásra, élményszerzésre (másik csoport, másik óvó néni, másik dajka néni, többi csoport gyerekei, szülei). Lehetőség nyílik önmaguk és egymás értékeinek felfedezésére, erősítésére.

Újabb lehetőség a társas, közösségi magatartások „gyakorlására”.

Segítő eszköz /IPR/:

- önálló tanulási képességeket kialakító programok
- közösségfejlesztő programok
- patrónusi rendszer
- drámapedagógia
- multikulturális tartalmak

Vállalkozói kompetencia

A gyerekek önbizalmuk fokozatos fejlődésével bátran és örömmel vállalkoznak a különböző tevékenységekben való aktív részvételre. Pozitívan viszonyulnak a hétköznaptól eltérő körülményekhez, helyzetekhez.

Segítő eszköz /IPR/:

- ❖ önálló tanulási képességeket kialakító programok

Kulturális kompetencia

Nagyobb hangsúlyt, élményt kaphat egy-egy ünnep, hagyomány, jeles nap. Lehetővé válik a gyerekek sokoldalú önkifejezésének gazdagítása, amely komplexen fejleszti személyiségüket, pozitívan befolyásolja ízlésvilágukat, erősíti nyitottságukat a kulturális kifejezés sokfélesége iránt.

Segítő eszköz /IPR/:

- ❖ Kommunikációs képességeket fejlesztő programelem
- ❖ multikulturális tartalmak

Célunk: - a gyerekek fokozatosan jussanak el oda, hogy önállóan tudjanak dönteni a felkínált tevékenységek között.

- gazdag, sokszínű programokkal kapjanak példát a szabadidő hasznos eltöltésére.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Törekedjen a csoportszoba, illetve az óvoda külső és belső tereinek maximális kihasználására, alárendelve azokat a különböző tevékenységeknek.
- Biztosítson minél érdekesebb és változatosabb programokat a gyerekek számára.
- Állítson össze éves ötlettárat vagy tervet.
- Bővítse a választásra felkínált tevékenységek körét, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Fokozatosan segítse a gyerekek önálló döntését a felkínált lehetőségek között.
- Segítse a zárkózott, visszahúzódó gyerekek választását a tevékenységek között.
- Tegye lehetővé a szabad játékot, bizonyos feltétek mellett.
- Vegye figyelembe a gyerekek érdeklődését, fejlettségi szintjüket.
- A szabadidős tevékenységek idejét és tartalmát dokumentálja a csoportnaplóban.
- Tájékoztassa a tevékenységek lebonyolításában aktívan résztvevőket (hely, idő, eszközök, tevékenység... stb.).
- Erősítse a gyermekek kitartását, együttműködését másokkal, fejlessze kreativitásukat, különös tekintettel az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekek esetében.
- **Segítse a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek választását.**
- **A tevékenységek felajánlásánál vegye figyelembe a sajátos nevelési igényű gyermekek optimális terhelhetőségi szintjét.**

Szervesen beépülnek ezekbe a tevékenységekbe:

1. természet és környezetvédelem
2. népszokások, hagyományok, jeles napok, ünnepek
3. népi kismesterségek megismerése
4. népi játékok
5. drámajátékok
6. bábozás, dramatizálás
7. kézművesség
8. mozgás, ügyességi játékok

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Ismerik a szabadidős nap fogalmát, a tevékenységek tartalmát.
- Nevükön tudják szólítani az óvoda dolgozóit, a gyerekek többségét.

Készség:

- Tudnak másokkal együttműködni a különböző tevékenységek során.
- A felajánlott tevékenységek között képesek önállóan dönteni.
- Az elkezdett tevékenységet befejezik, kitartóak.
- Betartják a (szabadidős tevékenységek során) az alapvető viselkedési formákat, szabályokat, szokásokat.

Attitűd:

- Elfogadják az adott tevékenységet irányító óvodapedagógus utasításait, segítségét.
- Igazi örömet, élményt jelent számukra a nagyobb közösségben való „munkálkodás”.

4. KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK

Lényege:

A komplex rendszereket, folyamatokat értelmezzük az óvodás gyermek szintjén.

A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont jellemzi.

A foglalkozásokon tudatos és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

Rendszere

1. Anyanyelvi nevelés
2. Külső világ tevékeny megismerése
  - Természet- társadalom- ember
  - Matematikai tartalmú tevékenységek
3. Művészeti tevékenységek
  - Verselés- mesélés
  - Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
  - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
4. Mozgás
  - Mindennapi testmozgás
  - Testnevelés foglalkozások

4.1. Anyanyelvi nevelés

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását, és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel /javítgatás elkerülésével/ valósul meg a nevelő munkák során.

Az anyanyelvi nevelés a szocializációs folyamat szerves része, mely eredményeként a társadalomban helyét megtaláló, kommunikációra és kooperációra képes lényvé válik a gyermek. A beszéd igen szorosan kapcsolódik a kommunikációhoz, így tágabb értelemben a szocializációhoz, gondolkodáshoz, valamint az önkifejezés fontos eszköze.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Minden kisgyermek más és más, fejlődésük üteme is eltérő. A legfontosabb, hogy a gyermek önmagához képest folyamatosan, a saját ütemében harmonikusan fejlődjön, s így sajátítsa el anyanyelvét.

Az anyanyelvi nevelés feladatainak meghatározásakor tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulnunk, és a gyermek egyéni képességeit kell megismernünk. **A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekeknél tapasztalható nyelvi hiányosságokat pótolnunk kell.** Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermek sokféle tevékenység közben sajátít el. A nyelvi kifejezőképesség meghatározó a személyiségfejlesztésben. Az anyanyelv tudása alapvető feltétele a gyermek sikeres tanulásának.

Az anyanyelvi nevelés akkor lesz igazán eredményes, ha a beszéd tartalma a gyermek számára élményszerű, ha a gyermek maga is részese a cselekvésnek. Az anyanyelvi nevelés része a verbális és a nem verbális kommunikáció.

A verbális kommunikáció eszközei:

- maga a beszédtechnika,
- az önkifejezés,
- kapcsolatfelvétel,
- szándék- és véleménynyilvánítás.

A nem verbális kommunikáció eszköze:

- a tekintet,
- a mimika,
- a testtartás,
- térköztartás,
- külső megjelenés és gesztusok.

A társas érintkezésben a nem verbális kommunikáció közlési értéke legalább olyan fontos, mint a verbális kommunikáció. Érzelmünket, elvárásainkat a metakommunikáció eszközeivel éppúgy kifejezhetjük, mint a szóbeli közléssel.

Úgy ítéljük meg, hogy az alapvető kompetenciák leginkább az óvoda nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelési program alkalmazásával fejleszthetőek, melyek részterületei a következők:

Beszédtechnika	Szövegalkotás			Nem verbális kommunikáció	Illem
Légző	Kapcsolat felvételi típusok	Sémákra alkotott beszéd	Szándéknyilvánítás	Tekintet	Felnőttekkel, gyermekekkel kapcsolatos illemszabályok alkalmazása
Hangadási				Mimika	
Artikulációs	Köszönés			Testtartás	Idegenekkel
Időtartam				Térköz	
Gyorsaság, beszédsebesség	Megszólítás			Külső megjelenés	Ismerősökkel szemben
Hangsúlyozási	Bemutatkozás				
Hanglejtési					
Hangerő					
hangszíngyakorlatok					

Az anyanyelvi nevelés hangsúlyosan a következő **kompetenciát** fejleszti.

Anyanyelvi kommunikáció:

A gyermek nyelvi kifejezőképességének fokozatos fejlődésével kialakul a konstruktív, kritikai párbeszéd: meghallgatják egymást, bátran képviselik álláspontjukat, véleményüket. Ismerik és alkalmazzák a különböző udvariassági formákat, illemszabályokat.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ kommunikációt fejlesztő programelemek
- ❖ drámapedagógiai
- ❖ multikulturális tartalmak

Anyanyelvi nevelés célja:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Értelmi képességek és a kreativitás fejlesztése.
- Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása. A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása, a verbális együttműködés kialakítása a társakkal és felnőttekkel.

Az óvodai nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelési program részterületei – lásd a táblázatban.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi neveléssel kapcsolatban

- Teremtsen biztonságot adó szeretetteljes, beszélgető légkört az egész nap folyamán, fordítson figyelmet a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.
- Ismerje meg a családi életet (családlátogatás), hogy kellő motivációs eszköztárral rendelkezessen a beszélgető környezet megteremtéséhez.
- Tegye lehetővé és ösztönözze, hogy a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve élményszerű helyzetekben beszélhessen arról, ami érdekli, foglalkoztatja.
- Mindig találjon időt, hogy válaszoljon a gyermek kérdésére, ne vegye el a kedvét állandó javítással, figyelmeztetéssel, dicsérje, ha szépen fogalmazza meg gondolatait.
- Önképzéssel fejlessze anyanyelvi kultúráját olyan szintre, hogy beszéde legyen követésre méltó, egyszerű, de változatos, éreztesse meg a nyelv kifejező erejét és szépségét.
- Tegye képessé a gyermeket, hogy másokat tudjon meghallgatni, kialakuljon beszédfigyelme, érdeklődéssel hallgassa társait.
- Biztosítsa mesék, versek által, hogy a gyermek aktív- és passzív szókincse bővüljön, beszéde választékos legyen.
- Mérje fel és megfelelő időben küldje szakemberhez a beszédhibás és a megkésett beszédfejlődésű gyermekeket.
- Segítse dicsérettel és biztatással azon gyermekeket, aki beszédhibával, beszédgátlósossággal, beszédbeli elmaradással küzd.
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységet, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- **A hátrányos szociokulturális környezetből érkező gyermekekkel egyéni beszélgetések, és személyre szabott anyanyelvi játékok differenciált alkalmazásával a hátrány kompenzálására törekedjen.**
- **A sajátos nevelési igényű gyerekek esetében állítsa a fejlesztés középpontjába az anyanyelvi nevelést**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 65%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Ismerik az őket körülvevő természeti- és társadalmi környezet jelenségeit, tárgyait, azok jelentéstartalmát.
- Ismerik a kapcsolat felvételi típusokban a köszönés, bemutatkozás, megszólítás, tudakozódás, kérdés, véleménynyilvánítás helyes szabályait különböző élethelyzetekben.
- Ismerik a nonverbális kommunikáció eszközeit.
- Tudnak róla, hogy más kultúrájú és anyanyelvű emberek is élnek.

Készség:

- A társas környezet segítségével kialakul a beszédhangszelzés, helyes hangképzés, beszédértés és beszédalkotás képessége.
- Beszédük tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeink.

- Összefüggően beszélnek, aktívan használják kibővült szókincsüket.
- Olyan szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi mások számára is gondolataik érthető kifejezését.
- Gondolataik, érzelmeik kifejezésére használják a metakommunikáció eszközeit is.
- Vizuális segítség nélkül is megértik a történeteket, a megértett történeteket képesek visszamondani. Kialakul a belső képalkotás képessége.
- Megfelelően használják a névmásokat, névutókat, az igemódokat.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, beszédképességük és beszédkedvük fejlett.
- Kialakul beszédfigyeljük. Nyugodtan, figyelmesen hallgatják végig a felnőtteket és társaikat.
- Képesek a konstruktív, kritikai párbeszédre.

Attitűd:

- Szeretnek és mernek beszélni kisebb és nagyobb közösségben is.
- Meghallgatják és elfogadják mások véleményét.
- Igényükké válik a választékos kifejezőmód.
- Elfogadják más népek hagyományait, eltérő anyanyelvét.

4.2. Külső világ tevékeny megismerése

4.2.1. Természet- társadalom- ember

„Ez a komplex tevékenység, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető.”

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyerekeket, természet közeli élettel. A tapasztalatszerzés lehetőség szerint a valódi környezetben történik.

A tapasztalatszerzés módja: az alkalmi és folyamatos megfigyelés, a gyűjtés, a szimulációs játék. Alkalmi megfigyelés a tapasztalat és élményszerző séta. A folyamatos megfigyelés többek között a természeti jelenségek, a növények fejlődésének változásai adnak módot. Nagy gondot kell fordítani a gyermek már meglévő tapasztalatainak felhasználására, azok rendszerezésére, hiszen csak így jutnak el – tapasztalataikon keresztül – bonyolultabb összefüggésekhez, következtetésekhez.

„A **fák**, a **virágok**, az apró kis **állatok** megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermekeknek.”

A helyi adottságokat minden esetben fel kell mérni. Tájékozódni kell, milyen „vizsgálati” területek adódnak az óvodához legközelebb, de legalább elérhető távolságban /pl: kis erdőfolt, park, játszótér, múzeum, tájház, emlékház, templom,..../

Balmazújváros város, a falusias jellegű környezet /állattartás, növénytermesztés/ feldolgozása, mint alapvető adottság létezik számunkra. Az egyes feladatok kapcsolódnak az anyanyelvi, irodalmi, matematikai, zenei, esztétikai, testi neveléshez is.

Egy-egy feladat végrehajtásának módjában az óvónőknek módszertani szabadsága van.

„ A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges.

Természetesen ide tartozik a mások /idősebbek, felnőttek, társak/ **tisztelete** és szeretete is.

Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A gyermeket körülvevő **természeti és társadalmi környezetből** megismerheti mindazt, ami megérthető és hasznosítható a számára.

A **környezetvédelem** vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe.

A környezethez való pozitív viszony kialakítását minél előbb kezdjük, annál „jobb eredményre” számíthatunk. Ezért fontos, hogy gyermekeinkkel megszerettessük a természetet, hogy hatásuk, munkánk – majd a többi pedagógus környezeti nevelő munkájával is kiegészítve – az évek során meghozza gyümölcsét.

Érzelmeiken keresztül meg tudjuk velük ismertetni, szerettetni a természetet, amely alapja lehet a környezetvédő, természetvédő szemlélet kialakulásának.

„A természet – társadalom – ember egymástól függő, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető és megérezhető.”

Hívjuk fel figyelmüket a természet minden apró szépségére, csodájára. A gyermek válogat abból, ami számára fontos, ezekből egyszerűsít, lényegét emel ki – a neki fontosat, mindezt érzelmi alapon teszi.

A természet – társadalom – ember komplex foglalkozás a következő kompetenciákat fejleszti:

Természettudományi kompetencia

A gyermek a kirándulások, kísérletezések, felfedezések által ismeri meg a valóságot, amelynek kapcsán pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A T.T.E. segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, rendezését, felszínes ismereteik elmélyítését, rögzítését, részben újakkal való gyarapítását. Fejleszti értelmi képességeiket: figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, az összefüggések megláttatását.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Önálló tanulási képességeket kialakító programok,
- ❖ Közösségfejlesztő programok,
- ❖ Patrónusi rendszer,
- ❖ Multikulturális tartalmak.

Szociális kompetencia

A T.T.E. komplex foglalkozásban fontos szerepet kap a kulturált élet, a helyes viselkedés szokásainak kialakítása, valamint a természeti és társadalmi környezethez fűződő helyes érzelmi és erkölcsi viszony megalapozása.

A társadalomba, a közösségbe való beilleszkedést, együttműködést, kapcsolatteremtést, az alkalmazkodást segítik azok a képességek, amelyek a foglalkozások során alkalmazott dramatikus, mimetikus, szimulációs és társas – játékkal fejleszthetők.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Közösségfejlesztő, közösségépítő programok,
- ❖ Drámapedagógia,
- ❖ Patrónusi rendszer,
- ❖ Multikulturális tartalmak.

Idegen nyelvi kompetencia

Az idegen nyelv tanulását először az attitűd kialakításával kell megalapozni – a gyermek érdeklődését, természetes kíváncsiságát felkeltve, hiszen általa lesz a gyermek fogékony az idegen nyelv elfogadására, megszeretésére.

A Természet – társadalom – ember témakörön belül ismerkedünk a föld természeti és földrajzi adottságaival. Itt fedezzük fel az idegen hangzású szavakat, kifejezéseket.

Megismerjük különböző nemzetiségek, országok neveit. A különböző népek játékaiknak megismerése közben erősödik a „másság” iránti pozitív attitűd.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Kommunikációs képességet fejlesztő programok,
- ❖ Multikulturális tartalmak.

Digitális kompetencia

Az óvodában a feltételek megteremtése pozitív viszonyulást, érdeklődést, a látókör bővítését eredményezi a számítógép és egyéb digitális eszközök által. Fejleszti a szem- kéz koordinációt, alaklátást, formalitást, térirányokat, finommotorikát, türelmet, színészlelést, koncentrációt, figyelmet, kitartást, az összes értelmi képességet. Megtanulnak „együtt élni” a kor technikai lehetőségei adta eszközökkel.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Kommunikációs képességet fejlesztő programok,
- ❖ Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés.

Állampolgári kompetenciák

A környezet minél átfogóbb megismertetése által közvetítjük a gyermekek felé az egyetemes, a nemzeti és nemzetiségi kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra – helységekre jellemző néphagyományokat. Megtanulják, hogy mi magyarok vagyunk, de más népek is élnek a világban.

Megismerik az etnika értékeit, elfogadják őket. Olyan képességeik, készségeik fejlődnek, amelyek elősegítik, megalapozzák a majdani állampolgári szerepvállalást.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Kommunikációs képességeket fejlesztő programok,
- ❖ Közösségfejlesztő programok,
- ❖ Patrónusi rendszer működtetése,
- ❖ Multikulturális tartalmak.

Cél:

- Pozitív természeti és társadalmi tapasztalatokon, ismereteken nyugvó, környezetóvó, természetszerető magatartás kialakítása,
- Olyan tulajdonságok, képességek kialakítása, amelyek alkalmassá teszik az egyént a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott életre.

Feldolgozásra javasolt témák

Természeti környezet ajánlott témakörei:

1. Évszakok és azok jellemzői, kapcsolata emberrel, növényvel, állattal,
2. Vizeink, vízi, vízparti élőlények, vízszennyezések,
3. Talaj, talajban élő állatok, talajszennyezés, égtájak,
4. Növények /kerti, vad és gyógynövények/

5. Állatok,
6. Ember és természet.
a/ néphagyományok, szokások (Isd. HPP 28. oldal)

b/ zöld jeles napok:

Október 4. Állatok világnapja

Március 22. Víz világnapja

Április 22: A Föld napja

Május 10: Madarak, fák napja

Június 5: Környezetvédelmi világnap

A néphagyományok és a zöld jeles napok tervezése a heti tervben jelennek meg. Az óvónő módszertani szabadságának megfelelő mélységben

Társadalmi környezet ajánlott témakörei:

1. Az óvoda és környéke:
  - tájékozódás az óvodában,
  - felnőtt – gyermek munkája
  - kézműves tevékenységek városunkban (fazekas, kosárfonó, bőrműves, kalapos, gyöngyfüző, kosárfonó, fafaragó, szövő, gyékényfonó)
  - multikulturális tartalmak, cigányművészet
  - iskolások leszünk
  - városunk nevezetességei: pl. Veres Péter Emlékház, Polgármesteri Hivatal, Templomok, Semsey kastély, Park

Alkalmasak a társadalmi környezetben való viselkedés gyakorlására, az emberi kapcsolatok változatos formáinak megismerésére is.

2. A család: szülő – gyermek kapcsolat, szeretet
  - a szülő neve, otthona,
  - a szülő munkája, foglalkozása,
  - a gyermek neve és születési ideje.
3. Testünk:
  - testrészek neve, funkciója,
  - érzékszervek, feladatai,
  - testápolás,
  - az orvos gyógyító munkája, természetes gyógymódok,
  - kulturhygiéniai szokások
4. Közlekedés:
  - közlekedési szabályok
  - közlekedési eszközök: vízi, légi, szárazföldi, közlekedésirányítás

5. Színek, színárnyalatok,
6. Napszakok, napok, hónapok, évszakok,
7. Földünk, bolygók

Születéstől felnőttkorig

„A természet – társadalom – ember fogalomköréhez szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrjátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak.”

„A születéstől a felnőtt korig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukba foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermeknek támpontot nyújt a meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához.”

„Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hanem játék: időben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatóak az itt jelentkező feladatok.”

A gyermek tevékenységformák során tanul, gyarapodik ismerete. Cselekvés közben érzelmein át készségeket, jártasságokat szerez, amelyek által fejlődik értelme, intelligenciája.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtsen olyan feltételeket, amelyek lehetővé teszik minél sokoldalúbb cselekvéses tapasztalatszerzést a természetben,
- Törekedjen az óvónő arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből,
- Ismeri a témához szükséges információ forrásokat
- célszerűen használja az óvodában alkalmazható digitális és online eszközöket a gyerekcsoportban
- Hívja fel a figyelmet a természeti értékek, alkotások szépségére, megvalósításának fontosságára,
- Biztosítson minél több lehetőséget kirándulásokra, sétákra, megfigyelések, kísérletek végzésére,
- Legyen felkészült a gyermekek feltett kérdéseire adott szakszerű, érthető válaszaival,
- Tartsa fenn a természetes kíváncsiságukat, bővítse ismereteiket,
- Mélyítse a tapasztalatok és élmények útján megszerzett gyermeki ismereteket.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- **A hiányos ismeretekkel rendelkező gyermekek esetében gondoskodjon a felzárkóztatás lehetőségéről,**
- **Differenciált módszereket alkalmazzon különös tekintettel a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek esetében**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 80 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 60%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükről elemi ismeretekkel rendelkezzenek,
- Önmagukról elemi ismeretekkel rendelkeznek /név, lakcím, szülei neve, foglalkozása, saját születési helye, ideje, testvérszei neve/. Ismerik érzékszerveiket, testvérszeiket, azok funkcióit,
- Ismerik környezetük közlekedésének legfontosabb szabályait, illemszabályait,
- Ismerik Balmazújváros nevezetességeit, és a városban levő fontosabb közintézményeket.
- Megismernek informatikai fogalmakat és ezeket életkoruknak megfelelően használják is kommunikációjukban

Készség:

- A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően tudnak tájékozódni és eligazodni szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükben,
- Képesek az egyszerűbb ok – okozati összefüggéseket, minőségi viszonyokat, matematikai fogalmakat meglátni és megfogalmazni,
- A megismert közlekedési szabályokat alkalmazni tudják.
- A környezet megismerése során szerzett tapasztalatokat, ismereteket tevékenységeiben alkalmazni képes.
- A gyerekek képesek lesznek használni a digitális és egyéb technikai eszközöket

Attitűd:

- Érdeklődéssel, szeretettel fordulnak környezetük felé,
- Kialakulnak azok a szokások, magatartási formák, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják későbbi életükben,
- Cselekedeteikben megmutatkozik természetvédő szemléletük. Takarékosan bánnak a vízzel, az energiával, az eszközökkel,
- Igényesek testük tisztaságára,
- Felismerik az emberi gondoskodás szerepét, fontosságát az állatok és a növények életében,
- Érdeklődéssel fordulnak a digitális és egyéb technikai eszközök felé

4.2.2. Matematika

A külső világ tevékeny megismerése során **matematikai** tartalmú ismereteket is nyújtunk óvodásainknak. A tevékenységek gazdag választékával lehetőséget teremtünk a **környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre**. Ezek a tevékenységek is meghatározó szerepet kapnak a gyermek képességeinek fejlesztésében, elsősorban a megismerő képességek: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás, konstruáló-, ítélőképesség területén. A matematikai nevelés is csak akkor válik értékessé, ha összhangban van a

gyermek testi, értelmi és érzelmi szükségleteivel, sajátos fejlődési ütemével és elősegíti ezeken a területeken megnyilvánuló egyéni képességeinek fejlődését.

Az óvoda matematikai neveléssel főleg a **matematika kompetenciát fejlesztjük**:

Cselekvéses tapasztalatszerzéssel olyan képességek és készségek alakulnak, amelyek megalapozzák a gyermekek matematikai gondolkodás módját (logikus és térbeli gondolkodás), és a valóság magyarázatára használt matematikai kifejezőmódját.

Olyan attitűd alakítása, hogy a gyermek hajlandó mások véleményének - indokok vagy bizonyítékok alapján történő – elfogadására, illetve elutasítására.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Önálló tanulói képességeket kialakító programok.
- ❖ Kommunikációs képességeket fejlesztő programok.
- ❖ Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés.

A matematika alapvető fogalomrendszere nagyon elvont, de bármennyire is az, mégis már kicsi kortól kezdve megalapozható, ha a gyermek életkorának megfelelő, mozgásosan elvégzett műveletekből, tényleges cselekvésekből indulunk ki. Ezen műveletek belsővé válásának köszönhető, hogy az óvodás gyermek „tevő-vevő” játéka felértékelődik a matematikai nevelésben, és fontos szerepet kap. A gyermek játéka tele van érzékszervi-, mozgásos élménnyel. Minél gazdagabb és változatosabb konkrét tapasztalásra van lehetősége egy gyermeknek, annál könnyebb az absztrahálás művelete, annál sikeresebbek a fogalmi gondolkodás műveletei.

Az óvodai matematikai nevelés célja:

- A gyermeket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, tapasztalása játékos formában a gyermek igényeihez, ötleteihez igazodva.
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Logikus gondolkodás megalapozása.

Helyi Pedagógiai Programunkban a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánjuk a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza.

Óvodánkban a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a **matematikai tanulás több formája valósul meg**:

- utánzásos, minta – modellkövető
- spontán játékos tapasztalatszerzésre épülő
- általunk irányított megfigyelésre épülő
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok
- általunk kezdeményezett foglalkozások kötött vagy kötetlen formában

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Építhetünk ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal /invariancia, állandóság hiánya/ a matematikai nevelés folyamán is számolni kell.

Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

Az első szint: bevezetés a matematikába, - általában a gyermek 5. életévéig tart-

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza, - az 5-6-7. életévben.

Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmasak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportokban az általunk irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. A matematikai tevékenységek tervezésében a matematikai tartalom kisebb jelentőségű, a hangsúly a részképességek fejlesztésén, a ráhangoló tárgyi feltételeken, az óvónővel folytatott lényeges észrevetető kölcsönös ráhatáson és kommunikáción van.

A feldolgozásra javasolt témák:

1./ Számfogalom megalapozása (halmazok):

- Összehasonlításuk tulajdonságaik szerint (szín, alak, helyzet stb.).
- Összehasonlításuk becsléssel, párosítással (több, kevesebb, ugyanannyi).
- Számosságuk megállapítása számlálással (tőszámnev).
- Rendezésük számosság szerint (sorszámnev).
- Halmazok képzése.
- Halmazokkal való műveletek (egyesítés, bontás részhalmazokra).
- Tulajdonságaik változtatása (hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel).

2./ Kiterjedések – relációk

- Magasság (magasabb, alacsonyabb, ugyanolyan magas)
- Hosszúság (hosszabb, rövidebb, ugyanolyan hosszú)
- Hosszúság – szélesség (szélesebb, keskenyebb, ugyanolyan széles)
- Hosszúságmérés különféle egységekkel.
- Területmérés különböző egységekkel (parkettázás)
- Térfogatmérés különböző egységekkel.
- Súlymérés különböző egységekkel.

3./ Testek, síkmértani formák:

- Testek: gömb, téglatest, kocka
- Síkidomok: kör, téglalap, négyzet, háromszög
- Vonalak, zárt vonalon belül, kívül lévő pontok

- Szimmetrikus alakzatok felismerése, előállítás

4./ Térben és síkban való tájékozódás:

- irányok (jobb-bal)
- névutók (elől-hátul- mögött, között stb.)
- ellentétpárok

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel.

Nem választható szét a matematikai nevelés a többi nevelési területtől, bármelyikben felbukkannak elemei. Az élethelyzetek, az élménykörök, a témakörök mindig természetes összefüggésükben kínálják a tennivalókat. A matematikai jelleg abban nyilvánul meg, hogy matematikai – mennyiségi, formai, relációs – vonatkozásokat, jellemzőket állítunk középpontba. Mindig olyan irányba engedjük a témát, amely a gyermekeket jobban érdekli, vagy valami aktualitás indokolja.

A környező világ matematikai megismertetése ilyen módon nagyon tudatos tervezést igényel. A témák összefűzése, egymás mellé illesztése azonban nem kíván szigorú és merev rendszert. A gyermekek maguk is „építhetik az utat”, gyakran óvónői ösztönzések hatására.

Óvodapedagógus feladatai a matematikai neveléssel kapcsolatban:

- Támaszkodjon a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire, a kötött vagy kötetlen foglalkozások, vagy kezdeményezések szervezésekor.
- Vegye figyelembe a gyermekek életkori és egyéni fejlettségét és egyéni tempójuknak megfelelően juttassa őket az új ismeretekhez, összefüggések meglátásához.
- Biztosítson fokozatos és folyamatos fejlesztést, hogy a gyermekek matematikai gondolkodásában ne maradjanak ki szükséges lépcsőfokok (tervezés).
- Biztosítson olyan tevékenységeket, ahol a problémahelyzetek megoldására lehetősége van a gyermeknek. A „próbaszerencse” tanulás (próbálkozások, tévedések és véletlen beválások) nagy jelentőségű a gyermekek szempontjából.
- Teremtse a gyermek érdeklődésén alapuló életszerű helyzeteket a tapasztalatszerzésben, az élmények gyűjtésében.
- Alkalmazza a kooperatív tanulási technikákat.
- Fejlessze a gyermekek képességeit a tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás és az ítélőképesség területén.
- A képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítsa meg.
- Tudatosan összeválogatott eszközkészlettel rendelkezzen (pl.: meglévők kiegészítése a játék, a munka, a gyakorlati élet eszközeivel stb.).
- **Alkalmazza az egyéni bánásmód és differenciált tanulásszervezés módszereit a tehetséggondozás és a hátrányok kompenzálása érdekében.**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 65%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Számfogalom biztos ismerete (sor és tőszámolás).
- Ismerik a matematikai kifejezéseket és fogalmakat.
- Ismernek síkmértani formákat
- Ismernek mértani testeket (gömb, kocka, téglatest)
- Ismerik és használják a névutókat.
- Ismerik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlító kifejező szavakat (pl.: hosszabb, rövidebb, több, kisebb stb.).
- Értik és követni tudják az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat (pl.: alá, fölé, közé, alatt, fölött, között stb.).

Képesség:

- Képesek az óvónő kérdéseit, gondolatait megérteni és követni.
- Képesek ítéletet alkotni a matematikai jellegű helyzetekről, problémákról, egymás állításait megbeszélni, illetve a tévedéseiket javítani.
- Képesek a logikus gondolkodásra, ok-okozati összefüggések meglátására, problémamegoldó képességük fejlődésnek indul.
- Legalább 10-ig tudnak számolni.
- Tudnak különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet előállítani.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezésére, saját szempontú válogatás sorbarendezés végzésére.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban, az összehasonlító, kifejező szavakat (hosszabb, rövidebb stb.)
- Tudnak mennyiségeket összemérni, értik és használják a térben való tájékozódáshoz szükséges (alá, fölé stb.), névutókat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni.
- Helyesen alkalmazzák a jobb és a bal irányt térben és síkban.

Attitűd:

- Érdeklődnek a környező világ matematikai tartalma iránt.
- Igényükké válik, hogy a kapott feladatokat sikerrel oldják meg.
- Törekednek a feladatok befejezésére (feladattudat, feladattartás).

4.3. Művészeti tevékenységek

A művészeti tevékenységek legfontosabb feladata a kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása.

A „művészeti tevékenységek” mint fogalom rendkívül sokrétű, összetett: mese, vers, bábozás, dramatizálás, tánc, ének-zene, játék, vizuális tevékenységek, éppúgy beletartozik, mint az óvoda esztétikája.

A művészeti nevelés szempontjából fontos, hogy a gyermeket esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül.

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Egyéni szűrőn, sajátos nézőpontból fejt ki hatását, amely különböző kifejezőmódokon keresztül tükröződik vissza a gyermekek alkotó

tevékenységeiben. A művészeti tevékenységek megismerése, szeretete már az óvodáskorban dominánsan jelen van. Az óvodai nevelés fontos feladatai közé tartozik megismertetni a gyermekekkel, a világ szépségeivel, érdekességeivel.

A sokoldalú tapasztalatszerzés, a kíváncsiság kielégítése, a cselekedtetés, s az ehhez szükséges feltételek megalapozzák a kulturális kifejezés sokfélesége iránti nyitottságot, a gondolatok, élmények, érzések kreatív módon való kifejezését. A művészeti nevelés elősegíti az egyéniség színeinek kibontakoztatását. A művészeti tevékenységek által lehetőség nyílik saját hagyományaink és kultúránk megismerésére. Fontos feladatnak tartjuk a gyermekek megismerését a multikulturális tartalmakkal: más népek dalai, versei, meséi.

„A **multikulturális nevelés** lényege az, hogy segítse a többséget abban, hogy megértse és értékelje a különböző kisebbségi kultúrákat, a kisebbséget pedig abban, hogy megőrizhesse identitását. Mindkét felet tegye képessé arra, hogy bizalommal forduljon a másfajta kultúra, másfajta felé.”

/Forrai Katalin és Hegedűs T. András: Cigánygyermek szocializációja 1998./

4.3.1. Verselés, mesélés, bábozás, dramatizálás

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

Nevelési programunk egyik főhangsúlyos eleme, mely minden nap jelen van a gyermekek napirendjében.

A mindennapos verselés, mesélés, mondókázás a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságot él meg, amely segíti a belső képi világ megjelenítésében. Segíti a gyermek saját vers- és mesealkotását, az önkifejezés egyik módját. Az **irodalmi élményszerzés** az óvodában nagymértékben fejleszti a gyermekek beszédét, kommunikációját, esztétikai, erkölcsi, közösségi érzelmeit. Segíti értelmi képességeik és gyermeki világképük kibontakoztatását. A mese, vers, dramatizálás. Bábozás tevékenységeit az óvodáskorú gyermekek alapvető szükségletének, az anyanyelvi nevelés mással nem pótolható lehetőségének tartjuk a művészeti nevelésen belül.

Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

Nevelőmunkánkban az irodalmi nevelés a legdominánsabb a következő **kompetenciákat** fejleszti:

Anyanyelvi kommunikáció

A verbális és nonverbális kifejezőkészség gazdagsága segíti a gyermekeket a világban való eligazodásban, a társadalomba való beilleszkedésben.

Segítő eszköz /IPR/:

- Önálló tanulási képességeket kialakító programok,
- Kommunikációs képességeket kialakító programok,
- Multikulturális tartalmak
- Drámapedagógia,
- Egyéni haladási ütemet differenciált tanulás szervezése,

Szociális kompetencia

A közösen átélt irodalmi élmények fejlesztik a gyermekek közösségi érzelemit. A művészi önkifejezés társas, közösségi alkalmai segítik a kooperációt.

A szereplők által megformált élethelyzetek, életvitel egy-egy népre, népcsoportra jellemző jegyek megismerése a másság elfogadásához, a tolerancia és segítőképesség érzésének kialakulásához járulnak hozzá.

Segítő eszköz /IPR/:

- Közösségépítő programok,
- Kommunikációs képességet fejlesztő programok,
- Patrónusi rendszer,
- Drámapedagógia,
- Multikulturális tartalmak-

Kulturális kompetenciák

A gyermekek a különböző nyelvi illetve metakommunikációs eszközök birtokában képesek a kreatívabb önkifejezésre, megismerik a különböző irodalmi műfajokat, értékeket.

Segítő eszköz /IPR/:

- Kommunikációs képességeket fejlesztő programok,
- Drámapedagógia,
- Multikulturális tartalmak,

Célunk: az irodalom megszerettetése, illetve az irodalmat befogadó, mondó és alkotó személyiség nevelése.

Óvodai nevelésünk során különböző irodalmi műfajok vannak jelen:

- Mondókák
- Gyermekversek
- Mesék

Mondókák:

A mondókák ritmikus, dallamos rövid versikék, amelyek alkalomhoz, szándékhoz kötöttek.

- Kisded mondókák /sétáltatók, altatók, lovagoltatók, cirógatók...stb./
- Természeti, - társadalmi, környezethez fűződő mondókák /hívogatók, köszöntők, csúfolók, kiszámoló, nyelvtörők... stb./
- Játékmondókák /csendjátékok, párválasztók, labdajátékok, hidas játékok, felelgetős játékok... stb./.

A mondókák fejlesztő hatásai:

- Ismételtetésük alkalmat teremt a beszédtempó, a ritmus, a hangsúly gyakorlása,
- Segíti a beszédészlelés és beszédértés fejlődését.

Gyermekversek:

A vers különböző gondolatok, érzelmek, történetek művészi formában való megjelenítése.

Fajtái:

- Jeles szerzők ritmikus, zenei hatású, népi ihletésű játékos versei,
- Vidám, groteszk, humoros, érdekes hangzású versek,
- Elvontabb, több költői kifejezőeszközt tartalmazó, de a gyermekkor élményvilágára épülő versek.

A gyermekversek fejlesztő hatásai:

- Lehetőséget teremtenek a szófajok legkülönbözőbb változatainak megismerésére,
- Érdekes szavakat, kifejezéseket tanul meg belőlük a gyermek,
- Mozgásba hozza a gyermekek képzeletét,
- Fejleszti humorérzéküket,
- Érzelemre nevel.

Mesék

A mese kitalált történetek, csodás elbeszélés, amelyben az élet alapkategóriái jelennek meg /élet-halál, igazság-hazugság, szeretet-gyűlölet.....stb/ szimbolikus formában.

Fajtái:

- Állatmesék,
- Láncmesék
- Tréfás mesék
- Verses mesék,
- Tündérmesék,
- Folytatásos mesék
- Meseregények.

A mesék fejlesztő hatásai:

- Gazdagítja a gyermekek szókincsét,
- Megismerteti a gyermekekkel a különböző népi szólások, közmondások, népmesei sztereotip mondatok, hasonlatok kifejezéseivel.
- Fejleszti a gyermekek empátiáját, értelmi képességeit (emlékezetét, képzeletét...)
- Megoldási, viszonyulási lehetőséget kínál,
- Erkölcsei normákra, szabatoságra nevel, magatartást formál,
- Pozitívan hat az érzelmek fejlődésére

Az óvodai irodalmi anyag összeállítása

3-4 éves korban: elsősorban népi ölbeli játékok, hívogatók, altatók, ringatók, lovagoltatók, simogatók, ritmikus zenei hatású rövid, állatokról, természetéről szóló versek alkotják az irodalmi anyagot.

Fokozatosan szoktatjuk a gyermeket a mese figyelmes meghallgatására. A mesék közül az egyszerű, érthető cselekményű láncmeséket, állatmeséket választunk.

4-5 éves korban: egyszerűbb, de már több versszakos, vidám ismétlésekkel tagolt, ritmusélményt nyújtó, lépegető, táncos lüktetésű versek közül választunk, amelyek az évszakváltásról, a gyermek és a felnőtt világról is szólnak. A bemutatásra kerülő mesék hosszabb terjedelmű állatmesék, népi, -és műmesék.

5-6-7 éves korban: a mondókák köréből a kiolvasók, mulattatók, tréfás beugratók, csúfolók is helyet kapnak. A versek már több versszakos, lírai, érzelmi töltésű alkotásokkal bővülnek. Előterbe kerülnek a cselekményekben, fordulatokban gazdag népi tréfás, - állat, és tündérmesék, a klasszikus mesék, folytatásos mesék, meseregények.

Az óvodás gyermekek a különböző irodalmi alkotásokat (népi, klasszikus, kortárs irodalmi művek) empátiájuk, képzeletük segítségével szívesen és örömmel befogadják, a későbbiekben elmondják, illetve eljátsszák. Mindez alapul szolgál **a gyermeki önkifejezés alternatív lehetőségeire**, a saját vers- és mesealkotására, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására, így válik az önkifejezés egyik módjává.

Bábozás, dramatizálás

A hátránykompenzálás és tehetséggondozás hatékony módszere, mivel jól harmonizál a 3-7 éves korosztály pszichés sajátosságaival.

A bábozás, dramatizálás sikerességét biztosítják:

- A mese többszöri, ismételt hallgatása,
- A gyermekek életkorának megfelelő mesék,
- Bábok, kellékek, díszletek közös elkészítése,
- Drámajáték folyamatos, tervszerű alkalmazása,
- Óvodapedagógus bábjátéka,
- Mindennapi bábozás lehetősége.

A bábozás, dramatizálás fejlesztő hatásai:

- Feloldja a gyermekek gátlásait, szorongásait,
- Utánzásra késztet, beszédre ösztönöz,
- Fejlődik a gyermek beszédértése,
- Kreativitásra ösztönöz,
- Gazdagabbá válik a gyermekek verbális és nonverbális eszköztára,
- Megtanulják az együttműködést, az egymásra figyelmet, az egymáshoz való alkalmazkodást.

Az óvodapedagógus feladata az irodalmi neveléssel kapcsolatban:

- Meséljen minden nap/kezdeményszerűen, elalvás előtti mese, könyvből való mesélés/
- Teremtse alkalmat a mindennapi verselésre, mondókázásra,
- Az irodalmi anyag kiválasztásánál vegye figyelembe a gyerekek érdeklődését, fejlettségi szintjét,
- Ismerjen sok verset, mesét, mondókát,
- A kezdeményszerű mesehallgatás hetente legyen jelen a gyerekek tevékenységeiben,
- Biztosítson nyugodt feltételeket/hely, idő/ a meséléshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz,
- Tegye lehetővé a gyermekek számára a bábozást.
- Évente 2-3 mesét dolgozzon fel drámajátékok segítségével,
- Az irodalmi művek bemutatásában adjon példaértékű mintát,

- Adjon lehetőséget bábozás, dramatizálás során a szerepvállalásra, de tartsa tiszteletben az önkéntességet,
- A bábjátékok minél gyakrabban és sokoldalúbban alkalmazza,
- Az irodalmi élmények befogadásának, mondásának hagyományait, szokásait alakítsa ki,
- Teremtsen lehetőséget az önálló mesemondásra, mesebefejezésre, illetve mesék kitalálására,
- Használja ki a bábozás, dramatizálás módszerének alkalmazását a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásában illetve a tehetséges gyermekek gondozásában egyaránt,
- Gazdagítsa szókincsüket, nyelvi kifejezőképességeiket, képzeletüket, emlékezetüket, empátiájukat, kreativitásukat,
- Építse **be a multikulturális tartalmakat,**
- **Más népek irodalmából is válasszon meséket, verseket, mondókákat a gyermekek életkorának megfelelően**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85%-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 65%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Ismernek magyar és más népek kultúrájából származó verseket, meséket és egyéb irodalmi műveket,
- Ismerik az erkölcsi alapkategóriákat.

Készség:

- Türelmesen, csendben végig hallgatják a mesét,
- Képesek önálló mesemondásra, mesebefejezésre, mese kitalálására,
- A dramatizálás során képesek a szerepek, cselekmények változatos megjelenítésére,
- Képesek verbálisan és nonverbálisan is az improvizálásra,
- Képesek egyéni verselésre, mondókázásra,
- Nyelvi kifejezőképességük gazdag,
- Tudnak önállóan bábozni, dramatizálni,
- A dramatizálás folyamataiban képesek az empátiára, az együttműködésre,
- A könyveket rendeltetésszerűen használják, érték-ként kezelik.

Attitűd:

- Örömmel hallgatnak verset, mesét, irodalmi alkotásokat,
- Várják, igénylik a mesehallgatást,
- Szívesen hallgatják más népek irodalmi anyagait,
- Dramatizáláskor, bábozáskor segítik egymást,
- Bátran vállalnak szerepeket,
- Ügyelnek a bábokra, jelmezekre,
- Örömmel nézegetik a verses, mesés könyveket.

4. 3. 2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei nevelésünknek a gyermeki lét egészét át kell hatnia, hiszen a zene komplex módon fejleszti a gyermek személyiségét. Hatékonyan alkalmazható a sérült készségek kompenzálására, a fejlődésükben elmaradt készségek fejlesztésére.

A zene közvetlenül hat az érzelmekre, segít a gátlások feloldásában. A különböző zenei élmények hatására a gyermek belső kényszertől hajtva alkot, improvizál. Ezek a spontán énekes, ritmikus megnyilvánulások segítik újra átélni a pozitív és negatív élményeket. A zene elemei: a ritmus, a dallam, a dinamika, a tempó, a forma mind nonverbálisan fejtik ki fejlesztő hatásukat. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekjátékok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Az egyszerű táncos mozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a ritmus- és térérzékelést. A hangszeres zene hallgatása motivációt jelent a mozgásos és művészeti tevékenységekhez.

Nevelőmunkánkban az ének-zene, énekes játékok a **következő kompetenciákat** fejlesztik:

Kulturális kompetencia:

A népi játékok, dalok, mondókák, táncok élményt nyújtó közvetítésével lehetőség nyílik a gyermek zenei befogadó képességének esztétikai fogékonyságának, zenei ízlésének, önkifejezési képességének fejlesztésére, valamint a népi hagyományok ápolására, valamint más népek értékeinek megismerésére.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Kommunikációs képességeket fejlesztő programok.
- ❖ Drámapedagógia.
- ❖ Multikulturális tartalmak.

Szociális kompetencia:

A közös zenei tevékenységek emberi kapcsolatokat tükröznek, viselkedésformákat örökítenek meg, fontos eszközei a nemzeti identitás kialakításának.

Mélyítik a közösségi érzést, pozitívan befolyásolják a társas kapcsolatok alakulását, formálják a társas magatartást. Hozzájárulnak a multikulturális tartalmak megjelenéséhez, a kulturális sokszínűség megismeréséhez.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Közösségfejlesztő, közösségépítő programok.
- ❖ Kommunikációs képességeket fejlesztő programok.
- ❖ Patrónusi rendszer működtetése.
- ❖ Drámapedagógia
- ❖ Multikulturális tartalmak.

Zenei nevelésünk célja:

Közös zenei élmények átélésével a zene megszerettetése a befogadására való képesség megalapozása, zenei anyanyelvünk ápolása.

Zenei nevelésünk jellemzői:

Óvodai zenei nevelésünk Kodály Zoltán, Forrai Katalin által átdolgozott módszertana mellett a magyar zenekultúrából táplálkozik, beépítve „más népek” zenéjét, zenei hagyományait. Különös figyelmet fordítunk az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeink zenéjének ápolására.

Zenei tevékenységeket a nap bármely időszakában kezdeményezhet az óvónő kapcsolódva más nevelési területekhez, érvényesítve a komplexitás elvét.

A zenei alapkészségek fejlesztésének területei:

- Éneklési készség fejlesztése
- Zenei hallásfejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztése
- Zenehallgatás képességének fejlesztése

Éneklési készség

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Hangterjedelem	3-5 hang	3-6 hang	3-6 hang
Éneklés	Óvónő segítségével, egyszerre.	Óvónő indításával önállóan, vagy kis segítséggel.	Csoportosan és egyénileg önálló indítással, helyes tempóban.
Dalanyag	Mennyiségét az óvónő határozza meg.	Mennyiségét az óvónő határozza meg.	Mennyiségét az óvónő határozza meg.

Hallásfejlesztés

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6 évesek
Magas-mély relációk	Térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik.	Térben mutatják, a kezdőhang váltását átveszik, az egyszerű dallamokat térben mutatják.	Térben mutatják az ismert dallamok dallamvonalát.
Halk-hangos relációk	Felismerik, beszédén, éneken, zörejen gyakorolják.	Felismerik, énekelnek, beszélnek, tapsolnak halkan-hangosan.	Halk-hangos, gyorslassú fogalompárokot együttesen is alkalmazzák.
Dallamfelismerés zenei emlékezet fejlesztése	-----	Jól ismert dalokat felismernek dúdolásról, hangszerről.	Jól ismert dalokat felismernek kezdő vagy belső motívumról.
Motívum-visszhang	Egyszerű dallamfordulatokat visszaénekelnek	Motívumokat visszaénekelnek.	Motívumokat visszaénekelnek kitalált szöveggel, csoportosan és egyenként.
Dallambújtatás Belső hallás fejlesztése	-----	Váltakozó éneklés halkan-hangosan.	Dallambújtatás rövidebb, hosszabb egységekkel, belső

			éneklés tempótartással.
Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése	Élesen eltérő zörej, emberi hang, hangszer hangszíneinek megkülönböztetése.	Finomabb zörejek, a természet és környezet hangjainak megkülönböztetése.	Sokféle zörej, zenei hang megkülönböztetése, zaj iránya (irányhallás) távolsága.
Zenehallgatás	Az óvónő énekét érdeklődve hallgatják.	Tudnak figyelni az éneklésre, hangszeres előadásra.	Hosszabb ének hangszeres előadás kitartó, figyelmes hallgatása

Ritmusérzék fejlesztése

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Egyenletes lüktetés	Érzékeltetése játékos mozdulatokkal, tapssal.	Érzékeltetése tapssal, járással	Egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása
Ritmus	-----	Dalok, mondókák ritmusának kiemelése	Dalok, mondókák ritmusának különbsége, kapcsolása
Tempókülönbségek gyors-lassú	Egyszerű mozgással tempóváltás követése.	Gyors-lassú beszéd, ének, mozgás	Gyors és lassú tempó különbsége tempótartása önállóan is.
Mozgás, térforma	Játékos mozdulatok óvónővel együtt.	Egyöntetű mozgás, esztétikus játékmozdulatok	Esztétikus egyöntetű mozgás, változatos térforma játékos táncmozdulatok.
Hangszerhasználat	Dob használata.	Dob, cintányér, zenei háromszög.	Dob, cintányér zenei háromszög egyéni változatos használata a dalokhoz alkalmazva.
Zenei formaérzék - ritmusvisszhang - motívumhangsúly	-----	Beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása.	Ritmusvisszhang, motívumhangsúly kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal.
Zenei alkotókedv	-----	Dallamfordulatok kitalálása (név, köszönés) improvizáció	Zenei kérdés – felelet Mondókára dallam kitalálása, saját szöveg, mese énekelve.

Az óvodapedagógus feladatai az ének-zene, énekes játékokkal kapcsolatban:

- Biztosítsa a zenei tevékenységekhez szükséges feltételeket (megfelelő hely, eszköz, idő, nyugodt légkör).
- A zenei anyag összeállításában legyen igényes, az anyag kiválasztás segítse a multikulturális szemlélet alapozását is.
- A zenei tevékenységekben alkalmazza a játék, játékoság elvét.
- A dalok, mondókák gyakorlásával segítse elő a megfelelő beszédritmus elsajátítását, beszédgátlás feloldását.
- Ismertesse meg a gyermekeket a néphagyományokkal, műzenével, más népek dalaival, zenéjével.
- Szoktassa a gyerekeket a zene figyelmes, érdeklődő meghallgatására, befogadására.
- Fejlessze a gyermekek mozgáskultúráját táncos mozdulatok, különféle térformák megismertetésével.
- Formálja zenei alkotókedvüket.
- A zenei képességfejlesztés feladatait fokozatosan egymásra építve tervezze.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.
- **Alkalmazza az egyéni fejlődési ütemből adódó differenciált zenei fejlesztés elvét, különös tekintettel az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekek tekintetében.**
- **Építsen a nemzetiséghez tartozó, valamint a fogyatékkal élők genetikailag magukban hordozott fejlett zenei képességeire.**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Ismernek a zenei fogalmak fogalompárok jelentését.
- Ismernek ritmus- és dallamjászó hangszereket (dob-zenei háromszög, cintányér, furulya).
- Ismernek magyar népi dalokat, illetve más népek dalait, dalosjátékait.

Készség:

- Képességeikhez mérten tisztán énekelnek, pontos a szövegkiejtésük.
- Érzik, és helyesen tapsolják az egyenletes lüktetést és a ritmust.
- Képesek a tempó tartására.
- Képesek megkülönböztetni a zenei fogalompárokat és azokat térben mutatni.
- Képesek az ismert dalokat, dalos játékokat dallammotívumairól felismerni.
- Képesen az egyszerűbb dallam- és ritmusmotívumokat visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tudnak társaikkal térformát alakítani (hullámvonal, csigavonal, sorgyarapodó, kapus játékok).
- Képesen az egyszerűbb táncmozdulatokat társaikkal összhangban végezni.
- Képesek különböző hangszínek megkülönböztetésére (zörejek, tárgyak, emberi hangok).

- Képesek ritmusjátészó hangszerek használatára (dob-, zenei háromszög, cintányér).

Attitűd:

- Örömmel szívesen énekelnek, mondókáznak, hallgatnak zeneműveket, végeznek egyszerűbb tánc lépéseket.
- Nyitottak más nemzetiségek zenei kultúrája iránt
- Nyitottak a zenei improvizálásra, a zene mozgásáltali kifejezésére.

4.3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. A gyermek a külvilághoz fűződő kapcsolatát érzelmi síkon éli át, cselekvésein keresztül tükrözi, amit pedig nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

Az ábrázolás elsősorban kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, a gyermek személyiségének megnyilatkozása. Az ábrázoló tevékenység során a gyermek valamit alkot, valamit létrehoz, valamit kifejez, de nem az alkotás végeredménye a fontos, hanem az örömteli cselekvés, az önálló munka, elképzeléseinek megvalósítása.

A vizuális nevelés során kialakulnak azok a képességek, amelyek a többi nevelési területre és az egész személyiségre hatással vannak. Fejlődik általa a képi plasztikai kifejezőképesség, a téri tájékozódás, a képzeletvilág, a fantázia, a kreativitás. Fejlődik a koncentrációképesség, a figyelem, a feladattudat, az akaraterő, az esztétika iránti fogékonyság, a formavilág, a színérzékelés. Nő az önbizalom, az önismeret. Fejlettebb lesz a szem-kéz koordináció, a finommotorika. A környezethez való viszony pozitívan megváltozik. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei a gyermek által megérthető, világ tárgyai és eseményei az ünnepek, melyek érzelmileg közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ábrázolás körben a gyermek olyan készségek, képességek birtokába jut, amelyek az írás előkészítésében rendkívül fontosak.

SNI gyermekek esetében sokkal tudatosabb tervezésre, lelassított folyamatokra, több időre, speciális módszerekre és eszközökre lehet szükség.

A vizuális nevelés fajtái:

Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka. Mindezek, valamint a műalkotások, a népművészeti elemek és az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására szolgál.

A vizuális tevékenységek a **következő kompetenciákat** fejlesztik:

Szociális kompetencia

Az ábrázoló tevékenységek által megismerik szűkebb és tágabb környezetüket, más népek kultúráját. Kialakul bennük embertársaik iránti érdeklődésük, tiszteletük, elfogadásuk.

Segítő eszköz /IPR/

- ❖ Közösségfejlesztő, közösségépítő programok,
- ❖ Kommunikációs képességeket fejlesztő programok,
- ❖ Patrónusi rendszer működtetése,
- ❖ Drámapedagógia és Multikulturális tartalmak

Kulturális kompetencia

A különböző vizuális tevékenységek lehetőséget biztosítanak a gyermekeknek elképzeléseik szabad önkifejezésére saját tehetségüknek megfelelően.

Segítő eszköz /IPR/

- ❖ Multikulturális tartalmak
- ❖ Kommunikációs képességeket fejlesztő programok,
- ❖ Drámapedagógia

Cél:

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- A gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Vizuális tevékenységi formák:

- Építés különböző tárgyakkal, formákkal,
- Plasztikai munkák,
- Képalakítás különböző technikákkal /rajzolás, festés, grafikai eljárások, kollázs, montázs, applikálás/
- Környezetkialakítás:
  - gyűjtött anyagok rendezése, felhasználása,
  - udvarrendezés
- Találkozás műalkotásokkal.

Vizuális tevékenység megjelenési formái:

- *A gyermekek által kezdeményezett tevékenység*
A játékba épül be, a gyermek önállóan, szabad választás alapján veszi elő az eszközöket, és szabadon alkot azokkal. A nap folyamán bármikor, játékba épülve, a gyerekek tetszése szerint szabad választás alapján történik.

➤ *Óvónő által kezdeményezett tevékenység*

Elsődleges célja, hogy a gyerekekkel felfedezzük, hogy a világon sok minden ábrázolható.

Az óvodapedagógus feladatai a vizuális tevékenységek megszervezésével kapcsolatban:

- Biztosítson egész nap folyamán teret, lehetőséget az ábrázoló tevékenységekre (megfelelő hely, idő, eszköz, nyugodt légkör)
- Ismertesse meg a gyermekeket változatos anyagokkal, eszközökkel, népi mesterségekkel a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Ismertesse meg a gyermekekkel az eszközök helyes használatát, valamint a hozzájuk kapcsolódó balesetvédelmi előírásokat.
- Alakítsa ki a gyermekekben az alkotás, az önkifejezés, a környezet esztétikai alakítása és az esztétikai élmények befogadása iránti igényt.
- A gyermekek valamennyi alkotását értékékként kezelje!
- Adjon alkalmat a társak alkotásának megnézésére, a produktumok egymás közötti megbeszélésére,
- **Az értékelésnél vegye figyelembe az egyéni fejlődési különbségeket.** Megállapításai legyenek pozitívak, de reálisak, azok szolgálják a gyermek fejlődését.
- **Az eszközhasználatban, egyéni segítségadásban vegye figyelembe a gyerekek technikai tudását, egyéni képességét, különös tekintettel a az eltérő szociokulturális környezetből érkező, illetve SNI gyermekeknél.**

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Változatos technikákat ismernek és alkalmaznak,
- Ismerik a vizuális tevékenység alkalmával használt eszközök neveit, azok helyes használatát, a hozzájuk kapcsolódó balesetvédelmi előírásokat.
- Ismerik a népi kismesterségeket: agyagozás, szövés, fonás, nemezelés.
- Ismerik az alapszíneket és az árnyalatokat.

Készség:

- Finommotorikájuk fejlettsége lehetővé teszi az egyre magabiztosabb, változatos eszközhasználatot. Többféle technikával is képesek kifejezni önmagukat.
- Gondolataikat, ismereteiket, élményeiket és elképzeléseiket képesek egyéni megjeleníteni,
- Szem- kéz koordinációjuk fejlettségének alakulása során egyre aprólékosabb, precízebb alkotásokat hoznak létre,
- Képesek ábrázolásra térben és síkban egyaránt,
- Alkotásaikra egyre jellemzőbb a színek egyéni alkalmazására.

Attitűd:

- Mindennapos, szívesen választott tevékenységgé válik a rajzolás, mintázás, kézimunka,
- Nyitottak és érzékenyek környezetük esztétikai értékei iránt,
- Szívesen nézegetnek népi és műalkotásokat,
- Szívesen vesznek részt környezetük szépítésében,
- Szeretnek együtt dolgozni a többiekkel,
- Az elkészült munkákról szívesen beszélgetnek, ítéleteket alkotnak, elfogadják egymás véleményét.

4.4. Mozgás

A mindennapi testmozgás jelentős helyet foglal el a nevelési programunkban, mivel az óvodás gyermek testi fejlődése, fejlesztése nem képzelhető el rendszeres, a gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő idejű és tartalmú testnevelés nélkül. A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

A **mozgás** megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 15-20 perces testmozgás nem csak a koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában, segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A mindennapi testmozgás a következő **kompetenciákat** fejleszti:

Szociális kompetencia

A különböző mozgásos tevékenységek alkalmával kialakítjuk és elősegítjük a gyerekek társakhoz, felnőttekhez való pozitív viszonyát illetve az alkalmazott kézi szerek és tornaszerek rendeltetésszerű használatát.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Közösségfejlesztő, közösségépítő programok.
- ❖ Patrónusi rendszer működtetése.

Tanulás tanulása

A mozgásos tapasztalatszerzés során olyan képességek alakulnak ki, amelyek segítik a gyermeket különböző önálló tanulási tevékenységekben.

Segítő eszköz (IPR)

- ❖ Önálló tanulási képességeket kialakító programok.
- ❖ Kommunikációs képességeket fejlesztő programok.
- ❖ Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés.

Célunk:

- A mozgás megszerettetése.
- A gyermekek természetes harmonikus mozgásának, motoros képességeinek fejlesztése játékos formában.
- A helyes testtartás kialakítása.
- A személyiség akarati képességeinek fejlesztése.
- Az egészséges életmód szokásainak megalapozása.
-

A mozgásfejlesztés lehetőségei:

1./ Mindennapi testmozgás

Óvónő által irányított, **minden gyermek számára kötelező** tevékenység, amely szerves része a csoport napi ritmusának. **Játékban, játékoságban gazdag**, a csoport mindennapi élményeire, a gyerekek érdeklődésére épül. Időtartama kb. 15-20 perc

2./ Testnevelés foglalkozások

Megszervezésére legalább heti 1 alkalommal kerüljön sor. Időtartama a csoport összetételétől függően 15-45 perc.

Felépítése:

1. MODELL

Sorakozás – **játék** – levezetés, értékelés, köszöntés

2. MODELL

Sorakozás – **játék** – **gimnasztika** – **játék** – levezetés, értékelés, köszöntés

3. MODELL

Sorakozás – **játék** – **főgyakorlat** – **játék** – levezetés, értékelés, köszöntés

4. MODELL

Sorakozás – **játék** – **gimnasztika** – **főgyakorlat** – **játék** – levezetés, értékelés, köszöntés

Megválasztásukkor azt kell szem előtt tartani, hogy a mindennapi testnevelés legfontosabb feladata – a nevelési feladatok megoldása mellett – a motoros képességek fejlesztése, ami csak akkor valósítható meg, ha körültekintő szervezéssel, helyes mozgásanyag kiválasztásával biztosítja a gyermekek mozgásaktivitását

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testmozgás megszervezésében:

- Minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek, minél hosszabb időtartamon keresztül szabad levegőn végzett mozgásra.
- Biztosítsa a gyermek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- A mozgásanyag kiválasztásánál vegye figyelembe a gyerekek egyéni fejlettségi szintjét, egyéni szükségleteiket és képességeiket (**differenciálás**).
- Biztosítson változatos eszközöket, elegendő teret a gyermekek mindennapi testmozgásához és kedvezően építse be a gyermekek napi ritmusába.
- Legyen tudatos a motoros képességek fejlesztésében.
- Adjon pozitív mintát arra, hogy a mozgás öröm.
- Biztonságos környezetet alakítson kis az udvaron és a csoportszobában egyaránt.
- Alakítsa, erősítse a gyerekek egészséges versenyszellemét, szabálytudatát, bátorságát, önbizalmát.
- A mozgáskultúra fejlesztésén keresztül erősítse az értelmi és szociális képességeket.
- **Alapozza meg az egészséges életmód szokásait, különös figyelemmel a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre**
- Alakítsa és fejlessze a sajátos nevelési igényű gyermekeknél az alapmozgásokat.

Óvodáskorú gyermekek mozgásanyaga

3-4 éves gyerekek:

A gyermekek irányított mozgástevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezük a hangsúlyt.

1. Rendgyakorlatok

- Állás: Néhány másodpercig nyugodtan állnak alapállásban.
- Járás: Természetes járással emelt fejvel ismétlődő egyenletes mozgással, a lábmunkával, ellentétes karlendítéssel járnak.
- Testfordulatok: arckör, menetirányú

2. Gimnasztika (kétütemű gyakorlatok)

- Szabadgyakorlatok
- *Kézi szer gyakorlatok (babzsák, karika, szalag)*

3. Torna vonatkozású főgyakorlatok

- Kúszás, csúszás, mászás talajon irányváltoztatással.
- Hossztengely körüli gurulás

4. Atlétikai vonatkozású főgyakorlatok

- Futás: Közepes iramú futás
- Futás közben megadott jelre irányt változtatnak, személyeket és tárgyakat kerülnek ki és meg.
- Ugrás: Páros lábú szökdelés helyben, tovahaladással, kisebb tárgyak átugrásával.
- Dobás: Hajítás távolba babzsákkal, kislabdával

5. Labdagyakorlatok

Helyes labdafogás elsajátítása, labdagurítás váltott kézzel test körül, járás közben hullámvonalban, társnak ülésben két kézzel.

4-5 éves gyerekek mozgásanyaga:

(A 3-4 éves korban megismertek a következőkkel egészülnek ki.)

A gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgásokat fejlesztjük. Ebben a korban kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése.

1. Rendgyakorlatok

Vigyázzállás, járások különböző irányban. Oszlopból és szétszórt elhelyezkedésből felszólításra kézfogással kört alakítanak.

2. Gimnasztika (négyütemű)

- Kargyakorlatok: Mellső középtartás, karlendítés, karfordítások.
- Törzsgyakorlatok: Törzsdöntés előre.
- Lábgyakorlatok: Lábemelések, láblendítések, szökdelések, törökülés, sarokülés.

A kézi- és tornaszerek kiegészülnek labdákkal, székkal, paddal

3. Tornavonatkozású főgyakorlatok

- Kúszások, csúszások, mászások, talajon, padon, rézsútos padon fel, le és eszközhordással, pókjárás.
- Egyensúlygyakorlatok: Egyensúlyozó járás padon, rézsútos padon, eszközökkel felfelé és lefelé.
- Gurulófordulás előre guggoló támaszból guggoló támaszba, és terpeszállásból
- Nyuszi ugrás: talajon, padon, tovahaladással, zsuporkanyarulati átugrás előkészítése padon.

4. Atlétikavonatkozású gyakorlatok

- Ugrások: helyből távol és magasugrás,
- Dobások: hajítás távolba.

5. Labdagyakorlatok

- Labdagurítás 2 kézzel, tovahaladással,
- Labdadobások: kétkezes alsó- és felsődobás
- Labdavezetés: két kézzel, tovahaladással

5-6-7 éves gyerekek mozgásanyaga:

(A 3-5 éves korig megismertek kiegészülnek az alábbiakkal)

Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, alaklítás, formaállandóság mozgás közbe fejlesztése.

1. Rendgyakorlatok

Harántterpeszállás, testfordulatok (hátraarc), járás irányváltoztatással, fordulatokkal, járás csukott szemmel.

2. Gimnasztika (nyolcüttemű)

- Kargyakorlatok: Rézsútos magas és rézsútos mélytartás, karkörzések, karhúzások, malomkörzés.
- Törzsgyakorlatok: Törzsdöntés oldalt, oldalfekvés, fekvőtámaszok.
- Lábgyakorlatok: Lábterpesztések, lábkeresztezesek, lábkörzések, lábcserék (ülés, fekvés, szökdelések egyik illetve másik lábon, galoppszökdelés, sarokülés.

Használható kézi szerek: az eddig alkalmazottakon kívül bot, egyéb eszközök alkalmazhatók társas gyakorlatok, zenés gimnasztika.

3. Tornavonatkozású főgyakorlatok

- Természetes támaszgyakorlatok
- Kúszások, csúszások ülésben hason és hanyattfekvésben
- Mászások: pókjárás, rákjárás változott körülmények között,

Talajtorna gyakorlatok

- Egyensúlyozó járás megemelt padon, felfordított padon, eszközhordással, Hossztengelykörüli gurulás, párosával is.
- Gurulóátfordulás előre, ikerbukfenc,
- Kézállásba előgyakorlatai
- Tarkóállás és gurulóátfordulás hátra előkészítő gyakorlatai

Szerugrások

- Ugrószekrényen végezhető gyakorlatok: függőleges repülés (mélyugrás)
- Nyuszi ugrás padon, leterpesztéssel,

- Zsugorkanyarulati átugrás padon (egyik, másik oldalára).

Függésgyakorlatok

- Függések szeren, lábmozgásokkal, lajhármászás

4. Atlétikavonatkozású gyakorlatok

Futások

- o Belegyorsuló futások, futások tempóváltozással
- o Gyorsfutás állórajtból /10-30m/ és versengéssel

Ugrások: nekifutásból távolugrás, magasugrás

Dobások: hajítás függőleges és vízszintes célba felsődobással

5. Labdagyakorlatok

- Labdagurítás 1 kézzel, tovahaladással
- Labdadobások: egykezes felső
- Labdaelkapás 2 kézzel
- Labdavezetés: 1 kézzel, tovahaladással

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Az óvodáskor végére a gyermekek 85 %-ra, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 75%-ra jellemző fejlettségi mutatók:

Ismeret:

- Ismerik a mozgásokhoz kapcsolódó nyelvi kifejezéseket, vezényszavakat, kézi szereket és tornaeszközöket.

Készség:

- Mozgásuk harmonikus, összerendezett, megfelelő ritmusú.
- A gyakorlatokat pontosan és fegyelmezetten végzik.
- Feladattudatuk, szabálytudatuk kialakult. Motoros képességeik korcsoportjuknak megfelelő fejlettségűek.

Attitűd:

- Örömet jelent számunkra a mozgás.
- Képesek a siker és a kudarc megfelelő megélésére. Kialakul bennük az egészséges versenyszellem.

5. A NEVELÉS TERVEZÉSE és IDŐKERETEI

Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a PP célját és feladatait, s ennek tudatában tervezzük, szervezzük a különböző tevékenységeket. Minden esetben figyelembe vesszük:

- A gyerekek adottságait, képességeit,
- Érdeklődésüket,
- A csoport összetételét.

Fontos, hogy tervezőmunkánk tudatos, tervszerű legyen. A PP feladatrendszerébe beépítettük a különböző kompetenciákat, amelyek fejlesztését az IPR-es eszközrendszer elemeinek felhasználásával valósítunk meg. A gyermekek fejlődési üteme, érése eltérő, ezért az egyéni bánásmód és a differenciált tanulásszervezés módszerének alkalmazása elengedhetetlen számukra. A fejlesztés formáját nem a gyermek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, ami az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A lényeg mindig az legyen, hogy a gyermeknek legyen lehetősége:

- A sokoldalú tapasztalatszerzésre,
- Ok-okozati összefüggések felfedezésére, azok megfogalmazására,
- Problémamegoldásra,

Mindez úgy menjen végbe, hogy megfelelő idő álljon rendelkezésre a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek megvalósítására.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését dokumentumaink szolgálják.

A fejlesztés keretei

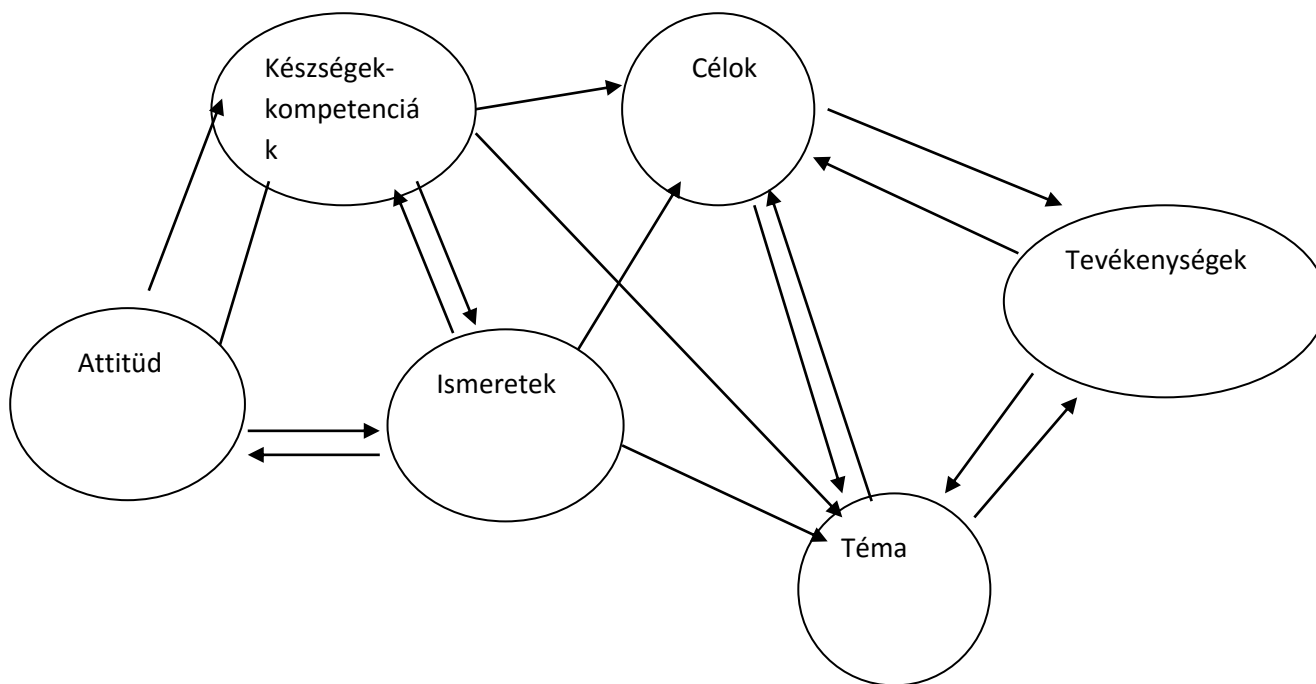
Az óvodapedagógus számára **a hátránykompenzálás ugyanolyan fontos feladat**, mint a tehetséggondozás. A nevelés, a fejlesztés részben osztott illetve vegyes csoportokban valósul meg. A csoport óvónői egyéni fejlesztési tervet készítenek a csoport gyermekei számára, **különös figyelmet fordítva a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számára**. Nagyfokú tudatosságot igényel az óvónő részéről az egyéni fejlesztési terv elkészítése, a mérési eredmények felhasználásával. (részletesen megtekinthető a mellékletben).

Tanulási folyamat részei:

- Önálló és irányított tapasztalatszerzés,
- Komplex tevékenységek /kötött vagy kötetlen kezdeményezések/

Tervezésünk

1. témaválasztás – célok
2. tevékenységek meghatározása a téma feldolgozásához
3. képességek fejlesztése és képességek fejlődésének meghatározása.

A nevelés időkeretei

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez, a **napirend** és a **hetirend** biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg

Napirend

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságok teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

A napirend egy lehetséges változata: /7 órától – 17óráig nyitva tartó óvoda esetében/

IDŐ	TEVÉKENYSÉG
7-11 ⁵⁰	Gyermekek fogadása, szabadjáték, Irányított és szabadon választott tevékenységek, Testápolási tevékenységek, munkajellegű tevékenységek Folyamatos tízórai/teremrendezés/ Mindennapos testmozgás Levegőzés, szabadtéri játékok, séta

11 ⁵⁰ -13	Készülődés az ebédhez, Testápolási tevékenységek, Ebéd,
13-14 ³⁰	Mese, Délutáni pihenő
14 ³⁰ -17	Folyamatos ébredés, Testápolási tevékenységek, Folyamatos uzsonna, Szabadon választott tevékenységek, Szabadjáték, Folyamatos távozás az óvodából

A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. **A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a szabadjáték kapja.**

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vesszük az egyes tevékenységek időigényét, figyelembe véve a tevékenységek közötti harmonikus arányokat. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások, tevékenységek mindegyikét kizárólag óvodapedagógus irányítja.

Hetirend

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A heti rend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.

A heti rend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend Foglalkozások címszó alatti beosztása ajánlás.

HETIREND

NAP	TARTALOM	TEVÉKENYSÉG-TARTALMAK
HÉTFŐ	Mozgás Verselés, mesélés	Külső világ tevékeny megismerése Természet, Társadalom, Ember
KEDD	Mozgás Verselés, mesélés	Művészeti tevékenységek Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
SZERDA	Mozgás Verselés, mesélés	Külső világ tevékeny megismerése Matematika
CSÜTÖRTÖK	Mozgás Verselés, mesélés	Művészeti tevékenységek Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
PÉNTEK	Mozgás Verselés, mesélés	Testnevelés foglalkozás Anyanyelvi nevelés

Feladataink a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban: lásd az egyéni és csoportfejlesztési terv-, illetve a mérés táblázatban.

Nyári élet tervezése: A nyári tervezés június 15. – augusztus 31. között történik, melyet a „csoportunk fejlődése” formanyomtatványunkon vezetünk. A hetente megvalósult tevékenységeket az erre rendszeresített csoportnaplóban megtalálható formanyomtatványon (heti terv) jelenítjük meg.

5.1 Mérések

	Szeptember	Október	November	December	Január	Február	Április	Május	Június
Ki- és bemeneti mérés	Új gyermekek						Iskolába menő gyermekek		
Differ - mérés		Minden 4. évet betöltött gyermekek esetében		4. évet betöltött 3H-gyermekek					
Beszoktatós gyermekek	Anamnézis I.		Anamnézis II. /ha szükséges/ Beszoktatás tapasztalatai						

Az év közben érkező gyermekeknél a mérések rendszere, ütemezése ugyanaz, mint a szeptemberben óvodát kezdő gyermekeknél

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését az egyéni fejlesztési terv és a mérőlapok biztosítják.

5.2 Egyéni és csoportfejlesztési terv

	Szeptember	Október	November	December	Január	Február	Március	Április	Május	Június
Beszoktatós gyermekek	Megfigyelés Be-, ill. visszaszoktatás egyéni tervezés	X Tervezés a beszoktatás tapasztalataiból kiindulva			X Előző időszak értékelése és tervezés			X Előző időszak értékelése és tervezés		Éves értékelés
4-5-6-7 éves gyermekek	Megfigyelés Be-, ill. visszaszoktatás egyéni tervezés	X Tervezés a visszaszoktatás és a difer mérés tapasztalataiból kiindulva			X Előző időszak értékelése és tervezés			X Előző időszak értékelése és tervezés		Éves értékelés
Csoportunk fejlődése (3 havonta)	Beszoktatási terv	X			X			X		Éves értékelés
Fogadóóra			X			X			X 3H gyerekek esetében	

6. SAJÁTOS FELADATUNK

*/kiemelt figyelmet igénylő gyermekek,
különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése/*

6.1. Gyermekvédelem az óvodában

A művelődési és közoktatási miniszter 16/1998-as rendelete alapján, a nevelési intézmények közreműködnek a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködnek a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más intézményekkel, hatóságokkal.

Gyermekvédelmi munkánk fő célja, a prevenció, melynek során feladatunk a veszélyeztetett helyzet kialakulásának, megakadályozása, a már meglévő veszélyeztetett helyzet megszüntetésének elősegítése, valamint a szociokulturális hátrányokból származó esélyegyenlőtlenségek csökkentése. Minden tagintézményben gyermekvédelmi felelős végzi ezeket a feladatokat, az óvónők munkájának koordinálását ellátják. **A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fokozott odafigyelést igénylenek a gyermekvédelmi felelősöktől.**

A munka hatékonysága érdekében ebben a nevelési évben, munkaközösségben végzik feladatukat. Szoros együttműködést kíván meg az integrációs óvodai program értelmében a Családsegítő Szolgálattal, a Pedagógiai Szakszolgálattal, illetve a Nemzetiségi Önkormányzattal. Ők koordinálják az óvoda-iskola átmenet és egyéb együttműködések megvalósulását.

A hátrányos helyzet, a halmozottan hátrányos helyzet, és a veszélyeztetett helyzet megállapításakor irányadóak a következő törvényi előírások:

- o 2011.évi CXC. törvény a köznevelésről
- o 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról 5 §-a.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Veszélyeztetettség olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, a mely a gyermek testi-, érzelmi-, értelmi- vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A hátrányos helyzet és veszélyeztetettség kialakulásának okai intézményünknel:

- rossz lakáskörülmények
- szülők alacsony iskolázottsága
- súlyos anyagi nehézségek
- elhanyagoló nevelés
- testi-lelki bántalmazás
- bármiféle fogyatékoság
- tartós betegség
- szülők deviáns viselkedése/magatartása

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységért az intézmény vezetője felel.

Az intézményvezető vezető feladatai:

- A hatályos jogszabályok az óvodavezető fő feladatává teszi a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítését és az érvényesülés ellenőrzését.
- A vezető felelőssége kiterjed a nevelőmunka egészséges-biztonságos feltételeinek megteremtésén túl, a gyermekbalesetek megelőzésére is.
- Egészséges életmód biztosítása – rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása.
- Óvodai beíratás során, valamennyi óvodaköteles 3 éves gyermek illetve valamennyi halmazottan hátrányos helyzetű 3 éves gyermek felvételének biztosítása.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatvédelem.

Az óvodapedagógus feladatai:

1./ Pedagógiai jellegűek:

- odafigyelés a gyermekekre
- gyermekszertet
- derűs, kiegyensúlyozott légkör megteremtése
- mássággal való természetes együttélés
- egyéni bánásmód alkalmazása
- gyermekjogi jogok biztosítása
- integrált nevelés/fejlesztés megvalósítása

2./ Speciális (gyermekvédelmi) jellegűek

- kapcsolattartás a szülővel
- a család- és a gyermek lehetőségeihez képest, minél alaposabb megismerése
- probléma felismerés, a hátrányos helyzetűek tüneteinek feltérképezése
- gyermekvédelmi felelőssel való együttműködés

- rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, hiányzások, igazolások pontos, naprakész dokumentálása
- prevenció valamennyi gyermekre vonatkozóan
- titoktartási kötelezettség valamennyi gyermekre – és családra vonatkozóan.

Gyermekvédelmi felelősök feladatai

Az intézmény vezetője, az óvodákban folyó gyermekvédelmi munka koordinálására gyermekvédelmi felelősöket bíz meg.

Feladatai (munkaköri leírásban megfogalmazottak felsorolása).

- Az óvodába járó veszélyeztetett gyermekek nyilvántartása, kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, jelzés, ha a veszélyeztetettség pedagógiai eszközökkel nem szüntethető meg,
- Esetmegbeszélés,
- Kapcsolattartás a családdal, szülőkkel,
- Prevenciós program szervezése,
- Családlátogatás, családi környezet feltérképezéses,
- Speciális szükségletű gyermekek számára szolgáltatások szervezése,
- Felzárkóztató program szervezése,
- Közös látogatás a Gyermekjóléti Szolgáltatás szakembereivel.

6.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek (továbbiakban SNI) óvodai nevelésének irányelveit a 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet szabályozza.

Az SNI kifejezi:

a./ a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását

b./ képességek, részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszhetőségét.

A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél fejlődik az alkalmazkodó képesség, az akaratő, önállóságra törekvés, érzelmi élet és együttműködés. Fontos szempont, hogy a napirend során a gyermek csak annyi segítséget kapjon, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Cél:

- hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek
- az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez
- fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg
- a SNI gyerekeket a fejlesztés ne terhelje túl
- rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák váljanak az óvodai nevelési program tartalmi elemeivé
- a fejlesztő munka meghatározó tényezői
- a szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása

Sikerkritérium

- a gyermek egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz
- a gyermek önmagához mért fejlődése
- a gyermek közösségbe való beilleszkedése

A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszhetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Az integráltan fejlesztett gyermek részére biztosítani kell azon speciális eszközöket, egészségügyi rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, amelyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során.

❖ Testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A testi fogyatékos gyermeknél, a mozgás szervrendszer veleszületett, vagy szerzett károsodása, és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásakadályozottság áll fenn.

Óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása.
- Ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, a gyermek életkorának megfelelő tapasztalatok megszerzése, a megtanult mozgás alkalmaztatása.
- Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotának megfelelő akadálymentes közlekedést, megfelelő mozgás és étletteret, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely és helyzetváltoztatás, a manipuláció javítása, a nagy és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel.
- Különböző önellátás, önkiszolgálás, helyváltoztatás segítése megfelelő eszközökkel.

❖ Látássérült gyermek

Minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a gyermek fizikai terhelhetőségét, különös tekintettel az adott szembetegségre.

Gyengén látók:

Főleg látásuk alapján tájékozódnak a világban.

- Nevelésük speciális optikai eszközökkel, vizuális megismerés útján történik.
- Kiemelten fontos a testtartás hibák megelőzése, korrigálása.
- A környezet vizuális megismertetése.

Területe:

- Látásnevelés: látás használatának megtanítása
- Nagymozgás fejlesztése: -mozgáskoordináció
- mozgásbiztonság
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
- Finommozgás fejlesztése
- Látás – mozgáskoordináció fejlesztése
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése /hallás. tapintás fejlesztése/

❖ Nagyothalló gyermek

Az enyhébben hallássérült gyermekek hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszéd megértése hallás útján nem, vagy csak részben képesek.

Beszédkommunikációjukban az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül. Ezek miatt, a korlátozott nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, a megismerő tevékenység, esetenként az egész gyermeki személyiség megváltozhat.

Óvodai nevelésüknek központi feladatai:

- A korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása.
- A szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységekbe való bevonása a gyermeknek.

Nagyothalló gyerekek képesek az emberi beszédhang és a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására. Beszédfejlődésük késve, általában spontán indul meg.

Fejlesztési feladatok:

- nyelvi kommunikáció megindítása
- beszédértés, szókincsfejlesztés, beszédérthetőség fejlesztés
- a szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció fejlesztés rendszerében

❖ Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek

Fejlesztésükben meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik elő azok az élmények, tapasztalások, minták, melyeket a kortárs csoportban él meg a gyermek.

Az integrált óvodai nevelés keretében, szükség szerint gondoskodni kell, a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

❖ Középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

Középsúlyos óvodai fejlesztése, a korai fejlesztésre épül.

Kis lépések elvét alkalmazva, cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésük kellő időt, alkalmat biztosít:

- alapmozgások kialakítására, fejlesztésére
- minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése
- beszédindításra, beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincsbővítésre
- alapvető önkiszolgáló tevékenységek, szokások kialakítására
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére

A fejlesztésben nagy szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a zenének, a ritmusnak és a sok ismétlésnek.

❖ Beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődésű, autralis dyslalia, súlyos orrhangzósság stb.) illetve beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelés során fontos az anyanyelvi nevelés, - a mozgás, - a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése. Speciális terápiák alkalmazása (pl: diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés)

Kiemelt feladat:

- Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása
- Az értelmi fejlesztés
- A mozgás és észlelési funkciók, vizuomotoros koordináció fejlesztése
- Érzelmi élet fejlesztése

- ❖ A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek (tanulási, figyelem, magatartás szabályozás zavara).

Az ismeretelsajátítás, a tanulás, az önirányítás képessége nehezített.

Kiemelt feladat:

- Tevékenységeket meghatározó állandó keretek, szabályok biztosítása.
- Pozitív visszajelzések
- Sikeres teljesítmények megerősítése

Cél: a kognitív, az emocionális, szociális képességek fejlesztése az iskolára való felkészítés érdekében

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben a pszichológiai képességmérés.

„Ha valakinek szüksége van rád,

Segíts neki!

/ H. Jackson Brown /

6.3. Tehetséggondozás

Az óvodapedagógusok feladata a tehetségígéretes gyermekek azonosítása, komplex fejlesztése, életútjának nyomon követése. Feladatunknak tekintjük továbbá azt is, hogy minden gyermek egyéni képességstruktúrájából az erős oldalát megtaláljuk (legjobb, legügyesebb, legkiemelkedőbb,.....)

Általános céljaink:

- általános képességek megalapozása
- sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása,
- az erős és gyenge oldal fejlesztése,
- kreativitás fejlesztése,
- énkép erősítése,
- élményszerző programok szervezése
- elfogadó, biztonságos légkör megteremtése

Amennyiben egy-egy területre fókuszálva műhely is működik, akkor a speciális területeket kiemelten is fel lehet sorolni, pl.

- gyermekek zenei képességének fejlesztése,

- logikus gondolkodás fejlesztése,
- a mozgáskultúra fejlesztése,

7. INTÉZMÉNYÜNK KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda kapcsolatrendszere szerteágazó. Kapcsolatrendszerébe beletartozik minden olyan intézmény, amely a gyermekek óvodába lépése előtt, vagy az óvodai élete során meghatározó szerepet tölthet be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz. A kapcsolatok kialakításában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Óvoda – család

Az óvoda-család kapcsolata Helyi Pedagógiai Programunkban és gyakorlatunkban kiemelt jelentőségű, nagy gondot fordítunk a kapcsolat ápolására, az együttműködésre, hiszen az óvodai nevelés a családdal együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Az óvodai Integrációs Programban azért kezeljük kiemelten ezt a partneri együttműködést, mert a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esetében elengedhetetlenek találjuk a család és az óvoda együttműködését a gyermek érdekében.

A pedagógusok figyelembe veszik a családok szokásait, sajátosságait, segítségnyújtás során ehhez illesztik a megoldásaikat. Bővebben az óvoda-család kapcsolata kifejtése megtalálható 1. 2.2. Az óvoda és a család kapcsolata fejezetben.

Célunk:

A nevelőmunka hatékonyságának érdekében kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, harmonikus partnerkapcsolat kialakítása a szülőkkel a gyermek harmónikus fejlődésének segítése érdekében.

Óvoda-bölcsőde

Intézményünk alapítása óta egységet alkot Balmazújváros óvodái és bölcsődéje. Jó kapcsolatot ápolunk a bölcsőde dolgozóival. A bölcsődéből minden tagintézményünkbe érkeznek gyerekek. A leendő óvodások a hozzájuk legközelebb eső óvodába ellátogatnak időnként játékkal és az óvodások általi gondoskodással övezve, töltenek el egy kis időt. Nyílt rendezvényük egyike alkalmával óvodásainkat is szeretettel várják.

Óvoda – iskola

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodából az iskolába való átmenetet zökkenőmentessé tegyük a gyerekek számára. Az óvodai integrációs programunk /IPR/ is kiemelt területként jelöli meg az óvoda – iskola átmenet támogatását. Nyitottak vagyunk az iskolák felé. Látogatásokat szervezünk egymás munkájának jobb megismerése, és az integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás érdekében. **Évente négy alkalommal, jeles napokhoz kötődően közös kézműves foglalkozásokat szervezünk a Százszorszép és a Napsugár Óvodákban. Az elsősök tanévkezdésének megkönnyítésére három napos rendezvényt szervezünk, amely segíti a zökkenőmentes átmenetet.**

A halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentes megvalósítását a **Beiskolázási projekt tartalmazza.**

Az együttműködés formái:

- Kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés, beszélgetések,
- Szülői értekezleten való részvétel,
Iskolaválasztás,

Leendő első osztályos nevelők tájékoztatják a szülőket pedagógiai elképzelésükről, az iskolába lépés teendőiről,
- Az óvodások látogatása az iskolába, ismerkedés céljából,
- A gyerekek fejlődésének utánkövetése az iskola első évében.
/bővebben az „fejlődés jellemzői az óvodáskor végére/

Óvodánk egyéb kapcsolatai

Fenntartóval

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben támogató. Elfogadja és segíti az intézmények innovációs törekvéseit. Problémák felmerülése esetén együttműködés jellemzi.

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélés,
- Óvodavezető /intézményvezető/ beszámolója,
- Intézményvezető részvétele az oktatási közösség munkájában,
- Az intézményvezető részese a képviselőtestületi üléseknek így közvetlen az óvoda képviselete, és az információáramlás,
- A Minőségfejlesztési csoport 2 évenként interjút készít a fenntartóval.

Közművelődési intézményekkel

A közművelődési intézmények szerepe és jelentősége a 3-6 éves korú gyermekek fejlesztésében:

- Segíti, és teret, lehetőséget kínál a magyar és más nemzet kultúrájának megismeréséhez,
- Változatos módon élményeket biztosít,
- Felkelti és szélesíti a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát a természeti és társadalmi környezetről,
- Alapvető jártasságokat, képességeket alakítanak, fejlesztenek. Pl.: percepció: érzékelés, észlelés, globális látásmód, kauzális gondolkodás, logikus következtetés.
- Hozzájárul az önálló tanulási képességek kialakításához,
- Erkölcsi normákat, szabályokat formál. Pl.: vizuális szépérzék, esztétikai befogadó és alkotó képesség. Jó és a rossz erkölcsi kategóriák megkülönböztetése. A társadalom által

- elfogadott értékek, magatartási normák közvetítése: életszerű helyzetekben gyakorolhatják az emberek közötti illem és egyéb kooperációs szokásokat,
- Esztétikai képességek fejlesztése.

Intézmény típusai, formái:

Zeneiskola: hangszerbemutatók az óvodásgyermek számára, zeneóvoda szervezése,

Művelődési Ház: Kiállítások, gyermekműsorok látogatása,

Múzeum: tárlatlátogatások,

Könyvtár: könyvtárlátogatás, videózás

Egészségügyi szervekkel

Kiemelt feladatunk a gyermekek egészségének védelme, az egészséges életmód kialakítása. A mindennapok gyakorlatában szoros kapcsolatot ápolunk az egészségügyi szervekkel gyermekeink védelmében, a fejlődésük nyomon követése érdekében.

A szociális hátránnyal küzdő, halmozottan hátrányos gyermekek testi, lelki szükségletének kielégítésében kiemelt feladatunk:

Védőnők, gyermekorvos, szemész, ortopéd orvos, **fogászat**.

Formái:

- Alkalmankénti eszmegbeszélések,
- Rendszeres orvosi vizsgálat minden csoportban,
- Évente szemészeti és ortopédiai vizsgálat,
- Tanköteles korú gyermekek részére iskolai alkalmassági vizsgálat.

Szakmai szervezetekkel

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat, és érdeklődésünknek, illetve programunk megkívánta fejlesztési lehetőségeknél megfelelően részt veszünk a képzéseken.

Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében kérjük a segítségüket:

- Képzéssel foglalkozó szervek,
- Rehabilitációs Központ.

Pedagógiai Szakszolgálat

A beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarok ill. egyéb részképessegek, egyéb szociális hátrányból fakadó lemaradások megelőzése, fejlettségi szintek mérése, ill. kompenzálása területén kérjük a Nevelési Tanácsadó segítségét. Különösen fontos az együttműködés esetünkben, hiszen a **halmozottan hátrányos**

helyzetű gyerekek illetve a sajátos nevelési igényű gyerekek egyéni fejlesztési tervének elkészítésében közreműködnek, segítséget adnak, illetve ellátják a gyerekek fejlesztését szakértői vélemény alapján. Az integrációt szolgáló támogatási keretösszegeből **jelen nevelési évben, helyben tudunk biztosítani gyógypedagógust és logopédust.**

Formái:

- Alkalmankénti eszmegbeszélések,
- A Pedagógiai Szakszolgálat felkérésére a nevelési év elején felmérjük a problémákat különböző területeken /részképeség, magatartási, beszéd problémák/,
- Szükség esetén a tanköteles korú gyermekek időbeni iskolaérettségi vizsgálatát kérjük,
- SNI-s gyerekek fejlesztése a Pedagógiai Szakszolgálat iránymutatásával.

Humán Szolgáltató Központ

A családok szociális és anyagi háttere meghatározza a gyermekek fejlődését. Az óvónők jelzése során a gyermekvédelmi felelősök megbízás alapján végzik feladataikat a gyermekek **hátránykompenzációja és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése** érdekében. Kompetenciánkat meghaladó problémák megoldásához vesszük igénybe a segítségüket.

Formái:

- Rendszeres kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálat képviselőjével,
- Alkalmankénti eszmegbeszélések.

Célunk a jelzőrendszer hatékony működtetése.

Nemzetiségi Önkormányzat

Intézményünk az nemzetiséghez tartozó gyerekeket is nevel. Az óvoda-szülő kapcsolatát, a hiányzások minimalizálását, a rendezvényeken, szülői fórumaikon való részvételt segíti. **Óvodai fejlesztő programunk szerinti beóvodázást, beiskolázást az együttműködéseinket teszi eredményesebbé az együttműködés.**

Formái:

- Személyes kapcsolattartás vezetőkkel, óvónőkkel, gyermekvédelmi felelőssel,
- Rendezvényeken való részvétel,
- Kölcsönös tájékoztatás,
- Alkalmanként eszmegbeszélések.

Civil szervezetek:

- Magyar Vöröskereszt,

- Máltai Szeretet Szolgálat,
- Óvodáink Alapítványai

Az Intézményben nevelődő nagyszámú hátrányos helyzetű családok megsegítése, támogatása.

Formái:

- Ruhagyűjtés,
- Játékgyűjtő akció
- Intézményünk gyerekeinek támogatása /pl: gyereknapi, télapó, karácsony/

8.Saját intézményi arculat

Innováció:

Az innováció a környezeti változásokra adott válasz. Konkrétságában megújulást jelent, melyet az óvodai munka eredményessége érdekében építünk be és alkalmazunk a mindennapokban.

Célunk, hogy a szakmai munka módszertani megújulásával járjunk hozzá az óvodapedagógusok tartalmi munkájának elmélyítéséhez, sikeréhez.

Az innováció akkor sikeres, ha az óvodapedagógusok a folyamat végére magukénak érzik és beépítik az elemeit a mindennapi gyakorlatukba.

A gyermek legfontosabb tevékenységének a játékot tekintjük, hangsúlyozva a játék önkéntességét, a gyermek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását – erre épül a játékba integrált tanulás. Célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás. Ennek érdekében új módszereket vezettünk be a pedagógiai gyakorlatunkba (projekt, témahét).

Pedagógiai projekt:

Valamilyen összetett, komplex, gyakran a mindennapi életből származó téma; a témafeldolgozáshoz kapcsolódó célok, feladatok meghatározása, a munkamenet és az eredmények megtervezése; az eredmények bemutatása.

A projektmódszer egy sajátos tanulási egység, melynek középpontjában egy probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, vagy megválasztása, hanem a lehető legtöbb vonatkozásnak és összefüggésnek a feltárása, amely a való világban az adott problémához organikusan kapcsolódik.

Minden projekt végtelen és egyedi, hiszen a problémák nem elvontan jelennek meg, hanem a gazdag valóságukban. Nincs két egyforma projekt, hiszen más környezetben, más gyermekek, más óvodapedagógusok dolgoznak rajta.

A projektmódszer a gyermeki tevékenységek tudatos tervezését igényli. A tervezés két szinten történik: Az első folyamat az egész folyamatra vonatkozik, amely során meghatározott ismeretekhez és képességekhez kívánjuk eljuttatni a gyermekeket. A másik szint az egyes projektek megtervezését jelenti, amelyhez a pedagógusi motiváció és segítség tudatos jelenléte szükséges.

Témahét:

Az ismeretanyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája, amikor az adott tárgykört a gyermekek 3-5 napon, esetleg hosszabb időkeretben intézményi és azonkívüli helyszíneken rugalmas időkeretek között változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Intézményünk sikeresen pályázott és hajtotta végre a **TÁMOP-3.1.4.** pályázatot, mely a kompetencia alapú komplex óvodai programcsomag bevezetését tette lehetővé. Az ebben szereplő óvodai innovációt, projektet és témahetet az óvodák saját arculatként emelték be óvodai életükbe.

8.1. Napsugár óvoda sajátosságai

8.1.1. A néphagyomány – Innováció

Célja, feladata:

- ❖ A népi nyelvezet megértése, sajátosságainak megismerése a népmesék, mondókák, népi játékok, népdalok által.
- ❖ A kreativitás és nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
- ❖ A motorikus koordináció, ritmikus mozgás fejlesztése.
- ❖ A gyermekek ismerjék meg a helyi és környékbeli népszokásokat, népi ünnepeket, népművészeti alkotásokat.
- ❖ Az esztétikai érzék fejlesztése.
- ❖ A hagyományos paraszti kultúra, a népművészet értékei szélesebb körben jelenjenek meg az óvodai élet mindennapjaiban.
- ❖ Minél szélesebb körben ismerkedjenek meg a gyermekek a kézműveskedéssel, a természetes anyagok felhasználásával.
- ❖ Ismerjék meg az anyagokat és az eszközöket, készség szinten sajátítsák el ezek alkalmazását.
- ❖ A néphagyomány ismeretének a megalapozása, szellemi örökségünk átadása.
- ❖ A gyermekek sajátítsák el a jeles napokhoz, ünnepekhez, munkaalkalmakhoz kötő népszokásokat.
- ❖ Legyenek alapvető ismereteik a tárgyi hagyományról, a népi díszítőművészetről.
- ❖ Sajátítsanak el hagyományos népi játékokat.
- ❖ Fedezzék fel a szűkebb- és tágabb környezetük hagyományait.

Az óvodai néphagyomány ápolás célja:

- Átvigyük megőrzésre és továbbadásra azokat az értékeket, amelyek a mai világunkat is harmonikusabbá tehetik.
- Népszokások megismertetése, ami mára nem csupán feladat, hanem erkölcsi kötelesség.
- Egyetemes emberi értékek közvetítése.

<u>Eszmei értékek</u>	<u>Erkölcsi-interperszonális magatartás értékek</u>	<u>Kulturális értékek</u>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ humanizmus ❖ demokratizmus	<ul style="list-style-type: none"> ❖ másság elfogadása ❖ nyitottság, őszinteség, szeretet ❖ udvariasság ❖ a család, a haza tisztelete, szeretete ❖ felelősségtudat	<ul style="list-style-type: none"> ❖ a kultúra iránti érzékenység ❖ a hagyomány tisztelete ❖ az ember és a környezet harmóniája ❖ az „élet” tisztelete

A Napsugár óvoda ünnepnapjainak rendszere:

- A gyermeki élet ünnepei:

születésnap

névnap

évváró, ballagás

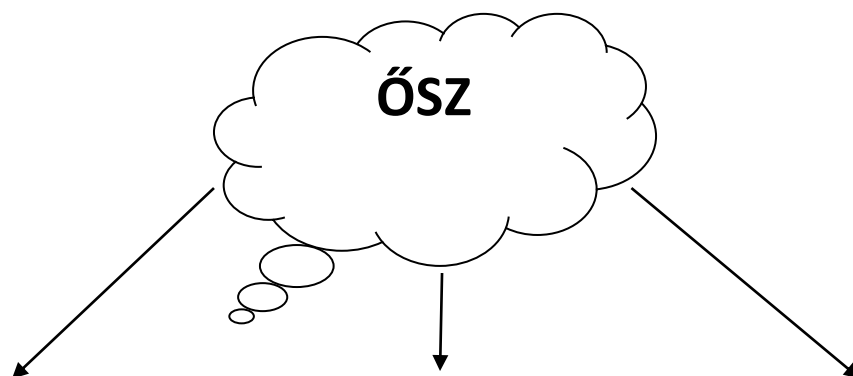
- Anyák napja
- Március 15-e – Nemzeti ünnepünk.

Természetóvó jeles napok:

- Állatok Világnapja
- Víz Világnapja
- Föld Világnapja
- Madarak – fák napja.

Hagyományőrző jeles napok:

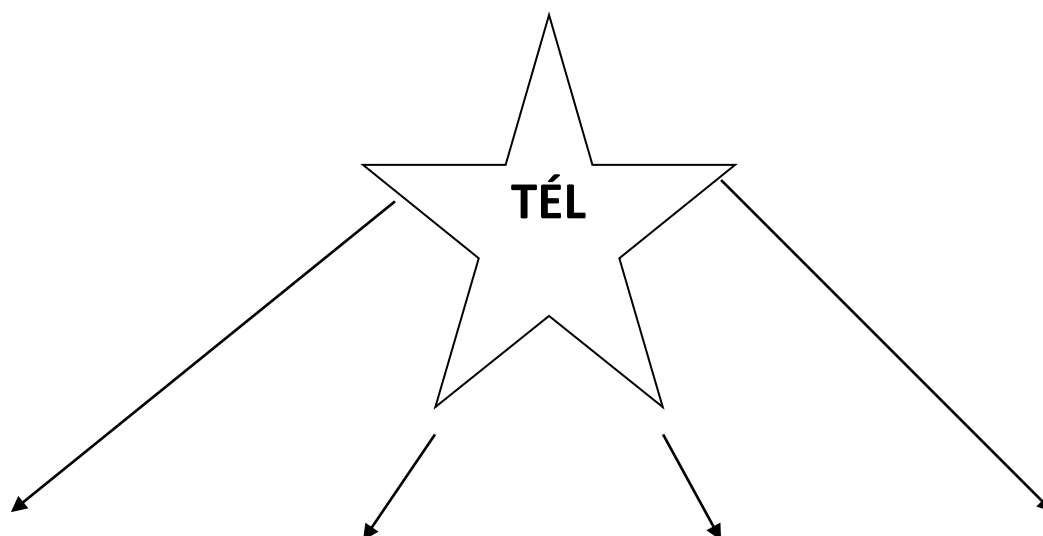
- Ősz: Mihály nap, Szüret, Dömötör nap.
- Tél: Karácsony, Újév, Farsang.
- Tavasz: Szent György nap, Húsvét, Pünkösöd.
- Nyár: az új kenyér ünnepe

Mihály nap	Teréz nap	Dömötör nap
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Természetes anyagokból játékok készítése. ❖ Vásároló. ❖ Pásztorjátékok. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Szüretelés. ❖ Must készítés. ❖ Befőzés, aszalás. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kézműves tevékenységek. ❖ Dömötörözés. ❖ Ismerkedés a juhászok életével.

Tevékenységek az őszi témakörben:

- ❖ Őszi termékek, gyümölcsök gyűjtése (házi, erdei, mezei).
- ❖ Őszi termékek, gyümölcsök válogatása, osztályozása, rakosgatása. Képzőművészet, mintázás.
- ❖ Befőzés, aszalás, salátakészítés.
- ❖ Tengeritörés megtekintése a szántóföldön.
- ❖ Termésjátékok, termésbábok készítése. (gyékény, csuhé, kukorica, dió, gesztenye, toboz, bogyók, levelek, stb. felhasználásával).
- ❖ Agyagozás.
- ❖ Fazekasműhely megtekintése.
- ❖ Udvar őszi rendezése, levélseprés, gereblyezés.
- ❖ Évszakfal készítése, terméssarok kialakítása a csoportszobában.
- ❖ Őszi piac megtekintése.
- ❖ Ősről, vásárról, szüretéről, állatokról szóló népmesék, láncmesék, dalok, énekes játékok.
- ❖ Fogó-, labdajátékok, bújócskázás.
- ❖ Daruvonulás megfigyelése.
- ❖ Juhok behajtásának a megtekintése.

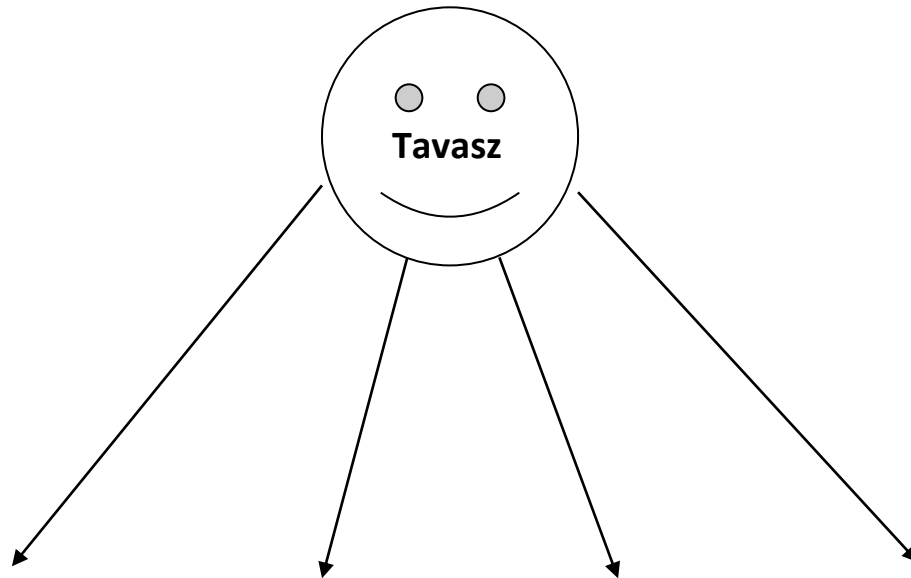
Borbála, Miklós, Luca nap	Karácsony	Újév	Farsang
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Cseresznyeág vízbetétele. ❖ Luca napi búzavetés. ❖ Mikulás játék. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Adventi koszorú készítése. ❖ Mézeskalácssütés. ❖ Karácsonyfa díszítés. Betlehemezés. ❖ Gyertyaöntés. ❖ Karácsonyi ajándék készítés. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Újévi jókívánságok. ❖ Madáretetés. ❖ Téli sportok. ❖ Fonások, szövések készítése. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Farsangi fánk készítés. ❖ Farsangi maszkok készítés. ❖ Alakoskodás. ❖ Télcsúfoló.

Tevékenységek a tél témakörben:

- ❖ Szövés, fonás (karmantyúbaba, körmöcske, körmönfonás, „nyuszifül” fonás).
- ❖ Szövőműhely megtekintése.
- ❖ Séták a téli környezetben.
- ❖ Játékok a korábban készített termésbábokkal, babákkal.
- ❖ Gyertyamártás.
- ❖ Mézeskalácssütés.
- ❖ Betlehem készítése természetes anyagokból (csuhé, csutka, gyékény).
- ❖ Teafozós a nyáron szedett és szárított gyógynövényekből.
- ❖ Farsangi maskara készítés.
- ❖ Ismerkedés a farsangi népszokásokkal.

- ❖ Hangszerkészítés, farsangi fánk készítés.

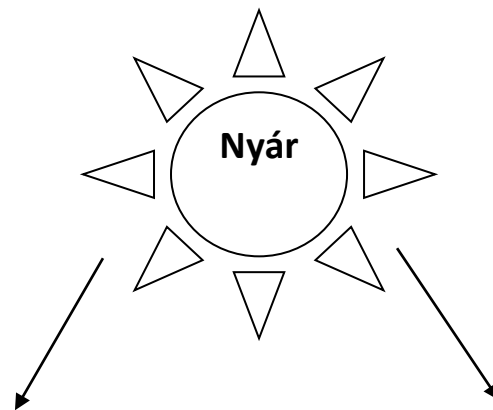

Tavaszi várás	Szent György nap	Húsvét	Pünkösdi
<ul style="list-style-type: none"> - Kiszebáb égetés. - Tavaszi hajtások - Palánta nevelés. - Zöldágjárás. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pásztorjátékok. - Látogatás a pusztába. - Kalapos és szűcs műhely látogatása. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tavaszi nagytakarítás - Húsvéti határjárás. - Húsvéti tojásfestés - Locsolkodás - Komatálzás. - Népi játékok. 	<ul style="list-style-type: none"> - Májusfa állítás. - Pünkösdi király választás. - Növényi játékok készítése.

Tevékenységek tavaszi témakörben:

- Mozdósos népi játékok.
- Növényekből készített játékok, hangszerek (gyermekláncfü koszorú, fűsíp, bodzasíp, pörgettyű, hasított fűzfa állatok, stb.).
- „Tavaszi határjárás” a város szélén elhelyezkedő szikes pusztán.
- Veteményezés, palántázás.
- Tájházak, múzeumok látogatása.
- Ismerkedés a gyapjával.

- Gyapjú mosás, nemezelés.
- Látogatás a kalapos műhelybe.
- Látogatás a szűcs műhelybe.
- Tojásfestés.
- Tavaszi nagytakarítás.
- Tojásfa készítés.
- Húsvéti népszokásokkal való ismerkedés.
- Húsvéti asztaldísz készítés.
- Komatál készítés.
- Májusfa állítás.
- A juhok kihajtásának megtekintése a pusztán.

<p>Gyermeknap a néphagyomány jegyében</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az egész évben készített gyermekmunkák kiállítása és vására. - Gyermeknap kiállítások. 	<p>Az új kenyér ünnepe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kenyér sütése kemencében. - Mozgásos népi gyermekjátékok.
--	--

Tevékenységek nyár témakörben:

- Gyöngyfűzés, gyöngyszövés.
- Gyógynövények gyűjtése, szárítása.
- Papírsárkány készítés és eregetés.
- Virágszőnyeg készítése.
- Látogatás a szalmafonó műhelybe.
- Batikolás (anyagfestés növényi főzettel).
- Játék a szabadban.
- Ügyességi népi sportjátékok.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban:

- ❖ **Verselés-mesélés, dramatikus játékok:** népmesék, mondókák, rigmusok, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések.
- ❖ **Ének, zene, énekes játékok, zenehallgatás:** mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres zene.
- ❖ **Rajz, mintázás, kézimunka:** sodrás, fonás, nemezelés, agyagozás, mézeskalácssütés, bőrozás, szövés, növényi alapú játékok készítése.
- ❖ **Környezeti tevékeny megismerése:** találós kérdések, népi jóslatok, jelesnapok, népszokások.

Az óvodapedagógus feladata a néphagyomány ápolás területén:

- A népi hagyományok gazdag tárházából a gyermekek korának és fejlettségi szintjének megfelelően a gyermekek számára örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kiválogatása, azok beillesztése a nevelési folyamatba.
- Néprajzi ismereteinek folyamatos bővítése.
- A hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeinek és lehetőségeinek megteremtése.
- A gyermekek és a szülők számára a néphagyományok megismerésének a megteremtése, azokhoz való kötődésének elősegítése.
- Az óvoda környezetalakításában a néphagyományörzés elemeinek a megjelenítése.
- A folyamatos napirendbe és a játéktevékenységbe ágyazottan tervezni és szervezni a hagyományörző tevékenységeket.

Az óvodáskor végére várható eredmények:

Ismeret:

- Ismerik a jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő népszokásokat.
- Megértik a népi nyelvezet sajátosságait, kellő ismerettel rendelkeznek a népi mondókák, dalok, mesék tárházából.
- Alapvető ismereteik vannak a tárgyi hagyományokból, a népi díszítőművészetből.

Készség:

- Kreativitásuk és nyelvi kifejezőképességük az életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelő.
- Motoros koordinációjuk, ritmikus mozgásuk a hagyományok által megismert dalok, zenék, énekes játékok megismerése és alkalmazása révén kialakult.

- Esztétikai érzékük megfelelő a népművészeti tárgyak készítése, díszítése által.
- Képesekké válnak egyéni verselésre, mondókázásra.

Attitűd:

- Örömmel, szívesen játsszák az ünnepekhez kapcsolódó játékokat, énekeket, verseket, alakoskodásokat.
- Szívesen nézegetnek népi alkotásokat, hallgatnak népzenet.
- Nyitottak és érzékenyek környezetük esztétikai értékei irányt.
- Érdeklődéssel, szeretettel fordulnak a néphagyományok, népszokások felé.
- A környezetük számára pozitív kisugárzással közvetítik a néphagyomány által megtapasztalt értékeket.

8.1.2. Egészség hét - Témahét

A témahét célja, feladata:

- Az Egészség Világnaphoz kapcsolódóan az egészséges életmódra hangolás, - tudatos alkalmazásának kialakítása a mindennapokban különböző tevékenységeken keresztül.
- Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaiknak megfelelően kíváncsiságukat felkeltve szerezzenek tapasztalatokat a témával kapcsolatosan.
- Ismerkedés a Balmazújvároson működő Egészségügyi Központ munkájával.
- A témahetet záró nyílt szabadidős nap alkalmával közvetlen tapasztalatszerzés az orvosok, védőnők munkájáról.
- Lehetőség biztosítása a szülők számára, hogy az óvodai életbe betekintést nyerve közvetlenül is beszélgethessenek a meghívott egészségügyi dolgozókkal az egészség megőrzésével, annak lehetőségeivel kapcsolatosan.

A témaválasztás indoklása:

Magyarország lakossága sajnos nem arról híres, hogy egészséges életet folytat. A statisztikai adatok is azt mutatják, hogy a világon elsők között vagyunk a szív- és érrendszeri-, a daganatos- és a cukorbetegségek tekintetében, mely az esetek többségében a rossz életmódra vezethető vissza.

Az emberek egészségi állapotát jelentősen befolyásolja életmódjuk. Az egészség – óvodás korban is – szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget, harmóniát jelent.

Óvodánkban immár évek óta hagyománnyá vált, hogy az Egészség Világnapja alkalmából felhívjuk a gyermekek figyelmét az egészséges életmódra, az egészséges táplálkozásra. Ezen a napon orvosok, védőnők, egészségügyi szakemberek vendégeskednek intézményünkben. Lehetőséget biztosítunk az

óvodánkba járó gyermekek számára, hogy személyesen is megtapasztalhassák az orvosok emberségét, közvetlenségét. Ez a személyes kapcsolat gyakran segíti a gyermekeket abban, hogy esetleges betegségeik idején bátrabban menjenek szüleikkel a doktor bácsihoz, doktor nénihez.

A gyermekek szülei számára nyitott ez a nap, hisz nem csupán a gyermekek életszemléletének az alakítása, formálása a célunk, hanem a szülőké is. A család szerepe nagyon fontos az egészséges életmódra nevelésben, mivel az életmódbeli szokásainkat jórészt otthonról hozzuk.

Sok esetben nem adatik meg az a lehetőség a szülők számára sem, hogy közvetlenül kérdezhessenek a kezelőorvosoktól, így gátlásaik nem oldódnak velük szemben. A témahét záró napja azonban jó alkalmat kínál ezen feszültségek feloldására.

A témahét tevékenységeit igyekeztünk úgy felépíteni, hogy a gyermekek megtalálják a számukra legközelebb, leghatékonyabb tanulás pilléreit. Ezek a mindennapos tevékenységek az óváskorú gyermekek fejlettségi szintjének megfelelően, differenciáltan ölelik fel az egészséges életmódra nevelés lehetőségeit, témaköreit. Célunk, hogy megtapasztalják az egészséges életmód előnyeit, meglássák az abban rejlő lehetőségeket a játékosság kapcsán, valamint kellő információkhoz jutva átadják élményeiket, tapasztalataikat, tudásukat szüleiknek, családtagjaiknak.

**HIGIÉNES
TISZTÁLKODÁS**

**AZZÁ LESZEL,
AMIT ESZEL**

S

**SZABADIDŐS NAP
AZ EGÉSZSÉG VILÁGNAPJA
JEGYÉBEN**

**A TERMÉSZET
KINCSEI**

**EGY KICSI
MOZGÁS
MINDENKINEK
KELL!**

8.1.3. Környezetvédelmi projekt:

Témaválasztás indoklása

Mindazt az értéket és szépséget, amit évmilliókon át a természet ránk hagyott, feladatunk megőrizni, védeni. Eközben kötelességünk fejlődni, az életünket jobbá tenni, a gazdálkodásunkat, a környezetünk védelmét és a másokért érzett felelősségünket egyszerre megvalósítani. Ez a fenntartható fejlődés.

Ezt azonban magunknak is, nap, mint nap tanulnunk kell, és annak érdekében, hogy a jövőben is így legyen, meg kell tanítanunk erre a gyermekeinket is. Minél előbb, annál jobb és annál eredményesebb. A környezetükhöz fűződő viszonyuk attól függ, hogy a nevelés során a megismerési folyamatban:

- kapnak –e tudatos támogatást a tapasztalatok megismerésére,
- nyújtanak –e számukra élményekre támaszkodó új, természeti és társadalmi ismereteket,
- tudják-e az elsajátítottakat alkalmazható mélyíteni, rendszerezni.

Projekt célja:

- Váljon természetes igényné a gyermekekben környezet védelme.
- A gyermekek életkoruknak megfelelően minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti környezetből.
- A környezeti kultúra és gondolkodás, természetszeretet kialakítása.
- Környezettudatos magatartás alakítása.
- A természetjárás szabályainak alakítása (csak azt gyűjtsünk, amit a természet elenged, csendben, halkán, járjunk, beszéljünk).
- Az emberek és az állatok közötti kapcsolat és kölcsönhatás megismertetése, az állatokhoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulásuk alakítása.
- Növények iránti felelősség erősítése a mindennapi gondozás során.
- Szociális képességek fejlesztése a természettudományos ismeretek megalapozásával.

Projektháló

„Hogy a Föld zöld
maradjon „
április 19.-23.

„ Szemét vagy
hulladék”
április 26-30.

Föld Napja
április 22.

Földünk védelme

Madarak- Fák napja
május 10.

Fák védelme,haszna.
május 3.-7.

Madarak védelme.
május10.-14.

8.1.4.”Jó gyakorlat”átvétele:

Kísérletezések és társasjáték gyűjtemény

A külső világ tevékeny megismerése környezeti és matematikai, logikai tapasztalatszerzés érdekében élményeken alapuló tevékenység központú cselekedtető, felfedeztető, kísérleteztető nevelést folytatunk. Ennek érdekében a kompetencia alapú komplex óvodai programcsomag mellett a jó gyakorlat keretében megismert módszertani segédanyagot is felhasználja a Napsugár óvoda. A nyíregyházi Búzaszem óvoda által készített „technikák a környezet tanulmányozására – kísérletek, megfigyelések munkakártyái és a kompetencia alapú programcsomag tématervjavaslataihoz kapcsolódó társasjáték gyűjtemény ötleteit is felhasználja ezen óvoda.

A társasjátékozás és kísérletezés fontossága és eredményessége:

- A gyermekek sokoldalú személyiségfejlődéséhez hozzájárul.
- A játékok nevelési céljait és feladatait a gyermekek fejlesztése érdekében határozhatjuk meg.
- A szabálytudat fejlődéséhez, alakításához nagyban hozzájárul.
- Segíti a szocializációt és fejleszti az együttműködési képességet, a gondolkodási folyamatokat, valamint a feladat-, szabálytudat és a koncentrációkéesség kifejlődésében meghatározó szerepe van.
- Intellektuális képességfejlesztésben és személyiségfejlesztésben „játszva” érünk el jelentős eredményeket.
- Természetes velejárói a konfliktus- és problémahelyzetek, melyek megoldásai a közösség normarendszer formálódását segíti.
- **A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, tehetséggondozása, viselkedési formák alakítása, együttműködési normák kiépítése az itt feltüntetett módszerekkel biztosított.**
- **A sajátos nevelési igényű gyermekek közösségbe való beillesztését, elfogadását és elfogadtatását segíti.**

8.2. Csicsergő óvoda sajátosságai

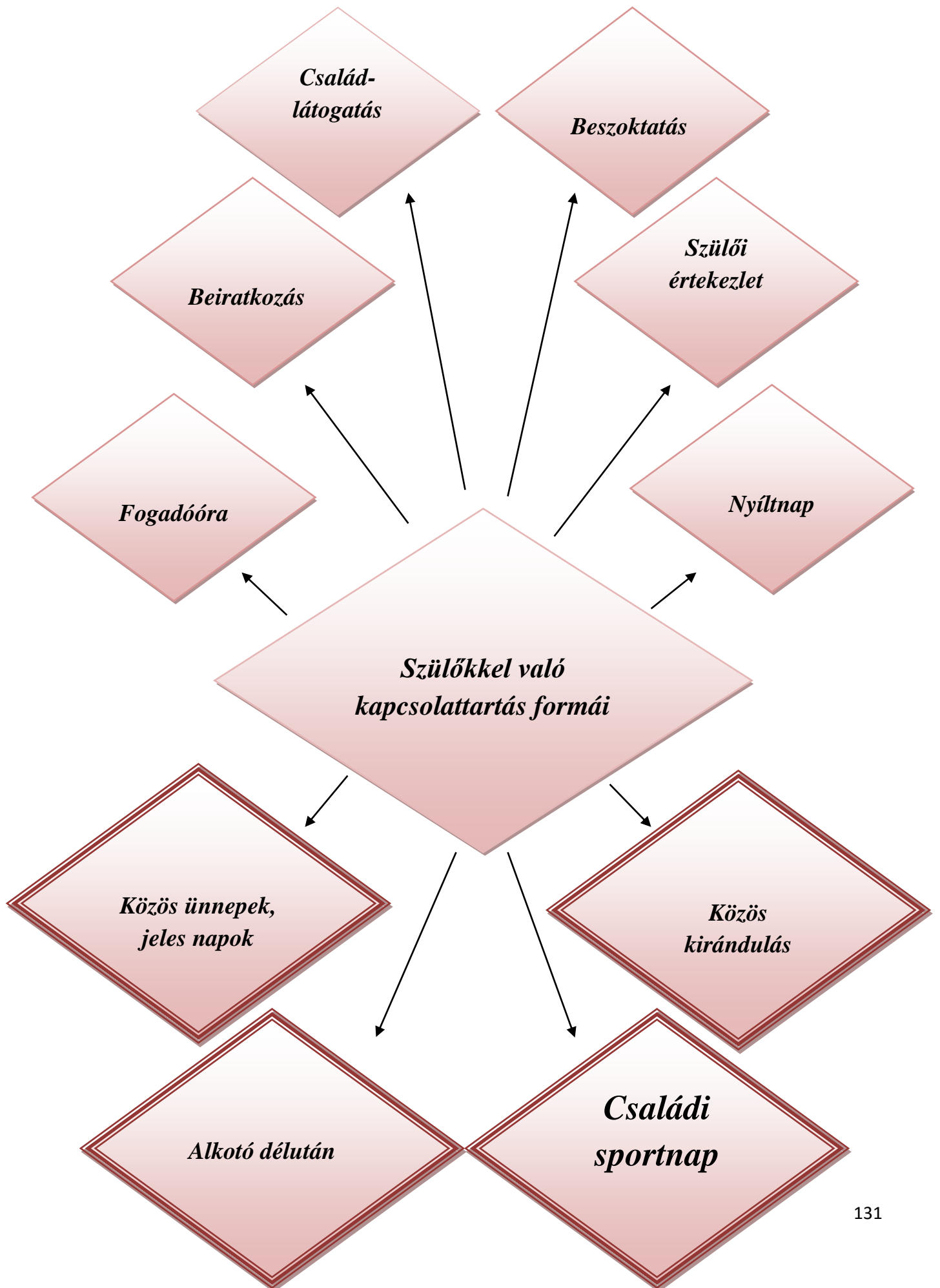
8.2.1. Óvoda – család újszerű kapcsolata - Innováció

Témaválasztás indoklása

Óvodánk nagy hangsúlyt fektet az óvoda-család kapcsolatára. Arra törekszünk, hogy a családi nevelést kiegészítve közösen szocializáljuk, fejlesszük az óvodásainkat. Megadjuk a nyílt napok lehetőségét a szülők számára, hogy láthassák gyermekük életét a csoporton belül is. Közös programokkal, eseményekkel, rendezvényekkel, családi napokkal, szabadidős programokkal próbáljuk még szorosabbá tenni, elmélyíteni az óvoda és a család kapcsolatát. Tesszük mind ezt azért, hogy az óvoda és a család együttműködése erősödjön, a gyermekek összehangolt nevelése érdekében.

Célkitűzéseink

- Az óvoda és a család együttműködésének elősegítése, mélyítése a gyermekek nevelése érdekében
- A család és az óvoda személyiségfejlesztő hatásának összehangolása
- A szülők megnyerése a közös nevelés érdekében
- Intézményünk – gyerekek – szülők közötti kapcsolattartás erősítése
- A család nevelési kultúrájának bővítése, fejlesztése
- Pozitív értékrendek, normák közvetítése a családok felé
- Kölcsönös bizalom, kölcsönös segítségnyújtás
- Partneri kapcsolatok erősítése
- Személyiség- és közösségformálás
- Esélyegyenlőség biztosítása
- Hátrányos helyzetű gyerekek beilleszkedésének segítése
- Élményszerű tevékenységek biztosítása
- Kommunikációs kultúra fejlesztése
- Ötletadás a szabadidő hatékony kihasználására
- A hagyományos kapcsolattartási formák megtartása mellett új lehetőségek felkínálása
- A családok egészséges életmódra nevelése
- Mozgásigény kielégítése

8.2.2. Tűz – család – szeretet. - Témahét

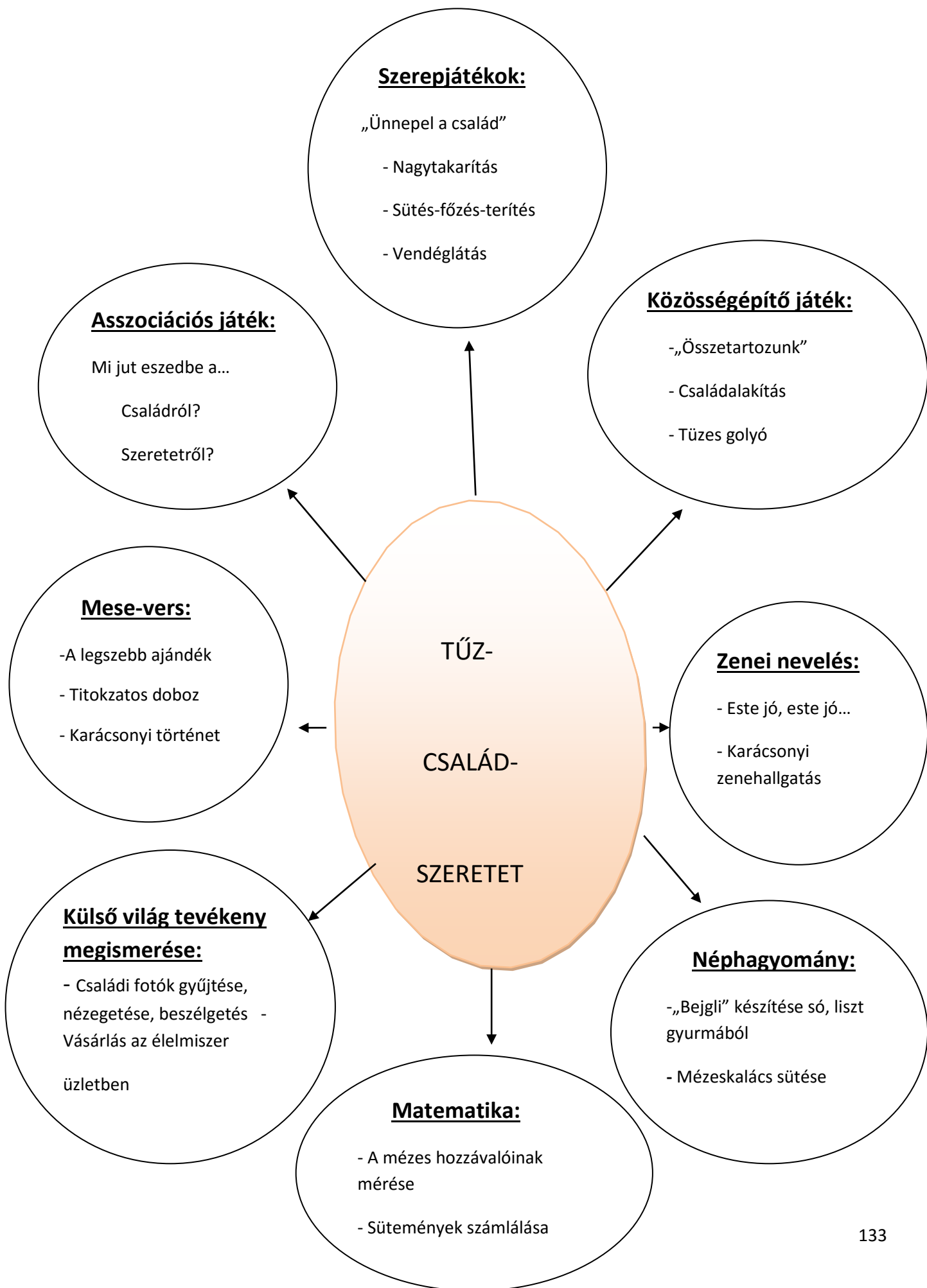
Témaválasztás indoklása:

Az általunk bevezetésre került óvodai programcsomagban is hangsúlyos szerepet kap az érzelmi-erkölcsi nevelés, valamint a szülőkkel való kapcsolattartás erősítése, mélyítése.

2009. október - november - december hónapban feldolgoztuk a „TŰZ” témakört, s úgy gondoltuk ennek zárásaként – Karácsony előtt érzelmi ráhangolásként megvalósítjuk a „TŰZ-CSALÁD-SZERETET” című témahetünket.

A témahét célkitűzései:

- A gyerekek családtagjaikhoz való kötődésének, szeretet- összetartozás érzésének mélyítése a szerep- és közösségépítő játékokon keresztül.

- Szociális értékrendek, normák alakítása, erősítése az alábbi szociális kompetenciák, képességek fejlesztésével:
  - Együttműködés képessége
  - Egymásra figyelés
  - Együttérzés
  - Egymáshoz való alkalmazkodás
  - Elfogadás képessége
  - Társas magatartás
  - Egymás segítése
  - Önállóság

- Intézményünk - gyerekek - szülők közötti kapcsolattartás erősítése.

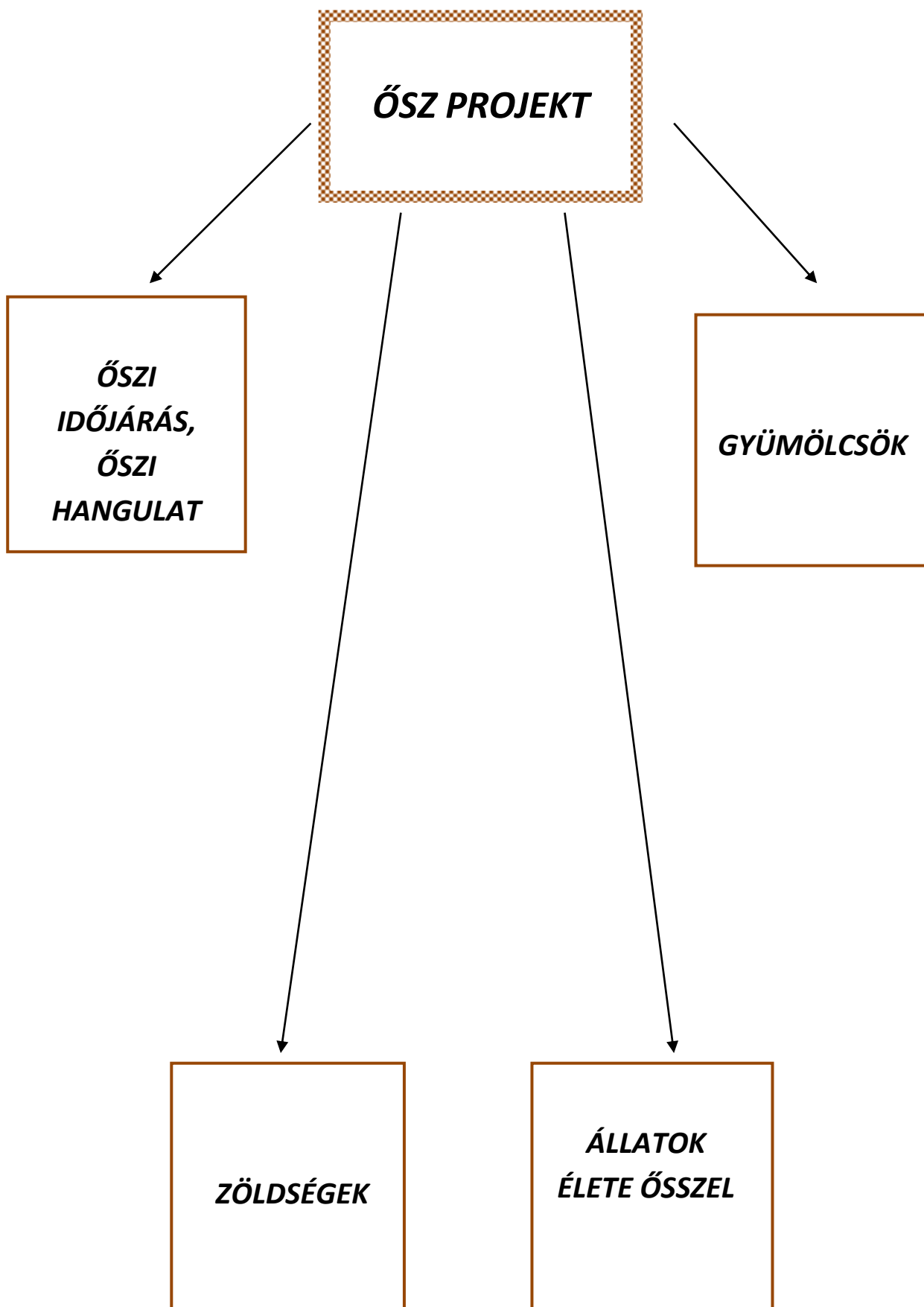
8.2.3. Ősz projekt

A témaválasztás indoklása

Óvodánkban eddig is nagy hangsúlyt fektettünk a tevékenységbe ágyazott tanulásra, mert valljuk, hogy a játékba integrált, önkéntes cselekvéses tanulás az óvodai tanulás alapja. A tervező munkánk során a gyermekek tevékenységeit az évszakok és ünnepkörök szerinti elrendezés alapján szerveztük. Ezt a jól működő rendszert fejleszthetjük tovább a kompetencia alapú programcsomag ajánlott tevékenységeivel, s ez által hatékonyabban valósulhat meg az egyéni képességek kibontakoztatása. Hatékonyágát tovább fokozza a projekt módszerben történő gondolkodás, mivel az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságait messzemenően figyelembe veszi, hiszen a kis gyermek komplexen látja a körülötte lévő világot, nem bontja azt részeire, foglalkozási ágakra, tantárgyakra. Lehetőséget ad a téma vagy probléma körbejárására, minél szélesebb körű feldolgozására. A kipróbálás lehetőségét kaptuk meg a TÁMOP 3.1.4. pályázat keretén belül, mellyel élve óvodánk kis csoportjában az őszi témakört választva készítettük el projektünket.

A projekt célja

- Az őszi természet változásainak megfigyelése
- A természetes környezethez való pozitív viszonyulás kialakítása
- A természetes környezet értékeinek és szépségének megláttatása
- Környezetvédelmi szemlélet megalapozása, növények, állatok szeretete, tisztelete
- A természetes gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése sokoldalú tapasztalatszerzéssel, a közvetlen környezet megismerésén keresztül
- Szociális képességek fejlesztése a természettudományos ismeretek megalapozásával
- Kommunikációs képességek fejlesztése
- Értelmi képességek fejlesztése az ok-okozati összefüggések felfedeztetésével
- Élményt nyújtó tevékenységek biztosítása
- Többféle ábrázolási technika alkalmazásával őszi alkotások létrehozása, kiállítása
- Őszi népszokások, közmondások megismerése, hagyományok ápolása
- Testi képességek fejlesztése
- Munka jellegű tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése
- Az egészséges életmód iránti igény megalapozása
- A megvalósításon túl egy olyan gyűjtemény összeállítása témahetenként, mely ötlettárként használható

8.2.4. „Jó gyakorlat” átvétele

8.2.4. a/ Segítőtárs program

Az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény óvodájaként nevelési alapfeladatunk az integráció, az inklúzió és a differenciálás. Mindennek a megvalósítása csak úgy történhet, hogy az egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőséget, a hátránykompenzálást, a tehetséggondozást egyaránt szem előtt tartjuk. Ennek a sikeres megvalósításához, illetőleg a pedagógiai munkánk eredményességéhez adaptáljuk a Segítőtárs jó gyakorlat program játék és tevékenység gyűjteményét a képességfejlesztés alkalmával.

Ezen tevékenységek és játékok által megvalósuló képességfejlesztés hozzájárul a gyermekek azon képességeinek kifejlődéséhez, mely segítségével 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

8.2.4. b/ Kompetencia alapú óvodai nevelés a komplexitás jegyében – Projekt gyűjtemény

Óvodánkban is a komplexitás jegyében történik a nevelés, fejlesztés. Ezen segédanyag ötlettárként szolgál a pedagógiai munka megvalósításához.

8.3. Nyitnikék Óvoda sajátosságai

8.3.1. „Tél a Kadarcsban”- Innováció

Témaválasztás indoklása

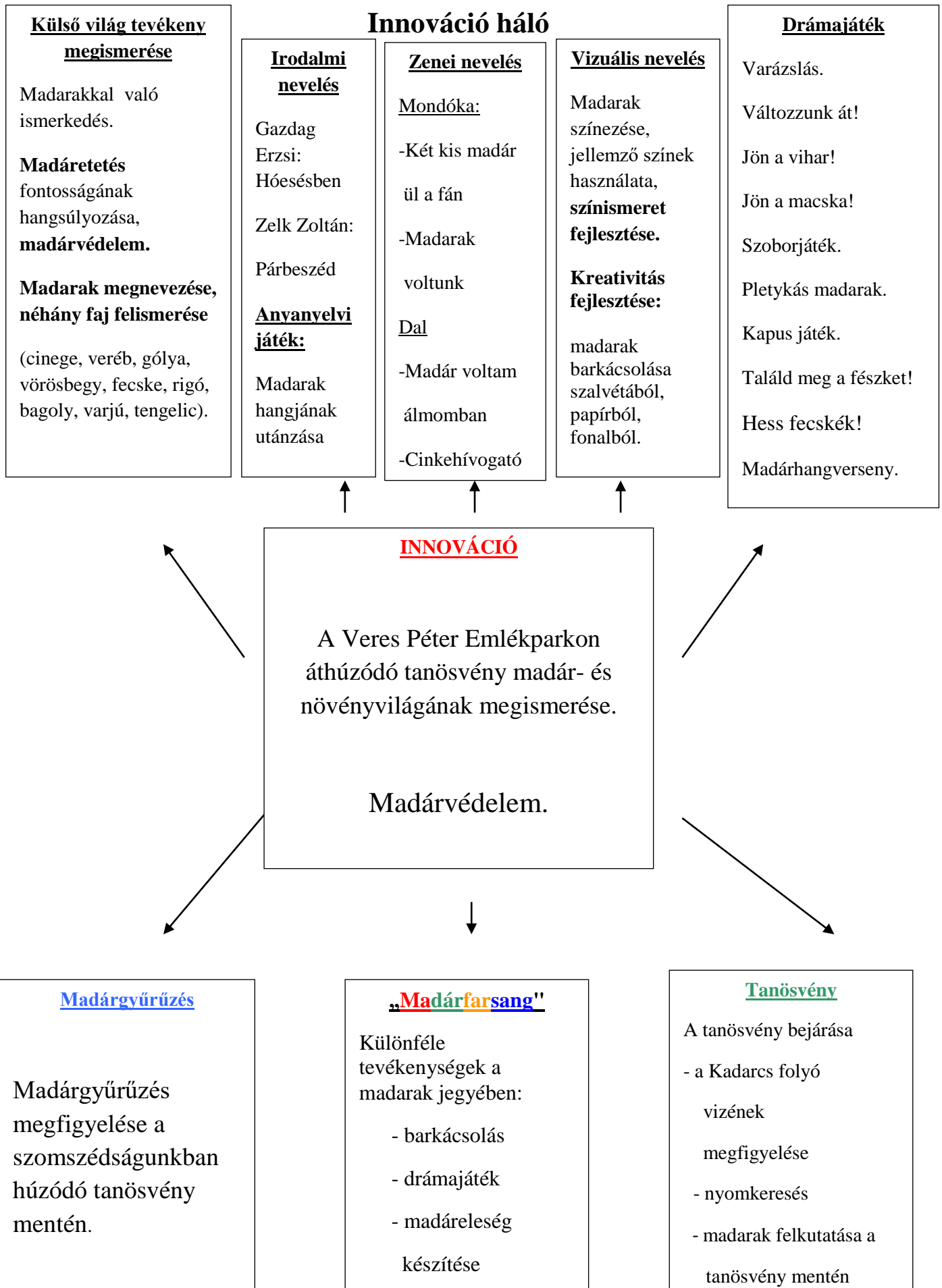
Óvodánkban a környezeti nevelés, nemcsak óvodán belül történik, helyszíni foglalkozásokkal is gazdagítjuk óvodásaink életét. A természetről elsősorban a természetben lehet ismereteket szerezni, ezért választottuk a Veres Péter Emlékparkban kialakított tanösvényt az innovációnk helyszínéül. Az első valóságos, önállóan megszerzett tapasztalatok adják azokat az élményeket, alakítják azt az érzelmi állapotot, amelyre épülhet a természet féltő szeretete. A Veres Péter Emlékpark közelsége lehetőséget biztosít arra, hogy rendszeresen járjunk ide kirándulni. Minden évszakban megfigyelhessük, megismerhessük a természetet.

A gyerekekkel a helyszínen végezhetünk terepgyakorlatokat, amely közelebb viszi őket a növények, állatok, a vizes élőhelyek megismeréséhez. Egy-egy érdekes növényről vagy állatról határozókönyvekből szerzünk bővebb ismereteket. A 2009-ben átadott tanösvény új lehetőséget kínál gyermekeinknek a természet szeretetének megalapozására.

Amikor téli sétánkon felhívjuk a gyerekek figyelmét a madarakra, célirányosan képesek rájuk koncentrálni. A madarak látványa csodálattal tölti el a gyerekek és felnőttek szívét. Úgy gondoljuk fontos, hogy megszeressék, megismerjék és védjék a gyerekek az állatokat, köztük a madarakat, alakuljon ki bennük az irántuk való felelősségérzet.

Az intézményi innováció célja:

- A téli évszak megfigyelése a Veres Péter Emlékparkban.
- Ismerkedjenek a közvetlen környezetükkel. Mi is a Veres Péter Emlékpark?
- A gyerekekkel megszerettetni a természetet, rendszerezni ismereteiket az állatvilággal, kiemelten a madarakkal kapcsolatban.
- Az óvoda szomszédságában található parkban sokféle madár él (cinege, pinty, vörösbegy, rigó, zöldike, tengelic), amelyeket a hideg téli időjárás beálltával gyakran láthatunk, amint élelmet keresve kimerészkednek a fák közül, ezért szeretnénk lehetőséget teremteni a gyerekek számára, hogy etethessék ezeket a tollas vendégeket, hiszen jóleső érzés látni, ahogy elfogyasztják az általunk számukra kirakott eleséget és vizet. Ezáltal is szeretnénk a gyerekekben kialakítani az önzetlen segítségnyújtás alapjait.
- A BAKCSO Egyesület aktivistáinak bevonásával a gyerekek ismereteinek tapasztalatok szerzésén alapuló szélesítése, bővítése a tanösvény bejárása során.

8.3.2. Madarak és Fák napja - témahét

„Fa nélkül egy fillért sem ér a táj.
S üres a fa, ha nincs rajta madár.
Én azt hiszem nem kelne föl a nap,
Ha nem lennének fák és madarak.”

/Horváth Imre: Fák és madarak/

Témaválasztás indoklása:

Helyi Óvodai Nevelési Programunk egyik kiemelkedő területe a gyermekek környezettudatos nevelése. Hétköznapijainkban mindig szem előtt tartjuk, hogy felhívjuk gyermekeink figyelmét környezetünk szépségeire és azoknak a megóvására. Ebben a szellemiségben dolgozva 2009-ben ismét elnyertük a Zöld Óvoda címet. Kiemelkedő figyelmet szentelünk a Zöld naptár jeles napjainak. Ezek közül is azért választottuk a Madarak és fák napját témahétünknek, mert ez a téma olyan feldolgozási és elmélyülési lehetőséget kínál, amely közel áll az óvodáskorú gyermek érdeklődéséhez.

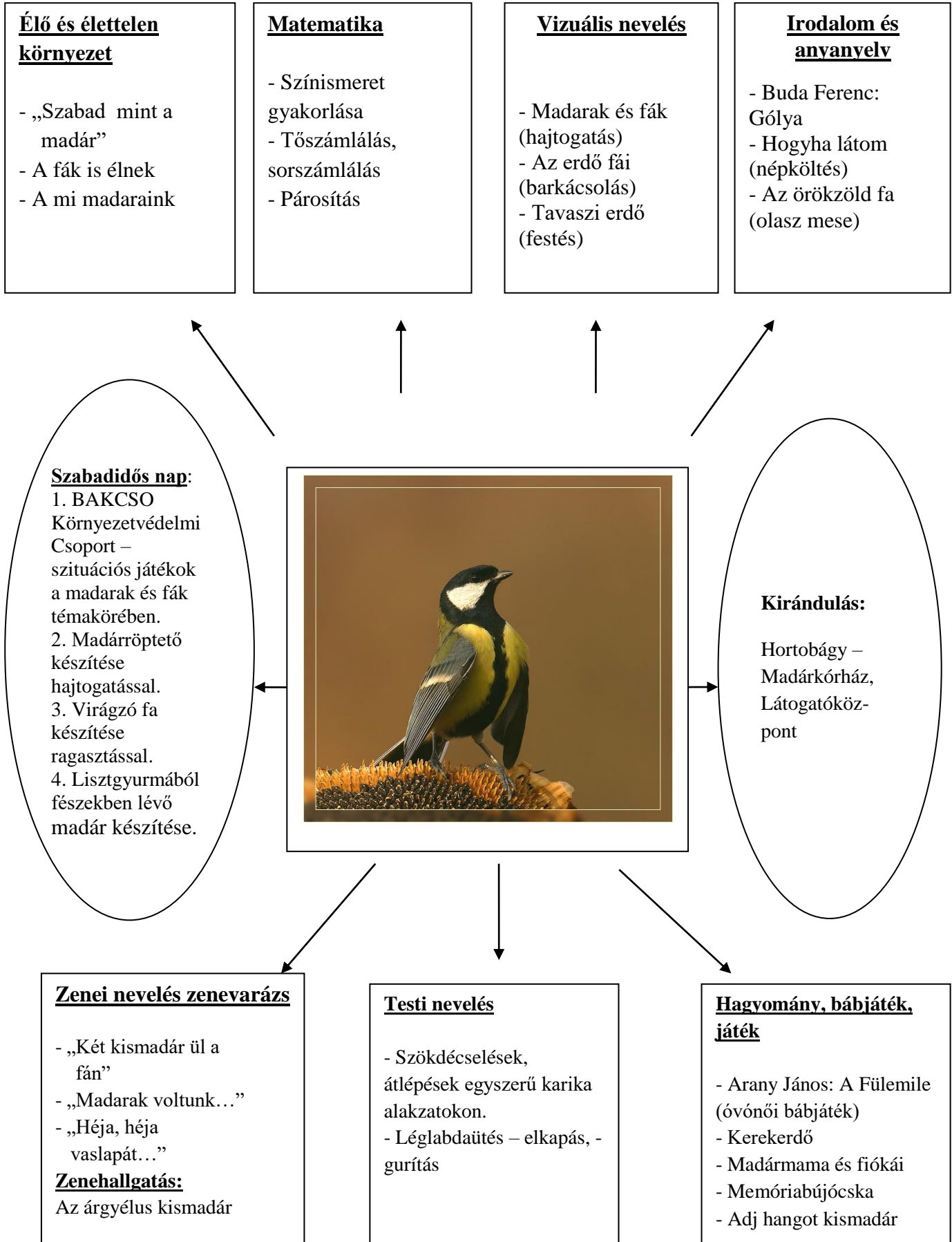
A környezetvédelemnek ez a területe kiemelkedő a fenntarthatóság szempontjából, hiszen a fák életkora általában meghaladhatja az emberét, és ha az ember ültet egy fát, az akár az ember gyermekét vagy unokáját is szolgálhatja. Ha az ember élete során csak egy-két fát ültet, már akkor jelet hagy maga után. A Madarak és fák napját először Magyarországon Chernel István ornitológus szervezte meg 1902. május 10-én. Már akkor „különösen az ifjúság természet iránti elkötelezettségét” hangsúlyozták.

Ezt a szemléletet kívánjuk tovább folytatni óvodásainkkal a mindennapokban és kiemelten ezen a héten.

A témahét célja:

- A hét folyamán mélyüljenek a gyermekek már meglévő ismeretei, közvetlen tapasztalatszerzéssel bővüljenek azok,
- a téma sokoldalú megközelítése, annak komplex feldolgozása,
- minden gyermek saját képességi szintjének megfelelően tevékenykedjen,
- a környezet, a természet megóvására, a fák és madarak gondozására ösztönzés és annak fenntartása,
- a szűkebb és tágabb környezethez való érzelmi kötődés erősítése,
- a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébren tartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása,
- a gyermekek korszerű pedagógiai módszerek alkalmazása során szerezzenek tapasztalatokat, (játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás, beszélgetőkör, szóforgó, egyéni munka, páros munka, kooperatív és differenciált mikrocsoportos foglalkoztatás)
- szülőkkel való együttműködés kialakítása, folyamatos kapcsolattartás.

Témahét háló

8.3.3. „Kikelet” - projekt

Témaválasztás indoklása

Zöld Óvodaként közel áll hozzánk a természet, a növény és az állatvilág. Sok időt töltünk a szabadban, rendszeresen szervezünk sétákat, közelebbi és távolabbi környezetünk megismerésére. A tavasz szemmel látható, jól érzékelhető változásokat visz végbe a közvetlen és tágabb környezetünkben. A tavasz az állatok születésének időszaka is, az újjászületésé, ami a gyerekek számára érdekes, és izgalmas. A témaválasztásban szerepet játszott a húsvéti ünnepkör is. A húsvét a tavasz egyik legjelentősebb ünnepe. Térségünkben a néphagyományok már nemigen élnek, ezért azok felelevenítése szép feladat, a gyerekek igen fogékonyak ebben az életkorban. A néphagyományok elsajátítása csak gazdagabbá teszi őket.

Sok lehetőséget láttunk a változások megtapasztalására a gyakori séták, házi gazdaságok meglátogatása alkalmával. A természetébredés, a kikelet, a háziállatok megfigyelése során szerzett tapasztalatok, ismeretek feldolgozása nem szűkíthető le egy, még két hétre sem, így a hosszabb időtartamban gondolkodva a projektben való megvalósítást választottuk. Ez a forma alkalmas arra, hogy a tapasztalatszerzés és az élmények feldolgozása hosszabb távon, széleskörűen megvalósulhasson, a gyerekek tartósabb, mélyebb ismeretekre tehessenek szert, észrevétlenül tanulhassanak. A projektmódszer alkalmazása során kiemelten kezeltük a komplexitás elvét. A projekt lezárása kiállítással és a „Zöldágjárás” tavaszköszöntő műsorral történik, ahová a szülők, tanító nénik is meghívást kapnak, ami a kapcsolattartást erősíti.

A kikelet téma feldolgozása során lehetőség nyílik a korszerű pedagógiai módszerek alkalmazására. A kooperatív módszerek - az egyéni, páros és mikrocsoportos munkaforma, a csoportforgó – alkalmazása során minden gyermek lehetőséget kap a csoportokban a személyes cselekvésre, tapasztalatszerzésre. Ezekben a formákban jól megfigyelhető a gyerekek egyéni fejlettségi szintje. A pedagógus felmérheti, hogy milyen ismeretekkel rendelkeznek, hogyan tudják azokat az ismereteket alkalmazni, illetve tudásukat megosztani, átadni. Ennek megfelelően tudja a gyerekek szerepét meghatározni a csoportmunkában az egyéni fejlődésük érdekében.

A projekt célja:

- a három hetet meghaladó időszakban a téma komplex feldolgozása során a vegyes életkorú csoportunkban a gyerekek fejlettségi szintjüknek megfelelő ismeretekhez, tapasztalatokhoz jussanak,
- a gyerekek kíváncsisága a sokféle tapasztalatszerzésen keresztül kielégüljön,
- értelmi képességek fejlesztése az ok-okozati összefüggések felfedeztetésével,
- korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása (drámapedagógia, egyéni képességfejlesztés, kooperatív módszerek: beszélgetőkör, szóforgó, csoportforgó, egyéni és páros munka, mikrocsoportos foglalkoztatás, differenciálás),
- pozitív érzelmi viszony alakuljon ki a néphagyomány iránt,
- mélyüljön a szülők, a gyerekek és a pedagógusok együttműködése,
- a természet szeretetére nevelés, a környezettudatos magatartás megalapozása.

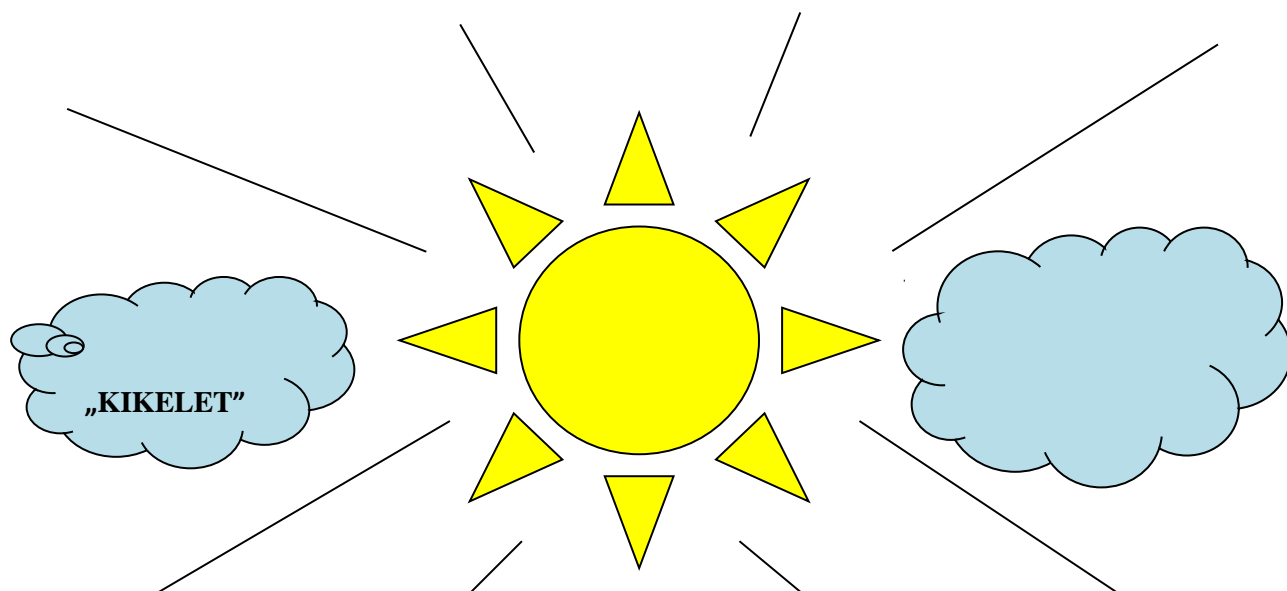
Projektháló

Tavaszi természet, időjárásváltozás, hóvirágkutatás, rügyfakadás.
Állatok és kicsinyeik megfigyelése, simogatás. Csíráztatás, hajtás.
A „Víz világnapja” alkalmából kirándulás a Kadarcs folyó mentén.
Húsvét, a természet újjászületése, a locsolkodási szokások megismerése.

Matematikai relációk gyakorlása, sorszámolás, számszomszédok.
Halmazalkotás, párosítás, számlálás, egyesítés, bontás.
Becslés, számlálás, ítéletek, névutók gyakorlása.
Párosítás, ellentétpárok, számkirály, Mi változott meg? Fordulj kiesszék!

Hóvirág, sodrással. Kokárda festése. Nőnap virág, varrással
Háziállatok megjelenítése különféle technikával (hajtogatás, rajz).
Vízparton élő állatok barkácsolása, virágzó ág, sodrással, ragasztással.
Tojásfestés különféle technikákkal: berzselés, karcolás, írókázás.

Weöres S.: Olvadás, Megy az úton Zelk Z.: Hóvirág
Nagytakarítás a Napnál Vántsa Z.: Perpatvar Macskamama kiscicája
Drégely L.: Itt a tavasz A hetedik testvér (DVD) Dénes Gy.: Zöld vers
Rózsafának tövéből... Zelk Z.: A három nyúl Nemes N. Á.: Tavasz f.

Zenei nevelés
Nincs szebb a virágnál... János úr készül.. Kossuth Lajos azt üzenté
Egyél libám, egyél már... Hatan vannak a mi ludaink...
Nád alól és köd alól Tó vize, tó vize csupa... Szépen úszik a vadkacsa
Bújj, bújj zöld ág... Jöjj ki napocska.. Tavaszi szél vizet áraszt

Testi nevelés
Utánzó mozgások. Gurulás hossztenhely körül.
Karikagyakorlatok, felfelé történő ugrás humorítással.
Békaugrás, gurulóátfordulás. „Páros ház” játék.
Mozgásos játékok: - Hol vagy ravasz róka? - Gyertek haza ludaim!

Dramajáték
„Katonásdi” - kardpárbaj - vezényszavak.
Állatjárások, állathangverseny. „Ki vagyok én?”, Keresd a párod!”
Míntha játékok a folyó, folyópart élővilágának megelevenítésével.
A virágmag kifejlődésének, a csibe tojásból való kikelésének eljátszása.

Hagyomány, egyéb
Nőnap köszöntés. Zászlók elhelyezése a Kossuth szobornál.
A közvetlen tapasztalat szerzéséhez ellátogatunk egy gazdasági udvarba.
A Víz világnapja alkalmából kirándulás Hortobágyra és a tanösvényre.
Zöldágjárás. Virágvasárnap, virághét.

8. 3. 4. „Jó gyakorlat”átvétele

„Gyere velem!” Drámapedagógia az óvodában

Óvodánk pedagógiai céljai között szerepel, hogy gyermekeink érző, önálló gondolkodásra képes, magukat felvállaló felnőttekké váljanak, akik a világ megismerésében aktívan, empatikusan tudjanak részt venni. A jövő – a „cselekvő (drama= cselekedni) emberé”, azé, aki képes hatékonyan, együttműködve, önállóan, jól kommunikálva, együttérzéssel, kreativitással formálni önmagát és a körülötte lévő világot. Ez hívja életre a drámapedagógia mindennapos alkalmazását intézményünkben, eszmei háttérnek ezt tekintjük.

A drámajáték a pedagógus és a gyerek közös alkotótevékenysége a játékon keresztül. Célja megéreztetni a közös munka jelentőségét, és megbecsülni az egyén szerepeit. A drámán keresztül újjáteremtünk, mialatt a résztvevők az emberek cselekedeteit és önmagukat vizsgálják. A dráma tudatosít a cselekvések, az érzések és a gondolatok szintjén.

A drámapedagógia eszköze a drámajáték, a cselekedtetés, ami egyaránt jelent különböző részképességeket fejlesztő gyakorlatokat, játékokat és szerepvállalásokat igénylő társas rögtönzéseket. Fejlesztő hatásuk abban rejlik, hogy cselekvés, aktív közreműködést követel minden résztvevőtől, ami által nem valóságos körülmények között élnek át valós érzelmeket. A székesfehérvári Napsugár Óvoda Jó gyakorlatát vettük át, és az általuk kiadott „Drámajáték az óvodában” játék gyűjteményt használjuk a mindennapi gyakorlatban.

8. 4. Zöld óvoda

A Zöld óvoda kitüntető címet legelőször 2006 őszén vehette át intézményünk, amelyet a környezeti nevelés eredményességéért végzett munkánk folytán, azóta is folyamatosan sikerül megújítanunk.

Célunk a nevelőmunkánk során a Zöld óvoda kritériumrendszerében megfogalmazott pontoknak eleget tenni, amely környezetvédelmi célok és feladatok a következők:

- a gyermekek környezetvédelmi szemléletének formálása, környezetük tevékeny megismerésének, környezetalakító magatartásának kialakítása, fejlesztése,
- gyermekeink természeti és társadalmi környezetük iránti empátiás készségének kialakítása,
- a gyerekek figyelmének kiterjesztése a természet jelzéseire, értékeinek megbecsülésére,
- szívesen vegyenek részt minden olyan tevékenységben, amely a környezet óvására, védelmére a környezeti problémák enyhítésére, javítására irányul.

Feladataink:

- a gyermekek megismertetése azzal a természeti környezettel, amelyben élnek,
- a természet szeretetére nevelés,
- pozitív és negatív példák megismertetése, megtapasztaltatása, a természet iránti tisztelet kialakítása,

- a környezetvédő, természetvédő szemléletük kialakulásának elősegítése,
- építsünk a közvetlen megfigyelésre, tapasztalatszerzésre,
- a környezetszennyezés a növény- és állatvilágra gyakorolt hatásának megismertetése,
- a gyermekek figyelmének felhívása a természeti jelenségekre, a növények fejlődésére, változásaira,
- a gyermekek már meglévő ismereteire építve, a természetvédelem jeles napjainak tevékeny megünneplése, amelyeket a zölnaptárból emelünk ki.

A cél és feladatrendszerben megfogalmazottakat egész éves pedagógiai munkánk tervezetébe beépítjük.

„Vendég vagy a világban, és ez a világ szép vendégfogadó. Van napsugara, vize, pillangója, madara. Van virágja, rengeteg sok. Tanulj meg örvendeni nekik. Sajnos, embere is van. Igyekezz kevesebbet törődni velük és többet azzal, ami még a világ szépségéből csodálatosképpen megmaradt, az emberiség minden pusztításai mellett is.”

Wass Albert

9. A Bölcsőde Szakmai Programja

A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS SZAKMAI PROGRAMJA

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4. oldal
I.A bölcsőde munkáját és szakmai programját meghatározó jogszabályok, irányelvek	4. oldal
II. A bölcsőde adatai	5. oldal
III. Helyzetelemzés	6. oldal
1. Az ellátást igénylő családok igényeinek, szociális helyzetének rövid bemutatása	
2. A bölcsőde bemutatása	
3. A nevelés- gondozás tárgyi feltételei	
4. A bölcsőde személyi feltételei	
IV. Hitvallás	10. oldal
1. Gyermekkép	
2. Családkép	
3. Küldetés nyilatkozat	
4. A helyi szakmai program célja	
5. A bölcsődei nevelés- gondozás célja	
V. A nevelés- gondozás alapelvei	11. oldal
1. A nevelés- gondozás egységének alapelve	
2. Az egyéni bánásmód elve	
3. Az aktivitás, az önállóság segítésének elve	
4. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete	
5. Az egységes nevelő hatások elve	
6. A biztonság és a stabilitás elve	
VI. A bölcsődei gondozás feladatai	13. oldal

1. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása
2. Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése
3. A megismerési folyamatok fejlődésének elősegítése

VII. A bölcsődei élet megszervezése 15. oldal

1. A gyermek folyamatos napirendje és a gondozási munka szervezése „saját gondozónó rendszer”
2. A bölcsőde kapcsolata a szülőkkel
3. Beszoktatás, adaptáció, szülővel történő fokozatos beszoktatás
4. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel

VIII. Bölcsődei nevelés- gondozás főbb helyzetei 17. oldal

1. Gondozás
2. Egészségvédelem, prevenció
3. Játék
4. Mondóka, ének
5. Vers, mese
6. Alkotótevékenység
7. Mozgás
8. Tanulás

IX. Az intézmény sajátos feladatai 21. oldal

X. Az alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatás 22. oldal

- Időszakos gyermekfelügyelet

XI. Hagyományok, ünnepek, rendezvények a bölcsődében 23. oldal

- A gyermek testi, lelki, szociális fejlődésének jellemzői a bölcsődés kor végére

Bevezetés

A bölcsőde összetett- családsegítő, szociális, egészségügyi, nevelési- funkciót tölt be. A gyermek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkozást és étkezést biztosít azon gyermekek számára, akiknek szülei munkavégzésük vagy egyéb okok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. Az intézmény célja az egészséges testi, lelki fejlődés biztosítása valamennyi gyermek számára. Az értelmi, érzelmi és szociális fejlődés támogatása. Barátságos, biztonságos, családi, szeretetteljes légkörben, az életkorának megfelelő környezetben az aktivitás kibontakoztatása, a szocializáció segítése.

1984-ben épített bölcsődét ÉAOP-4.-1.3/B-2f 2010-0005 azonosító számú projekt révén felújították és bővítették. Az épület teljesen új arculatot kapott. Nyeregtető került rá, az ablakok ki lettek cserélve műanyagra, szigetelve lett, és új színű nemes vakolattal lett bevonva. 2010. december 1-től a 40 férőhelyes bölcsőde 64 férőhelyre módosult. **A megnövekedett gyermeklétszám indokolta, hogy egy bölcsődei csoport kialakításra kerüljön 2016.-ban, és a megnövekedett igényeket kielégíthessük. Így gyermeklétszámunk 2016. 09.01. napjától 76 fő.**

I. A bölcsőde munkáját és szakmai programját meghatározó jogszabályok, irányelvek:

Törvények, rendeletek:

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról és a végrehajtására kiadott
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint a személyes szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 8/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatótevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről

Módszertani levelek:

- Bölcsődei adaptáció (1979) Budapest, Bölcsődék Országos Módszertani Intézete (BOMI)
- Folyamatos napirend a bölcsődében (1882) BOMI
- Szülővel történő folyamatos bölcsődei beszoktatás- kiegészítő útmutató (1984) Budapest, ETI
- Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához (1989) Budapest, BOMI
- Játéktevékenység a bölcsődében (1997) Budapest, BOMI
- A bölcsődei gondozás- nevelés minimum feltételei és a szakmai munka részletes szempontjai (1999) Budapest, Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet
- A bölcsődei nevelés- gondozás országos alapprogramja (2008) Budapest, Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet (SZMI)
- A bölcsődei nevelés- gondozás szakmai szabályai (2009) Budapest, SZMI

II. A bölcsőde adatai:

Intézménynév: Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény

Cím: 4060 Balmazújváros Dózsa György utca 9.

Bölcsőde szakmai vezető: Koroknai Jánosné

Telefon: 52/370-131

Székhelyintézmény neve és címe:

Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény

4060 Balmazújváros Vörösmarty 34-36

Intézményvezető: Vezendi Andrásné

Telefon: 52/370-316

A bölcsőde fenntartója, címe:

Balmazújváros Város Önkormányzata

4060 Balmazújváros Kossuth-tér 4-5.

Telefon: 52/580-102

Ágazati azonosító szám: S0291209S0291216

III: Helyzetelemzés

1. Az ellátást igénylő családok igényeinek, szociális helyzetének rövid bemutatása

Balmazújváros, Debrecentől 20 km-re helyezkedik el. Az itt élő emberek nagy része oda jár dolgozni. A helyben dolgozók mezőgazdaságban, vállalkozásban, óvodákban, üzletekben tudnak elhelyezkedni. A családok többsége igényli a bölcsődei ellátást. Sajnos az életszínvonal folyamatos romlása több családnál észlelhető. Magas a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma. A felvett gyermekek 70%-ának dolgoznak a szülei, a többiek szociális helyzetük miatt kerülnek felvételre. A bölcsődei dolgozók feladata, hogy kiemelten odafigyeljenek ezen gyermekek bölcsődébe való bekerülésére. A Gyermekjóléti szolgálat családgondozói, a védőnőkkel együttműködve kezdeményezi a bölcsődei felvételt. Így a családok segítséget kapnak a kisgyermeknevelőtől gondozás, foglalkozás és étkezés terén.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez, testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődését biztosító ellátáshoz- munkánk során ez a mottó, segítve így a hátrányos helyzetű gyermekek fejlődését intézményünkben.

2. A bölcsőde bemutatása

A bölcsőde a város központjában az Egészség ház mellett, füves, fásterületen található. Közvetlen szomszédságában két óvoda van. A bölcsőde a bölcsődei ellátás céljára épült épületben helyezkedik el.

A férőhelyszám:76 fő

Csoportok:

- Nyuszi csoport (12 fő)
- Pillangó csoport (12 fő)
- Micimackó csoport (14 fő)
- Tigris csoport (14 fő)
- Katica csoport (12 fő)
- Új csoport (12 fő)

A bölcsőde életét házirend szabályozza, melynek egy példányát a bölcsődei felvétel alkalmával, illetve annak érdemi változása esetén minden szülő megkapja. A házirend bárki számára hozzáférhető, a bölcsődében nyitvatartási időben megtekinthető.

A bölcsődében Érdekképviselői Fórum működik. Az ÉF létszáma 5 fő.

Tagjai:

- az ellátásban részesülő gyermek szülei, vagy más törvényes képviselői közül 3 fő
- az intézmény közalkalmazottai közül 1 fő
- az intézmény fenntartó önkormányzat képviselőjében 1 fő

Az ÉF- az 1997. évi XXXI. törvény szabályainak alkalmazásával- megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat és a hatáskörbe tartozó ügyekben dönt, intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartó önkormányzatnál, a gyermekjogi képviselőnél, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél.

Az ÉF működésének részletes szabályait a fenntartó által meghatározott Szabályzat tartalmazza.

A Szabályzat az intézmény SZMSZ-ének mellékletét képezi.

3. A nevelés- gondozás tárgyi feltételei

A bölcsőde a funkciónak megfelelően kialakított, akadálymentesített épülete. Öt csoportszobával rendelkezik, jellege napos bölcsőde, a gyermekek napközbeni elhelyezésére szolgál.

Az udvar a gyermekek szabad levegőn történő játékához szükséges mozgásteret biztosítja. Két, csoportonként elkülönített játszóhelyek állnak a gyermekek rendelkezésére, füves betonozott részek megfelelő arányával, pedál nélküli motorok, tricikli, libikóka játékok szolgálják a

gyerekek udvaron lévő játéktevékenységét. A homokozás feltételei biztosítottak. Pancsolási lehetőség nincs. Csoportszobáink tágasak, világosak, a gyerekek életkorának megfelelő játékokkal felszerelve. A berendezési tárgyak a gyerekek biztonságos, szabad mozgását szolgálják, ösztönzik.

A bölcsőde egyéb helyiségei:

- kocsitároló
- gyermeköltöző, közlekedő, mosdó, fürdőszoba, WC
- konyha, mosogató, raktár, mosóhelyiség
- iroda, dolgozók szociális helyiségei (öltöző, zuhanyzó, WC)

Az öltözés tárgyi feltételei: A szülők az átadóban öltöztetik, vetkeztetik gyermeküket. Jellel ellátott nyitott szekrények állnak rendelkezésükre. Az átadó kapcsolódik a fürdőszobához és a csoportszobához. Tájékoztatáshoz falújság, hirdetőtábla van kifüggesztve.

A fürdőszobai gondozás tárgyi feltételei: Szép, korszerű a gyermekek méretének megfelelő WC-k mosdók állnak a gyermekek rendelkezésére, melyek segítik a helyes szokások kialakulását és az önállóság gyakorlásának feltételeit.

Étkezés tárgyi feltételei: Jó minőségű CIBÓ gyermekasztalok és gyermekszékek a gyermekek létszámának és méretének megfelelően. Megfelelő minőségű és mennyiségű eszközök állnak rendelkezésre az étkezések alkalmával. Az étkezés folyamatos gondozási sorrendben megfelelően történik. A bölcsőde napi négyzeri étkezést biztosít. Az étkezést az intézmény- az intézményt fenntartó Önkormányzat által kötött ellátási szerződés keretében – vállalkozó által üzemeltetett konyháról biztosítja.

A bölcsőde konyhája főző konyha.

A bölcsődei térítési díjat-Balmazújváros Város Önkormányzati Képviselő- testületének rendeletében meghatározottak szerint-minden hónapban utólag kell fizetni.

Az altatás tárgyi feltételei:

Jó minőségű műanyag bölcsődei fektetőink vannak, ágynemű garnitúrával. Állandó hely-saját ágy a nyugodt alváshoz. Csoportszobában altatunk, mert nincs lehetőség a teraszon való altatásra.

Játék tárgyi feltételei:

A gyermekek életkorához, fejlettségéhez igazodó játékeszközök és a csoportlétszámnak, összetételének megfelelő mennyiségű játék minden tevékenységformához. Csendes, az aktív játszásra elkülönített területek.

4. A bölcsőde személyi feltételei:

Alkalmazottak száma 19 fő

- 1 szakmai vezető/kisgyermeknevelő (bölcsődevezető)
- 13 fő kisgyermeknevelő
- 4 fő technikai személyzet
- 1 fő bölcsődeorvos (közalkalmazotti jogviszonyban)

Szakmai végzettség:

Valamennyi kisgyermeknevelő rendelkezik felsőfokú képesítéssel.

A bölcsőde nyitvatartási ideje: Hétfő-Péntnek 6⁰⁰órától- 17⁰⁰ óráig.

A napi nyitás és zárás időpontját a családok igényeihez igazítottuk.

Képzés, továbbképzés:

A kisgyermeknevelők tervszerűen részt vesznek az akkreditált továbbképzéseken. A szakmai felkészültség folyamatosságának biztosítása a bölcsődén belül rendelkezésre álló szakmai anyagokból, módszertani levelekből, folyóiratokból, előadások útján, házi továbbképzéseken történik.

IV. Hitvallás

- Vidám, kiegyensúlyozott gyermekeket neveljünk bölcsődénkben
- Minden kisgyermeknek lehetőséget adunk rendszeres testmozgásra, sokoldalú fejlődésre
- Törekszünk arra, hogy pozitív példákön keresztül gyűjtsenek tapasztalatot, élményt környezetükről

Gyermekkép

Gyermekképünk a nyugodt, harmonikusan fejlődő, élményekkel teli gyermek, aki képes saját természetes kíváncsisága által tanulni és fejlődni. Szeretettel fordul az őt körülvevő világhoz (környezetéhez, felnőttekhez, társaihoz), valamint konfliktusait, életében felmerülő problémát életkorához mértén megfelelően tudja kezelni, szükség esetén segítséget kérni a megoldáshoz.

Családkép

A család az első szocializációs színtér. A gyermeket a családi környezetben ért hatások alakítják, fejlesztik és ezek a tapasztalatok, élmények, dominálnak a későbbi fejlődés során is. Kellő tapasztalattal, figyelemmel saját példán keresztül, elfogadással segítjük a fiatal szülőket, ha bizonytalanságot látunk. Önbizalmukat erősítjük.

Küldetés nyilatkozat

Bölcsődénk küldetése, hogy nyugodt, békés környezetben egymással toleráns, tevékeny gyermekeket neveljünk. Célunk az értékek közvetítése.

A Szakmai Program célja:

A szakmai Program elkészítéséhez, A Bölcsődei Nevelés- Gondozás Országos Alapprogramját vettük figyelembe. Ezek gyakorlati megvalósítása módosul a helyi sajátosságok és lehetőségek miatt.

A bölcsődei nevelés- gondozás célja:

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jólétének megteremtésével, a feltétel nélküli szeretettel és elfogadásával a gyermek nemzetiségi / és etnikai hovatartozásának

tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével, kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegítjük a harmonikus fejlődést. A hátrányos helyzetű, szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és a következményeiknek enyhítésére törekszünk, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen nemzetiséghez tartozó gyermekek esetében fontosnak tartjuk a nemzetiségi / etnikai hovatartozás tiszteletben tartását, az identitás tudat kialakulásának segítését.

V.A nevelés- gondozás alapelvei

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás részekén a gyermek napközbeni ellátásának egyik formája. A bölcsőde a családban nevelkedő 20 hetestől 3 éves korú gyermekek szakszerű gondozását és nevelését végző intézmény. Ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, a bölcsődei gondozás – nevelési év végéig maradhat a bölcsődében.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: gyermekvédelmi törvény) 42§ (1) bekezdése értelmében, amennyiben a gyermek nem érett az óvodai nevelésre, a 4. életévének betöltését követő augusztus 31.-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Szakmai munkánk célja a legkorszerűbb gondozási- nevelési elvek alkalmazása. Szeretnénk az igényeket lehetőségeinkhez mérten maximálisan kielégíteni az ellátási területünkön.

1. A nevelés- gondozás egységének elve:

Kisgyermeknevelőink jól tudják, hogy a gondozás és nevelés a rájuk bízott gyermekek esetében elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb a gondozás szűkebb fogalom. A gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

2. Az egyéni bánásmód elve:

Tényként fogadjuk el, hogy nincs két egyforma gyermek a bölcsődében. A kisgyermeknevelő meleg, szeretetteljes odafordulással, a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését.

3. Az aktivitás, az önállóság segítésének elve:

A gyermek felé irányuló szeretet, az elfogadás és empátia fokozzák az aktivitás iránti vágyat. Ezért a gondjainkra bízott gyermekek részére biztonságos és tevékenységre motiváló környezet megteremtésére törekszünk, és próbálkozásaikhoz elegendő időt biztosítunk. Fontos számunkra a gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése.

4. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete:

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására.

Mindezek értelmében fontos tehát a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsőde életébe.

5. Az egységes nevelő hatások elve:

Kisgyermeknevelőink a közöttük lévő személyiségbeli különbözőségek tiszteletben tartásával, a gyermek elfogadásában, öntevékenységének biztosításában egyetértenek. Az alapvető erkölcsi normákat egyeztetik, és nézeteiket, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.

6. A biztonság és a stabilitás elve:

A gyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját” gondozónő – rendszer, felmenő rendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához. A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét. A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti az

alkalmazkodást, a változások elfogadását az új megismerését, szokások kialakulását. A biztonság nyújtása természetesen magába foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

VI. A bölcsődei nevelés – gondozás feladatai

A bölcsődei nevelés – gondozás feladata a családban nevelkedő gyermek napközbeni ellátásának esetlegesen kiegészítő szolgáltatásoknak biztosításával 20 hetes – 3 éves egészséges és a 20 hetes – 6 éves sajátos nevelési igényű gyermek testi és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére törekvés.

A bölcsődei nevelés – gondozás feladata a gyermek testi –és pszichés szükségleteinek kielégítése, a fejlődés elősegítése.

1. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása:

A fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése, egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakulásának segítése (a testi – lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirend, ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás).

2. Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése:

- derűs légkör biztosítása, a bölcsődébe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, illetve, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában

- a kisgyermeknevelő – gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése
- az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban, éles helyzetben, az éntudat egészséges fejlődésének segítése
- a bizalom és az elfogadásra alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése
- megteremteni a lehetőséget a kisgyermeknevelővel és / vagy a társakkal közös élmények szerzésére az én érvényesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a gyermek fejlődését
- a kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása)
- nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermek nevelése- gondozása speciális többlet – törődéssel, szükség esetén ma szakemberek bevonásával

3. A megismerési folyamatok fejlődésének elősegítése:

- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségek biztosítása
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása
- ismeretnyújtás
- a gyermek tevékenységének támogató – bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenységek során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása

VII. A bölcsődei élet megszervezése

1. A gyermek folyamatos napirendje és a gondozási munka szervezése „saját gondozónő rendszer”

A konkrét napirend megvalósításával célunk: A jól szervezett folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit biztosítja. Megteremti a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét.

Minden csoportnak a gyermeki szükséglethez igazított folyamatos, rugalmas napirendje van, amely biztosítja a nyugodt nevelés, gondozás feltételeit. A napirend függ a gyermekcsoport életkorától, összetételétől, fejlettségétől, de befolyásolják az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám is. Figyelembe kell venni, hogy a gyermek részére áttekinthető, folyamatos legyen, ismerkedjen a várható eseményekkel. A jól átgondolt, áttekinthető napirend könnyebbé teszi a kisgyermeknevelő munkáját.

Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját gondozónőrendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kiegészítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembe vétele. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok kialakítása, és az hogy a napirendet a gyermekcsoport kisgyermeknevelői alakítsák ki. A bölcsődei nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, a bölcsődei kisgyermeknevelők által készített feljegyzések és dokumentumok szolgálják. Napirendünk kialakításánál igyekeztünk szem előtt tartani, hogy a legtöbb időt a játékra fordítsuk.

2.A bölcsőde kapcsolata a szülőkkel

A családi és a bölcsődei nevelés –gondozás összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti partneri kapcsolat kialakítása, elengedhetetlen feltétele a gyermekek harmonikus fejlődésének. A szülők számára lehetővé tesszük, hogy hol és hogyan töltik gyermekeik hétköznapjaikat, megismerhessék az intézményt, az intézmény dolgozóit, szakmai munkánkat, a nevelés- gondozás elveit, gyakorlatát. A szülőknek lehetőségük van arra, hogy a felvétel, beszoktatás előtt gyermekük leendő csoportját megismerhessék.

A családlátogatás lehetőséget nyújt arra, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életéről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre a gyermekét bízta. Ez a családdal való első kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a szülőknek otthoni környezetben való megismerésre.

A kapcsolattartásnak több formája van: beszélgetés érkezéskor és hazamenetelkor, üzenőfüzet, csoportos kapcsolattartási formák: szülői értekezletek, hirdető tábla, nyílt napok, írásos tájékoztatók, szervezett programok.

3.Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás

Az anya vagy az apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodást. A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe.

4. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel

- Bölcsőde- Óvoda

A bölcsődénk 2007 óta a város óvodájával egységben működik. Az intézmények kapcsolattartására a nyitottság és a folyamatosság jellemző. Célunk az átmenet megkönnyítése. Ennek érdekében megismerjük egymás nevelési gyakorlatát.

Kapcsolattartás formái:

- megbeszélések
- kölcsönös látogatások
- szülői értekezlet
- igazgatótanács ülései
- intézményvezető rendszeres látogatása a bölcsődében

Szakmai önállóságunk biztosított. Közösén veszünk részt munkavédelmi, tűzvédelmi oktatáson. Intézményvezető asszony közös programot szervez minden évben (farsang, pedagógusnap). Az óvodába távozó gyerekek a kisgyermeknevelőkkel együtt meglátogatják a leendő óvodájukat. Az óvónők augusztusban ismerkednek az óvodába távozó gyerekekkel bölcsődei környezetben, érdeklődnek fejlettségükről, érettségükről, egyéni sajátosságukról, jelükről. Kooperatív kapcsolatot alakítottunk ki a védőnői szolgálattal, az általuk működtetett „Baba-mama” klub rendszeresen látogatja a bölcsődét.

A bölcsőde kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi felelőssel, a fenntartó Önkormányzattal és a Szolnok Megyei Regionális Bölcsődével.

VIII. A bölcsődei nevelés- gondozás főbb helyzetei

A nevelés- gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi- lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzá tartozik a személyi és tárgyi környezethez való harmónia is. A gondozás (a testi szükségletek kielégítése) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, amelyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás igényének és kompetencia érzésének erősítése. A bölcsődében a gyermek számára biztosítjuk, hogy koruknak és fejlettségüknek

megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek előkészítésében, kiválasztásában, alakításában.

1. Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségletének kielégítése.

A gondozás során folyamatos odafigyeléssel biztosítjuk a gyermek komfortérzetét, hiszen csak ez adhat pozitív alapot a bölcsődében folyó tevékenységekhez. A szociális kompetencia kialakításának az egyik feltétele, hogy a gyermek aktívan részt vehessen a gondozási helyzetekben. A kisgyermeknevelővel kialakított érzelmi kapcsolat, a gyermekről a jelzések kihatnak a személyiség egészséges alakulására. A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

2. Egészségvédelem, prevenció

Bölcsődénkben biztosítjuk a biztonságos és balesetmentes tárgyi környezetet. A kisgyermeknevelők betartják a higiénés szabályokat (pl.: kézmosás, lemosótálca és bili fertőtlenítés, WC papír, papír zsebkendő használata). Pelenkacsere, WC- használat után, az étkezések előtt mindig kezet mosnak a gyermekek és a kisgyermeknevelők.

3. Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi, és a szociális fejlődést. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet a kisgyermeknevelőnek folyamatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában célja eléréséhez. Nagyon fontosnak tartjuk az olyan hangulatok, inger gazdag tárgyi lehetőségek megteremtését, melyek hatására a gyermek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ettől függetlenül szükség van a kisgyermeknevelő által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre is, hiszen hasonló szituációkat tartalmazhat, mint az élet, megtaníthat a környezethez alkalmazkodni, ezért az életre nevelés a játék során teljesebben ki.

A kisgyermeknevelő feladata a játékkal kapcsolatban:

- nyugodt légkör biztosítása
- a napirenden belül elegendő idő, eszköz, hely biztosítása
- igény szerinti kezdeményezés és szerepvállalás a játékban
- az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek (együtt játszás biztosítása)
- a gyermeki játék önállóságának biztosítása

A játék színterei:

- mese, vers, bábozás
- ének, zene, tánc
- alkotó tevékenységek
- mozgásos játékok
- környezet, természet tevékeny megismerése

4. Mondóka, ének

A bölcsődében sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak a megfigyelése, a kisgyermeknevelő kellemes ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmus hangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését.

A személyes kapcsolatban, játék helyzetben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömelményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei ének- zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére.

5. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi, értelmi (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésre. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejlődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókincse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását.

6. Alkotótevékenységek

Élményszerű, örömet nyújtó és önkéntes. A kezdeményezés gyurmázást, ragasztást, festést és még sok más egyéb tevékenységet takar, nagy örömforrást jelentve a gyermek számára. A felnőtt szerepe kezdeményezés, együtt játszás megerősítés, segítségnyújtás, ötletadás.

7. Mozgás

Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermek számára minél nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik a mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktív fenntartása.

A veszélyforrásokat kiküszöböljük. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a gyerekeknek, annál nagyobb örömeik telik a játékban.

A csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll a rendelkezésre pl.: hempergő, elkerített szobasarok.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron, teraszon több lehetőség adott, mint a szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A szobában is biztosítunk nagymozgásos játékokat.

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

8. Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapodásnak a bölcsődében nincs helye. A bölcsődei nevelés- gondozás területén a tanulás fogalmát, a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- és/ vagy információszerzési folyamat, tanulás, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és/ vagy a gondolkodásban.

A tanulás a gyermek életkorából és fejlettségéből adódó tevékenység, illetve tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái: utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő- gyermek interakcióiból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

A bölcsődei nevelés- gondozás főbb helyzetein belül, 3 tevékenységi formát szeretnénk fejleszteni az elkövetkező 5 évben:

1. Mondóka, ének
2. Vers, mese
3. Alkotó tevékenység

A vers, mese, mondóka, ének érzelmi biztonság nyújtásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszköze. Pozitívan hatnak a gyermekek értelmi fejlődésére, gondolkodására, szókincsére.

Fő feladatunk az érdeklődés felkeltése a vers, a mondóka, a zene és az éneklés megszerettetésére. A kisgyermeknevelő a nap folyamán spontán adódó helyzetekben használja ki a lehetőséget az éneklésre, mondókázásra, gyermeki kérésre többször megismétli. A különböző mondókákat társítjuk mesekönyv képeihez és az ünnepek témáihoz (Mikulás, Karácsony, Húsvét, Anyák napja).

4. A hátrányos helyzetű gyermekek segítése a bölcsődei ellátásban: a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival és a védőnőkkel történő eset megbeszéléssel. Igen fontos a gondozás, nevelés összhangja, a szimmetrikus partneri kapcsolatok kialakítása, elengedhetetlen feltételek minden gyermek, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésében. A kisgyermeknevelő szaktudásával, tapasztalatával segíteni tudja a gyermeket a beilleszkedésben, a szülőket pedig a nevelésben.

IX. Az intézmény sajátos feladatai:

- gyermekvédelem területén szoros együttműködés valósul meg a településen működő Gyermekjóléti Szolgálattal
- a szülőket tájékoztatjuk a különböző gyermeknevelést segítő támogatások igénybevételének lehetőségéről
- nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek ellátása, nevelése, esélyegyenlőség biztosítása
- a településen élő cigány kisebbséghez tartozó családok gyermekeinek bölcsődei ellátását tesszük lehetővé

X. Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatás

A bölcsőde az alapellátás mellett családtámogató szolgáltatást, időszakos gyermekfelügyeletet szervez, mely szolgáltatás a bölcsődei nevelés- gondozás alapprogramjában rögzített szakmai elvekhez igazodik.

„Időszakos gyermekfelügyelet biztosítása Balmazújvároson” című 2010-ben a 090002809L azonosító számú projekt révén kialakítottunk az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatásunknak egy csoportszobát, átadó és fürdőszoba helyiségekkel.

A bölcsőde által szervezett szolgáltatás

A személyi és tárgyi feltételek a kisgyermeknevelés- gondozás és nevelés elveit, gyakorlatát, valamint a bölcsőde által nyújtott szolgáltatás speciális igényeit figyelembe véve kerülnek kialakításra. A szolgáltatást a gyermekek orvosi igazolás nélkül vehetik igénybe. A szülő nyilatkozatot ír alá, hogy gyermeke egészséges, és bemutatja a kötelező védő oltásokról szóló igazolást, illetve a gyermek egészségügyi kiskönyvét. A szolgáltatás térítési díját a fenntartó rendeletekben állapítja meg.

Időszakos gyermekfelügyelet

A szülő elfoglaltsága idejére, néhány órára kérheti gyermeke felügyeletét. Bölcsődénkben az alapellátáson túli szolgáltatásként a bölcsődei üres férőhelyek terhére időszakos gyermekfelügyelet működik. Az időszakos gyermekfelügyeletért járó térítési díjat a szolgáltatás igénybevétele után kell megfizetni.

A csoportösszetétel változékonysága és a széles skálán mozgó elvárások kezelése a kisgyermeknevelőtől, kiemelkedően magas szintű ismereteket, rugalmasságot igényel. A

kisgyermeknevelő feladatai, munkarendje a bölcsődei nevelés- gondozás elvei és a napi gyakorlat alapján szervezendő. Az időszakos bölcsődei elhelyezés igénybevétele esetén is fokozatosan, lehetőleg a szülővel történik a kisgyermek beszoktatása.

A bölcsődevezető, illetve a kisgyermeknevelő a gyermek személyi adatain kívül rögzíti a szolgáltatás igénybevételének napját, időtartalmát és azt, hogy kinek adható ki a gyermek, kit és hol lehet értesíteni sürgős esetben.

XI. Hagyományok, ünnepek, rendezvények a bölcsődében

A bölcsődénkben szervezett formában több alkalommal tervezünk nyílt napot. Ez általában egy- egy jeles naphoz kapcsolódik.

Farsang: a gyermekek jelmezbe öltözve a kisgyermeknevelőkkel búcsúztatják el a telet, zenés, mozgásos mondókákkal, énekekkel.

Húsvét: újjal történő tojásfestés, illetve saját készítésű ajándékokkal lepik meg kisgyermeknevelők a gyerekeket.

Anyák napja: a gyerekek által készített ajándékkal lepjük meg az édesanyákat.

Gyermeknap- családi délután: ezen a napon a bölcsődések szülei betekintést nyerhetnek a bölcsődei napirendbe, játékbba. Játékos mozgáskezdeményezést, szabad játékot láthatnak. A gyermekeikkel közös alkotótevékenységet (fűzés, lufi hajtogatás, gyurmázás, ragasztás) végezhetnek. A csoportok kis műsort adnak elő, az év folyamán hallott dalokból, mondókákból.

Júliusban szervezünk kirándulást a város közelében lévő tanyára, ahol a gyerekek a háziállatokkal ismerkedhetnek. Busszal történik a kirándulás, ami szintén élmény a gyerekeknek.

Mikulás: Mikulás érkezik ajándékkal a csoportba, akit a gyermekek énekkel, mondókákkal, versekkel köszöntenek.

Karácsony: minden csoportban díszítenek fenyőfát, új játékok kerülnek a fa alá. Saját készítésű díszekkel lepik meg a kisgyermeknevelők a szülőket.

A gyermek testi, lelki, szociális fejlődésének jellemzői a bölcsődés kor végére

Nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel. Már nemcsak a szoros felnőtt- gyermek kapcsolatban érzi jól magát, hanem szívesen játszi társaival is. Jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket,

a csoportban kialakított szabályokat és az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára. Környezete iránt nyitott, érdeklő minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben, gazdag szókinccs van. Elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot a felnőtellel.

A gyermekek többsége szobatiszta.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A Pedagógiai program érvényességi ideje: .....

A Pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- Törvényi változások
- Hálózat bővítés, leépítés
- Szervezeti átalakítás
- Ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt

A módosítást kezdeményezheti:

- Munkaközösség vezetők
- Érdekvédelem
- Vezetés

Előírás a program módosítás előterjesztésére:

- Írásbeli előterjesztés az intézményvezető részére
- Részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.
- A nevelőtestületet a vezetés, valamint az óvónők $\frac{1}{4}$ -e kezdeményezésére az óvodavezető hívhatja össze.
- A fenntartó tájékoztatása megtörténjen.

LEGITIMÁCIÓ

Az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Pedagógiai Programját a nevelőtestület 2016. július 01. napján ..... %-os igen szavazattal elfogadta.

Az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Bölcsődei szakalkalmazotti közössége 2016. július 01. napján megismerte, véleményezte.

A Pedagógiai Program életbelépésének időpontja: 2016.szeptember 01.

.....
Intézményvezető

Záradék:

A Pedagógiai Programot az intézményvezető..... szám alatt jóváhagyta.

.....
intézményvezető

A Pedagógiai Programhoz a fenntartó egyetértését adta.....számú határozatával.

.....
polgármester

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1./ Az óvodai nevelés országos alapprogramja 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet 1996
- 2./ Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés – de hogyan? NAT-NAT sorozat Bp., OKI 1996.
- 3./ Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program Bp., OKI 1998.
- 4./ A Vésztői Napközi Otthonos Óvoda: Négyszínvirág Csányi Istvánné 1998.
- 5./ Zsámboki Károlyné – Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejjel, szívvel
FABULA Humán Szolgáltató BT. 1993.
- 6./ Módszertani segédanyag az Óvodai Nyelvi Irodalmi Kommunikációs Programhoz
- 7./ Porkóláné Dr. Balogh Katalin: Kudarcc nélkül az iskolában Alex-typo Bp., 1992.
- 8./ Óvodavezetők kézikönyve I-IV. OKKER Oktatási Iroda 1995-1996.
- 9./ Lóczi Tünde: Drámajáték az óvodában 2. (Óvodai segédfüzet)
- 10./ Gabnai Katalin: Drámajátékok Marczibányi Téri Művelődési Központ Bp., 1993.
- 11./ Dankó Ervinné: Nyelvi – Kommunikációs nevelés az óvodában Okker Kiadó

MELLÉKLETEK

- 1) Kismama Klub Programja - Szakértői vélemény
- 2) Jegyzőkönyvek a HPP elfogadásáról
- 3) A kisgyermeknevelők értekezletének jegyzőkönyve az elfogadásról

1. sz melléklet

Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény, Balmazújváros

4060 Balmazújváros, Kossuth u. 19.

Jó gyakorlat bemutatása

Kismama-klub a család-óvoda

átmenet zökkenőmentessége, a korai beóvodázás érdekében

Készítette: Vezendi Andrásné

2012. szeptember

1. **A program címe:** Kismama-klub (a család-óvoda átmenet, a korai beóvodázás zökkenőmentessége érdekében)
2. **A program működtetésének ideje:** 2003. márciusától folyamatos
3. **Céljai:**
A nevelőtestület az óvodai integrációs program tartalmára alapozva (az óvodai fejlesztési program), az IPR óvodai bevezetése előtt vállalta az innováció bevezetését egy óvodai egységben.

3.1. A program céljai:

- a korai beóvodázás elősegítése, annak érdekében, hogy a 3-7 éves korban a gyerekek minél hosszabb ideig legyenek részesei az óvodai fejlesztésnek, nevelés- gondozásnak,
- szervezett formában a szülők, mint intézményhasználók és a családban nevelkedő gyermekek számára egyaránt elősegíteni az óvodába szoktatást,
- az integrált, vegyes összetételű csoportszerkezet előnyeinek megismertetése és elfogadtatása a szülőkkel,
- a szülők, családok és az óvoda közötti kapcsolat megalapozása, építése,
- a multikulturális tartalmak, szokások megismerése, elfogadtatása a többségi szülőkkel,
- az óvoda szokásrendszerének megismertetése, a gyermek életmódjának alakítása (étkeztetés, napirend, higiénés szokásrendszer, stb.) az óvoda rendjéhez (a korosztályi sajátosságoknak megfelelően)

3.2. A program bemutatása:

Az óvodába lépés meghatározó esemény a családok és a kisgyermek életében. Különösen fontos azokban a családokban, ahol nincs nagyobb, már óvodába járó gyermek, s azokban a halmozottan hátrányos helyzetű, döntően roma származású családokban, ahol a gyermeknevelési hagyományok alapján nem szokás 5 éves kor előtt az óvoda igénybevétele a tankötelezettséget megelőzően.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodakezdés előtt a családok megismerkedhessenek az óvodai élettel, szokásokkal, az ellátás feltételeivel, az ott dolgozó óvodapedagógusokkal, dajkákkal.

A jó partneri viszony alapja a bizalomra épülő kölcsönös ismerkedés, az intézmény elvárásainak és a szülői kötelezettség koherenciájának a megteremtése, a szerepek és a normák tisztázása is feladata ennek a programnak.

A program megvalósítására tervezett 10 hónap során a foglalkozások rendszeressége, a személyre szóló meghívások, a kapcsolatépítés megalapozzák a sikeres együttműködést.

A program a szülői szerep tágabb feladataira, a makro szociális környezetben alkalmazkodásra is felkészít: a közösségi viselkedésre, a közösségi programokon az adaptív viselkedés elsajátítására,

konfliktus kezelés megtanulására, illetve az eltérő szociokulturális környezethez való alkalmazkodás elsajátítására tanítja a felnőttet és gyermeket egyaránt.

A programot 2003-ban a Napsugár Óvoda indította el, egyelőre a Kismama-Klub csak ebben az óvodában működik.

Az intézmény, az óvodapedagógusok elhivatottak az együttnevelés (inklúzió) és az integráció tekintetében. A HH/HHH és a bármilyen okból sajátos nevelési igényű gyerekek esetében különösen fontos, hogy a tényleges óvodába lépés előtt megismerkedjenek az óvodai légkörrel.

Fontos, hogy a szülők megbizonyosodjanak róla: gyermekeik jó helyre kerültek, ahol biztosítottak a gondozás, nevelés feltételei, gyermeküket egyéni, sajátosságukhoz igazodó fejlesztés, ellátás, biztonság és szeretetteljes gondozás - nevelés várja.

4. A program sikerkritériumai:

- A korai beóvodázás előnyeit, hasznosságát sikerül a szülőknek bemutatni, a beóvodázásban érintett szülők 85%-a beiratja gyermekét a 3 év betöltésekor; a HHH, döntően roma származású szülők esetében ez az arány eléri a 60%-ot,
- A balmazújvárosi 3 évesek, a nevelési év folyamán folyamatos beiratkozással legalább 95%-ban 3 éves kortól rendszeres óvodába járók lesznek,
- a beóvodázásban érintett szülők sokkal rugalmasabban fogadják el az óvoda normáit, szívesen építenek kapcsolatot az óvodapedagógusokkal és a dajkákkal, a partneri kommunikáció közvetlenül, a gyermek érdekében történik,
- a szülők többsége elfogadja a kötelességével járó feladatokat az óvodai életmódhoz kapcsolódóan,
- a szülők mindegyike elfogadja a vegyes életkorú csoport működésének szabályait, alkalmazkodik a foglalkozások, a hetirend és a napirend előírásaihoz,
- a családok elsajátítják az óvodai személyzet segítségével azokat a technikákat, amely segíti a mindennapi együttlét során az alkalmazkodó készséget, a toleranciát, a másság elfogadását,
- a program során bővül, új tartalmakkal gazdagodik az óvoda kapcsolatrendszere más partnerekkel: pl. gyermekorvos, védőnői hálózat, pedagógiai szakszolgálat, családsegítő szolgálat, roma kisebbségi önkormányzat, stb.,
- a halmozottan hátrányos helyzetű családok esetében az érintett szülők többségével (legalább 80%), sikerül elfogadtatni az objektív helyzetre alapozott nyilatkozat előnyeit, elősegítve a jegyző (polgármesteri hivatal) előtti nyilatkozattételt.
- az első gyermekükkel belépő gyermekek szüleit sikerül a program során partnerként megnyerni legalább 80%-ban nyitott partnerként.

5. Célcsoport:

Az adott nevelési évben 2. és 3. életévét betöltő gyermek és édesanyja (gondviselője) a Napsugár Óvoda beóvodázási körzetében. A Napsugár Óvoda 6 csoportos, 127 fős (2012. október 1. adat) ahová évente 30-75 fő 3 éves gyermek lép be. A Kismama-klub valamennyi érintett családot megszólítja és hívja a foglalkozásokra.

A gyermek mellett az édesanyákat célozza a program, hiszen ebben az életszakaszban a gyermekek anyás kötődése a domináns. Az édesanyákat kell felkészíteni a család alkalmazkodására, a következő életszakaszokban is segítő támogatásra

A Kismama-klub a gyermek és szülei mellett megfelelő figyelemmel van az óvodás testvérekre, hiszen a csoportban sorolás egyik kiemelt szempontja a testvérek, rokonok, barátok egy csoportba sorolása az arányokra vonatkozó előírásokat megtartva.

6. A program működtetésének tapasztalatai:

Az integrációs stratégia meghatározó középtávú célja, hangsúlyos eleme a megfelelő ideig tartó óvodáztatás. E területen sok problémával kell megküzdeni, különösen a hátrányos helyzetű, döntően a roma családok esetében. Az elmúlt években a 3 évet betöltő gyermekek mintegy 15-20%-a legfeljebb 4 éves korban iratkozott be, ezen az arányon nem sikerült lényegesen javítani 2003-ig. A meggyőzés, a különböző motivációk nem voltak hatással, ezért kezdeményezte a Kismama-klubot intézményünk.

A programban nélkülözhetetlen segítséget jelent a fenntartóval (népesség-nyilvántartó, jegyző) és a védőnői hálózattal tartott jó kapcsolatunk.

Pozitív eredmény, hogy 2003 óta a Kismama-klub programjai jól sikerültek, hatására vonzóvá vált a korai beóvodázás. A Kismama-klubnak nyilvánvalóan jó híre ment, kellő referenciával rendelkezik immár a szülők körében.

6.1. A foglalkozások tartalma:

- közös játék, fejlesztő foglalkozás a szülőkkel, gyerekekkel,
  - az óvodai csoportok, a napirend, a hetirend bemutatása,
  - közös foglalkozás a védővel – tanácsok óvodakezdésre, a szülők feladatai,
  - kézműves foglalkozások a szülőkkel,
  - pszichológiai tanácsadás, életmód tanácsadás,
  - az óvodába lépés előkészítése többszöri betekintéssel a csoportok életébe,
  - a foglalkozásokat az óvodapedagógusok felváltva tartják, így a többszöri találkozás során minden résztvevővel megismerkednek,
  - a foglalkozások során van mód arra is, hogy a szükséges felszereléseket, az öltözködés rendjét, a csoport életrendjéhez igazodó érkezést és távozás rendjét is megismerjék a szülők,
  - tájékozódhatnak az óvoda programjáról, házirendjéről is előzetesen,
- (A konkrét foglalkozásokat (2 nevelési év) Kismama-klub programjait az 1. sz. melléklet tartalmazza.)

6.2. A program időkerete: adott nevelési év októbertől – májusig.

A foglalkozások időpontja: általában minden hónap.

A foglalkozások időtartama: hétköznapokon, hetente 9:00-11:00 rugalmas érkezéssel, tízóraiztatással.

- 6.3. A program indításakor egyeztetjük a szülőkkel a tervezett programokat, különös tekintettel a neveléssel, gondozással, a szülők, a család feladatára vonatkozó tanácsadás témaköreit, időpontját.

7. A program hátránykompenzációs szerepéről:

- 7.1. A program elsődleges célja a család és az óvoda, kapcsolatának megalapozása, a korai beóvodázás elérése annak érdekében, hogy a 3. életévét betöltő gyerekek közösségbe, intézményes ellátásba kerüljenek. A beóvodázásban érintett családok 30-35%-a a programindítás előtt családlátogatások során szerzett tapasztalataik alapján:

- ingerszegény környezetben neveli gyermekét,
- nincs napközben rendszeres, a gyermekek állandó életrendjét biztosító étkeztetésük megoldva,
- gyakran az öltözködés, fűtés, a lakhatás komfortja sem biztosított,
- kevés a játék, a szülők nem foglalkoznak a gyerekekkel olyan módon, ahogyan az a kívánatos fejlődésüket segítené

- 7.2. A program lehetőséget nyújt a halmozottan hátrányos helyzetű, a roma származású gyermekek és kortársaik együttlétére, az előítéletek csökkentésére, a leendő „csoporttársak” megismerésére, a közös tevékenységekre anyukák és gyermekeik számára. Ezek az alkalmak nemcsak a gyermekek óvodai környezetbe illeszkedését, hanem a szülők szociális tanulását és tudatformálását is jól szolgálják.

- 7.3. A program során tudatosan olyan tevékenységeket, játékokat szervezünk a gyerekek számára, amely segíti adottságaik, viselkedésük, szocializációs szintjük „feltérképezését”, megismerését a belépéskor készítenő anamnézishez megfelelő támpontul szolgál. A tevékenységek között meghatározóak a mozgásos, a társas viszonyt erősítő elemek, amelyet előbb az anyukák segítségével, később fokozatosan önállóan végeznek.

- 7.4. A Kismama-klub alkalmat ad a családok életvezetésének segítésére, a gyermekápolás, az étkezés, az egészséges életmód praktikus ismereteinek átadására, amelyben a gyermekorvos, a védőnők vannak segítségünkre.

- 7.5. A Kismama-klub minden foglalkozását úgy szervezzük, hogy azon az óvónő is jelen legyenek és ki-ki azzal a gyermekkel, szülővel foglalkozzon, ismerkedjen, aki az adott csoportba lép majd.

8. A modellértékű program fejlesztésére vonatkozó elképzelések

Az elmúlt években kialakított program sikerességét mutatja a hosszú évek óta megrendeződő programsorozatra mutató igény. Egyes rendezvényünkön megjelenő leendő óvodásaink és szüleik szívesen tértek vissza hozzánk, és az óvoda jó hírnevét a város szerte hirdették. A 3 évesen óvodába lépő gyerekek /HHH és nem HHH/ aránya a beóvodázási programunknak megfelelően alakult.

Ezeket az eredményeket látva az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény megalakulását követően a többi óvodai egység is belezott a program tevékenységeibe, felismerték annak jelentőségét és sikerességét.

Egyes elemeit néhány óvoda már beillesztette a napi gyakorlatába, azonban továbbiakban szeretnénk, ha a program egészét adaptálná egy – egy óvodánk, különös tekintettel azokra az óvodákra, ahol a HHH gyerekek aránya ezt indokolja.